6911
IM

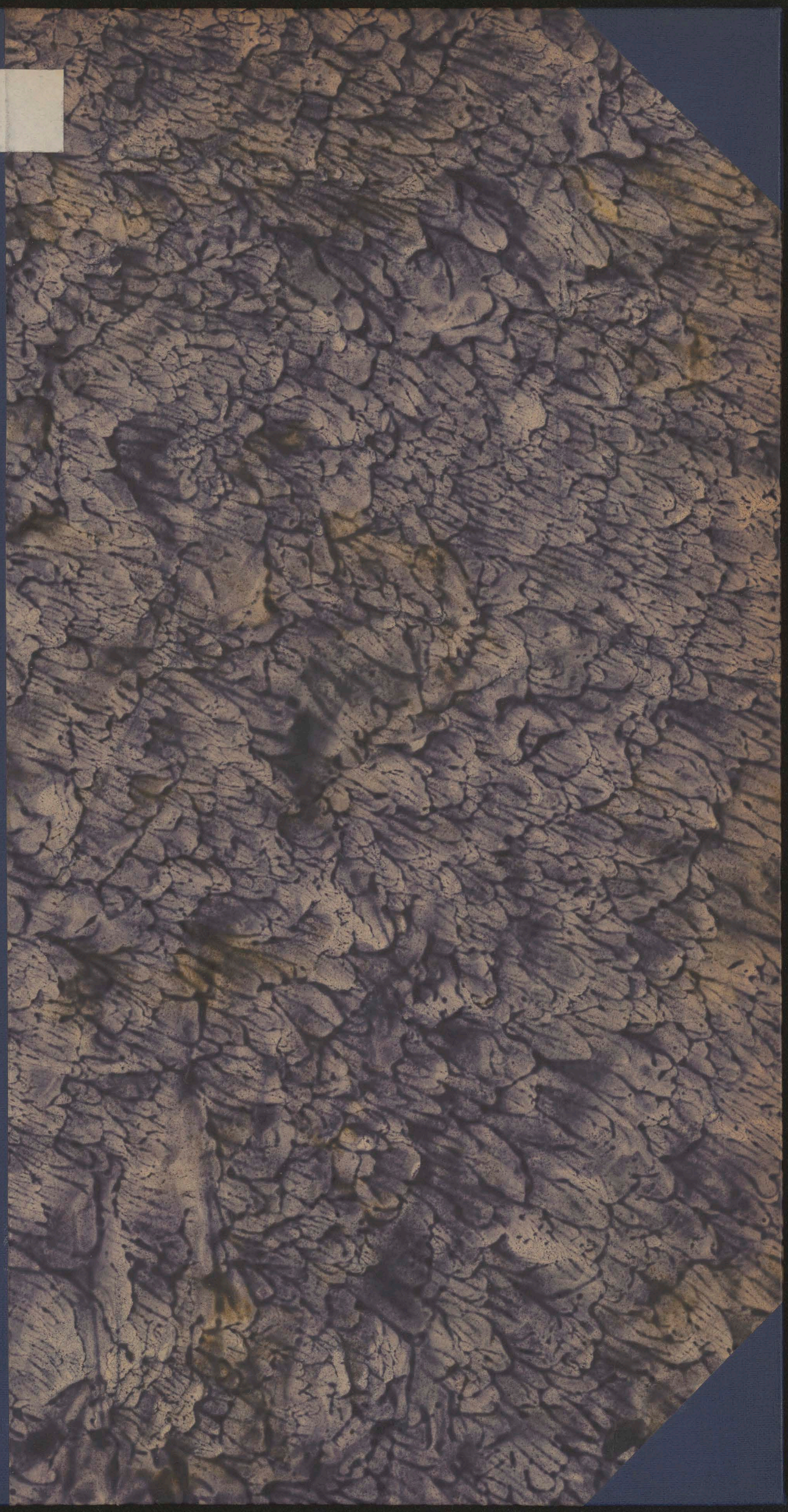

Ze spuścizny po ks. Wł. Knapińskim.

Oprawiono w r. 1938.

BJ
C

Historia Philosophiae.

Vladislaq Knapinski A. A. C. R. C. V.

a. 1859/60

Q.1. An ~~et quomodo~~ Deus necessario huiusmodi legem moralem instituerit? 21-2.
Q.2. Quomodo necessaria legis existentia et tota huius natura eorum [illegible] 23.
Q.3 Discrimen adesse inter bonum et malum, quibus argumentis demonstra[illegible] 37-38-
Q.4. Utrum homo teneatur legi obtemperare? 41. 42.
Q. Machiavelis, Spinozae, Hobbesii Rousseauvii systemata moralitatis quomodo exponunt? 51. 52. 54. 55.
Q. Commenta de statu naturali, a quo ad statum societatis processerunt hues, quomodo refellunt? 57
Q. Statum natur. vicuti a pseudo-philos. repraesentatu fuisse impossibilem quomodo probat? 58.

Caput. IV

Q.1. Vocabuli juris quotuplex significatio? 59.
Q.2. Quis juris auctor, principium, fons? 61.
Q.3. Obligatio moralis quomodo definitur? 68. Prawa względem [illegible] tak ze, maja, [illegible] do grzeszka.
Q.4. Lex divinitus spectata quomodo definienda? 76 et quam[illegible]
Q.5. Quis finis Dei in statuendis legibus moralitatis? 78. bre[illegible]
Q.6. Quae sint essentiales legis cujusvis conditiones? 84.
Q.7. Quid legis sanctio? utrum sit necessaria? 82.
Q.8. Leges quomodo dividuntur? 88.
Q.9. Quae lex affirmativa et quae negativa? 89.
Q.10. Lex divina quomodo subdividitur?
Q.11. Exponatur schema ejus divisionis legis juris et legum?

Cap. 5.

Q.1. Lex naturae quomodo definitur? 105. ejus auctor. Subjectum objectum promulgandi modus? 105.
Q.2. Qui principia fons et qui secundarii legis naturalis? 106.
Q.3. Lex nat. an sibi vindicet ea dia, quae ad omnia cujuslibet legis.
Q.4. Quae opiniones philosophorum de promulgatione legis naturae? 111.
Q.5. In primitivo mundi lex naturalis quomodo promulgabat? 113.
Q.6. De quo quaeritur, quando agitur de sanctione legis naturalis? 116.
Q.7. Quae rationes probant hanc legem in vita praesenti habere suam sanctionem?
Q.8. Utrum sanctio in hac vita sit sufficiens et perfecta? 120.
Q.9 Sanctio in vita futura solo lumine ~~lumine~~ rationis possit innotescere? 12[illegible]
Q.10. Sententiam affirm. in hac materia quae argumenta fideiunt? 121.
Q.11. Quomodo ex ratione poterit aeternam esse justorum sortem? 122.
Q.12. Poenam aeternitatem rationi divinae concentaneam esse quomodo demonstrat[illegible]
Q.13. Quae proprietates legis naturalis?
Q.14. Quomodo haec lex divina? 127.
Q.15. An haec lex evidens et divina nota? 128. 129. 130. bre[illegible]
Q.16. Qua ratione tota lex sit necessaria et universalis? 132. 134.
Q.17. Utrum sempiterna? 135 et quomodo immutabilis? 137.
Q.18. Quomodo lex ratione spectata mutari potest? 138
Q.19. Utrum lex naturae potest aliquam mutationem pati? 139 bre[illegible]
Q.20. An lex nat. sit fundamentum legis positivae? 140.
Q.21. Quis finis ultimus et proximus legis naturae? 143. 4 wier. 144. 1½ na[illegible]
Q.22. Primum principium leg. nat. quomodo evolvit? 149 a 151. na ostatku[illegible]
Q.23. Hoc principium qte quomodo dividit? 153.

Cap. VI

Q.1. Quid constituit objectum legis naturae? Qui actus huius dicuntur? 159
Q.2. Actus hui quomodo dividuntur. 161. Q.3. Qui actus spontanei et qui liberi dicuntur?
Q.4. Qui actus voluntarii directe et indirecte dominant. 164.
Q.4. Qui actus boni malique. Quotupliciter moralitas actuum suorum condi[illegible]
Q.5. Et actuum moralitas bonum quae requiruntur. 170.
Q.6. Num aliquis amor sui sit finis oppositus, ut actus ~~Regularmat~~ esse bon[illegible]
Q. Quid de actibus indifferentibus tenendum? 173.

Compendium Historiæ Philosophiæ.
auctore Stanek

Quæstiones.

Q. Quid historia Philosophiæ? R. Subjective continua scientiæ rationalis evolutio factis innixa. Objective: ē narratio fide digna vicissitudinum semet serie chronologica excipientium, quas evolutio scientiæ rationalis veri, boni et pulchri perpessa ē. — — — —

Quid historia Philosophiæ?

Materiam remotam Philosophiæ constituit individualis constitutio philosophantis, i.e. perfectio virium intellectualium, moralis character, cultura nationis, genius sæculi, educatio religio. ~~Remotam~~ Proximam: evolutio rationis, ejusq directio in exquirendis ultimis principiis et legibus naturæ, producta philosophantis rationis, verbo philosophemata, quæ sua activitate in genus humanum manifestarunt influxum, sive is fuit positivus sive negativus. — —

Quid materiam hist. phil. constituit?

Fundamentalis cognitio modi, quo ratio humana philosophiam in hanc usq diem incoluerit.

Quis ē finis historiæ philosophiæ?

Utilitas h. ph. multiplex: 1. auget mentis activitatem in inquirendis cognitionibus scientificis. 2. Ostendit modum culturæ systematicæ philosophiæ. 3. Impedit ne in errores inducamur philosophorum systematibus. 3. Clare ostendit m̄ ōes rationis cognitiones apodictica pollere certitudine. — — — —

Quæ utilitas hist. phil.?

Hist. ph. dividitur in veterem, novam et novissimam. Prima continet tempora ante Christum natum. secunda incipit ab hac epocha ad sæculum XVI. tertia a s. XVI. ad nostra tempora.

Quæ divisio h. ph.?

Philosophia vetus.

Nota. Qui populi in antiquitate tanquam philosophiam excolentes celebrantur? Vid. §.7. pag. 5.

Indorum philosophia continetur in libro Vedam et Ezur Vedam. Admittit ens supremum, incomprehensibile, causam ōis existentiæ. Ens hoc ē unum cum universo. (nam illud ē in ōibus et ōia ē in ille) Ōia entia emanarunt ex substantia divina: præcipue vero 3 vires in Ente supremo constituunt Brahma (producens), Vischnu (conservans) et Schiva (destruens). Hæ 3 vires Trimurti vocantur. Animæ humanæ sequuntur in corpore necessario vitam infelicem donec redeant, si sunt dignæ, ad suum principium, seu metempsychosi subjiciuntur. Ex his patet, doctrinam hanc pantheismum sapere, esse contrariam bonitati divinæ ac absurdam quoad opinionem metempsychoseos.

Quæ philosophia Indorum?

Librum Vedam nemo vidit, hinc disputatur ē ejus existentia inter eruditos. Ezur-Vedam ē comentarius libri Vedam, versus in linguam gallicam exiit Parisiis. Ex Ezurvedam scimus de Indorum philosophia et theologia. Pierwsze wiadomości o Indyjach mamy dopiero od czasów Alexandra W. Z Polaków pisali o Indyanach: Fr. Karpiński, Gliszczyński i Nowosielski o Ukrainie, ci opisują nam Filozofię Indyjską. Zasady filoz. Ind. Bóg jest światłem niematerjalnem rozumnem, co w sanskrycie nazywa się Bhaga (góra światła), z którego wyprowadzają Sławianie Bóg, Baba po sławiańsku. W tem światłe mędrzy tylko widzą tajemnice, bo onio wzniesie się umieją nad gmina. Bóg stwórca świata jest z nim złączony i nim okryty jak płaszczem. (Mundus integ[er] ret Dei) Dusza jest częścią świata, ciało jest powłoką duszy, jak świat Boga. Śmierć jest zakończeniem tej powłoki.

Phil. Sinensium continetur in libris Confucii, in quibus nulla mentio Dei, immortalitatisque animæ occurrit. Pro primo principio admittit nihilum seu vacuum, ex quo ōia oriuntur et in quod ōia redibunt. Perfectio hominis in absoluta quiete sita ē. In ordine morali Confucius dicit 1º Hominis ratio ē emanatio divina. 2. lex ē hōi infusa a cœli Dno. 3º homo debet se dirigere secundum 3 regulas, nimirum: parentes honorare, principes fieri coli volunt, et amare æquales, atque quod sibi quisque homo fieri [...]

Quæ philosophia Sinensium?

Chiny są prawie nowym światem. Na 600 lat przed Chr. żył filozof Lao-Tseu (stary dziecko) (Laj-Lao-Kium) a w 50 lat po nim Koong-Tse (Kou... czyli Konfucyusz) w 12 roku ożenił się, przez 3 lata płakał nad grobem matki, przez co wznowił cześć przodków. Dzieła Konf. Hong-King przez Gobina na franc. tł. Hiao-King rozmowa o uszanow. rod. Ta-Hio wielka nauka. W 100 lat po Konf. żył Meng-Tseu (Mencius) oznał zasady Konf. ogłosił mniej surowe i bardziej upopularyzowane.

Bossuet: „gdyby od wieków było nie [...] ina całe wieki także nie było nic".

Około r. 213 przed Ch. cesarz chiński Ci-hoan czyli Tsin-chi-houang-ti kazał spalić wszystkie księgi filozof. chińskie. Potem pozbierano na pół spalone, powyciągano z grobowców i innych kryjówek, i ogłoszono, stąd też nie wszystkie są genuini.

Fohi seu Fu-Hi miał być fundatorem monarchii i filozofii Chińskiej. Księgi mu przypisywane są Ye-King, które z Konfucyusza w połączeniu z księgami Chou-King, Chi-King, Ly-Ki, Tschoun-Tsieou stanowią księgi kanoniczne Chińczyków i nazywają się razem U-King.

Chinczycy nie mogą okazać, pomimo swej starożytności, pomnika, któryby, to sięgał za r. 2481 przed Nar. Chr. t.j. za czasy Phalega za którego nastąpiło rozproszenie się ludów po świecie. Historya ich królów opatrzona. Pierwszym swym królem czynią Fuonkey, po wodzu Fogera i Menteliusza znacznej dawna starożytności, albo nieskończony przeciągający poprzedzający chronologię. Następcą jego był Tyen-Hoang, za panowania którego Duch Pobieżski wlał w dzieci ludzkości, rozwierzywszy umysł, który pieri vult ipsi facere. Ex hisce patet istam philosophiam theoretice vanam, practice insufficientem esse

Druga historya Chin. bo opatrzona na pomnikach przez trybunał historyczny zbieranych, poczyna się od dynastyi Tsan r. 206 przed Chr.

d. 5 Stycznia 1862

Qud philos. Aegyptios? — Aegypto visitata a philosophis antiquis, uti Pythagora, Talete, Platone aliisque. In eisque in plurimis scientiis fecit progressus. Peculiariter architecturam apud eos viguisse testes sunt pyramides, obelisci, rudera aedificiorum in hodiernam diem existentia. In philosophia adiuserunt praeprimis naturam aeternam, quae abit in duas partes majores, nempe naturam coelestem Osiridem, ac terrestrem Isidem, nempe lunam. Dii ceteraque entia significant reciproce. Animam a corpore diversam substantiam esse ac immortalem, quam fabulantur apella ~~[illegible]~~ metempsychoseos doctrina. Philosophia eorum moralis fonte moralium actionum utilitatem admisit.

Jeruszalem, Jerdusz, ad quo grzeszy Zoroastrem ezpiej serunt. Merkury po łacinie. Hemes po grecku a po egipsku Sheut czyli Thoyt, różnego Merkurego [illegible] Pistoia

Qud philosophia Persarum? Zoroaster Origine Medus 629 a Chr. natus auctor habet philosophiae reformatae ~~[illegible]~~ qud eos tinet in libro Zend-Avesta, cujus praecipua pars ita est existit supremum ac increatum ens Mithras nomine, cujus symbolum tempus aeternum. Ens hoc ab aterno condidit principia bonum, Ormuzdes et malum Ahriman. Ex hisce principiis exurgit ista comitatio boni et mali in mundo, in cujus tamen fine bonum principium prevalebit, Ahriman potentia perpetuum destructa. In philosophia ~~[illegible]~~ Persae statuit essentiale discrimen inter Deum et mundum — in tollit hinc libertas, adhuc aliqua ad moralitatem incitamenta, tamen admissione duorum principiorum ab aterno consistentium in pauci errores fluunt.

(inhabitat locum, quem se praebit)

za umarłych się modlili przed pogrzebem.

Qud philos. Chaldaeorum? Philos. Chald. originem ducit a Zoroastro, qui decernat ab isto Persae, qui fovebat aliquomodo a Magis, qui praecipue astrologia occupabantur, et auctores fati astrologici. Qud de philosophia Chald. ex Berosso scimus reducunt ad panteizm. Deum e ab aterno materiae in consistit sed dispositor, animaque mundi, ab eo pendent spiritus inhabitantes solem, lunam, sidera, quos cultu exhibendo. Mens hina fatali necessitati subjicit, ab astrorum ritu ejusque eventus actionesque hinum pendere.

Philosophia Hebraeorum? a Moyse posita in sacris libris continet. Deum illa unum Deum infinite perfectum qui omnipotenti verbo suo mundum e nihilo condidit, eumque sapientissime regit. Homo creatus ad similitudinem et imaginem Dei animam immortalem esse. Origo mali ex abusu libertatis explicat, aliaque ei ex parte sublimiora tradunt; sed quoniam philosophia hebraeorum intimo nexu cum religione junguntur, ejus fata porro ad historiam Theologiae pertinent. —

Non eaques hoedum in lacte matris suae — tego inaczej nie można

Żydzi nie tylko philosophiam inquisitionis ale

demonstrationis prawdopodobnem jest że nie mieli. Kain zaś przeciwnie ~~[illegible]~~ utrzymuje ~~[illegible]~~

Stat. Chr. ~~[illegible]~~ Przeuot. 3. III

Dodatek do Filozofii Indyan. Extrait hist. des Theol. et philos. indica edit. Anquetil du Perron Argent. 1801. 2 vol. in 4°

Indye Dusza za karę jest wzadrona w ciało, stąd pogarda śmierci. Dusza bez ciała jest wolna. Po śmierci dusze karane lub nagradzane są. W jęz. sanskr. były napisane Vedy, ułożone przez Wyjasa w porządek. – Z Boga wszystko wychodzi i do niego wraca. Mędrcy nowoczesni twierdzą, że Orfy podczas ukrytego swego życia podróżował po różnych krajach, był w Indyach, i od Braminów pojął Trójcę – w tym celu Klawien ułożył dzieło, w którem usiłuje dowieść iż Orfizm jest przerobionym Braminizmem. Abb. go Lelt R. Chassé (La Christ et l'Evangile), który także opisał filozofię racyonalną dokładnie.

Fil. Ind. przypuszcza duchy dobre i złe – bitysię z sobą, lecz dobre z pomocą Bożą zwyciężyły.

Bóg jest autorem wszystkiego (a zatem i złamaków)

Świat obecny przedstawia – narzędzia – Dusza może się ~~uwolnić~~ pogrąży w spoczynek – quietismus. Indyjska fil. contradicit sibi, mówi Bowiem: że wszystkie istoty wypłynęły z substancyi divina – a najprzód Brama czyli vis divina producens. Sekta ta można rozumieć.

Dzieła filozofii indyjskiej wyszły po franc. w 100 (!) tomach in folio.

Budda (w sanskr. znaczy wiedzę) na 1000 lat przed Chr. zjawił się w Indyach, wodzem Orfizmu w Jem wcieleniu – narodził się z najczystszej panny, był cudnym nauką miał jakiej nikt nie słyszał. Dla uczynienia pomocy ludziom potem ił Królestwo swe, udał się z uczniami na pustynię.

Nauczał różnicy między dobrem i złem – metempsychozy – równości, ~~kas~~ stąd Indyanie nie przyjęli jego nauki. Cesarz jeden Chiński Ming-ti wyczytawszy, iż na zachodzie miał się narodzić człowiek nadzwyczajny, wysłał posłów, którzy przybywszy do Indyi zastali tam Buddę i znała zszy naukę jego wyższą nad naukę innych ludów przyjęli ją z całym narodem. Buddyzm liczy teraz wyznawców ~~1000~~ 400 milionów a Znikm 200 milionów. Ob. Pamięt. Relig. i Mor. Tom IV Rozprawa P. Lacordaire ~~Budda pierwotna nauka była niewiadoma ludziom i dla tego nauka~~ Zwolenników swych Budda nazwał Sannaci, t.j. Uniwersyje Budda zwolennikom swoim, i udzielił im różnych nauk, między innymi Abyśtać się doskonałym trzeba usiłować zbliżyć się do swego początku, rzecz się powinności wydania władz – ~~Quietism~~ ~~bez czynności od umysłu i ciała nawet myśleć~~ jakiegokolwiek – quies.

Chiny. Egypt.

Nauka tajemnicza. Jest początek wieczny, niemateryalny, przenikający wszystko ~~[illegible]~~ Oryzys. Drugi początek materyalny, bierny. Izys. z połączenia Oryzysa i Izydy powstało wszystko. Z początku materyalnego powstał Tyfon. z niezmateryalnego różne duchy. Dusze wracają do swego początku. Utrzymywali Metempsychozę. Moralność. Bękne miała maxymy. Pozwalała jednak na małżeństwo między siostrą a bratem, jako Izys i Oryzys bliźnięta zawarli jeszcze w żywocie matki małżeństwo. Etyopowie tę samą z Egipcyanami mieli wiarę, tylko że Oryzysa nie cierpieli, bo on był na słońcu, a to niezmiernie w Etyopii dopiekało.

(Compendium Zend-Avesty nazywa się Sadder. Zendawesta (jak utrzymują) ułożona została gdy Żydowie i Mahometanie byli. Zoroaster miał napisać 320 wierszy, których urywki wydał r. 1593 ~~Patrycy~~ Patrycy Franc. Nova de universa philosophia.

Persya. Moralność. Człowiek ma wolną wolę, za złe czynienie karowane. – że nie wolno było zenić się bratu z siostrą dowodem tego jest Kambyzes. Ten zwodzony kapłanów i zapytał się, czy wolno się zenić z siostrą? Odpowiedzieli że nie. Lecz bojąc się króla, wyrzekli, iż ten stanowi w jakeli.

Filozofia przypisywała Bogu przymioty metafizyczne ~~nie zas~~ t.j. aseitatem, oriseitatem, aeternitatem etc. lecz de caritate, misericordia, justitia etc. t.j. o przymiotach moralnych ani wzmiankinie uczyniła, stąd nie mogli starożytni pojąć miłości Boga – ~~nie~~ nauczali tylko bojaźni. (Ariman był z początku dobrej natury duchowej – lecz przez zazdrość ku Ormuzdowi stał się złym. Symbolem Ariman jest smok z ogonem węża. Ormuzd nocą woli stworzył świat duchów, i po 3000 letniem panowaniu nad nim ~~zaczął~~ stworzył świat materyalny – niebo ziemię, ogień, wodę – etc. Ukończywszy stworzenia obchodził z duchami święto stworzenia, Jahadar. Świat ten przez 3000 lat nie znał różnicy między dobrem a złem (state innocentia) – lecz ~~po~~ po tym czasie powstała walka między Ormuz. i Ahrim. Ten ostatni przywiódł człowieka do złego. i po 3000 letniej potyczce z Ormuzdem opanował świat z duchami złemi Dews – potem zostanie zwyciężony. duchy Dews zniszczone – i chwała Ormuzda będzie wieczna. Po Zoroastrze był Hostanes pierwszy magik i astronom. F

Zend-Avesta etc. traduit en franç. sur l'original Zend... par Anquetil du Perron Paris 1771 2 vol. in 4°.

Chaldea.

Drugim najstarożytniejszym u Chaldejczyków po Zoroastrze mędrcem był Bel, którego historya również jest niepewna, jak obudwóch Zoroastrów. Bel miał przybyć z Egiptu i założyć szkołę magii naturalnej i astrologii – a po śmierci Semiramis kościół mu zbudować miała – lecz ten kościół był świątynią słońca. – Berosus zaś żył za czasów Alexandra W. i był kapłanem Bela czyli Baala, potem udał się do Azyi – wreszcie do Europy, i zamieszkał na wyspie Kos, wykładał tam nauki o Chaldei używane. Po śmierci Ateńczykowie wystawili mu posąg. Pisał Historyą Chaldi której urywki tylko nas doszły. a wydana jego Historya przez Annuszu z Viterbo r. 1498 po większej części jest supposita. Inni mędrcy Chaldejczycy są, Marmaridus, Sarnocenidas, Zoromasdres, Tenerus, Zabratus alii, quor nomina ~~[illegible]~~ obscura.

F Przez długi czas w Europie znano tylko nazwisko Zoroastra – i różne bajki prawiono o jego nauce i życiu, dopiero w r. 1885 Anquetil du Perron udał się na wschód, dla dostania oryginalnych pism tego mędrca – znalazł je i przetłomaczone na francuzki język wydał r. 1771 w Paryżu p.t. Zend-avesta i w 70 tomie Mémoires de l'Academie des inscriptions dowiódł ich autentyczności. Według Anquetila Zoroaster żył na 550 lat przed Rzem. Przed nim Hyda uczony angielski (w. XVII) i dalej Beausobre (Hist. de Manich. t. 1. p. 31.) utrzymują iż Zoroaster był współczesny Pytagorasowi (495 przed Ch.) gdyż żył pod Kambyzesem, następcą Cyrusa. Hyda (Relat. relig. Pers. praef. et c. 5) utrzymuje iż był przy końcu monarchii Medów. Plinius (l. 30 c. 1.) mówi iż Zoroastrowi towarzyszył Hostanes, przed którym nie jeden zoroastrem. (paulo ante hunc). Diogenes Laërt. mówi o Hostanesie, jako bezpośrednim Zoroastra następcy. Plinius dodaje, że autorowie tak utrzymujący sunt diligentissimi. (Dokładniejszy i l.c. mówi że większa część mówiących o Zoroastrze opiera się na pogłoskach ludu. Nowsi mówią, iż był Tyrem.

Najpierwszy u Fenicyan Mochus ~~czyli~~ Moschus miał wynaleźć systemat atomiczny i opisać historyę Fenicka. Eluetius Demonstr. Evang. przy. II c. 2. n. 7. mniema iż to jest nie kto inny tylko Mojżesz - toż i inni utrzymują. Dorgi Cadmus z Teb w Egipcie - ten wypędzony przez Sonego z Fenicyi przybył do Grecyi i dał początek naukom w tym Kraju. Nic pewnego o nim nie wiadomo. - Sanchoniatona historyę Fenicka, przeto na Greckie Filo z Byblos, chad czerpał Euzebiusz - do dzieła de Praeparatione Evangelica. Pisze też o nim Porfyrius (apud Euseb.) że Sanchoniaton otrzymał pamiętniki od Jerombala (którym to nazwiskiem jest mianowany Jedeon w piśmie J. Jerobaal) kapłana Boga Jevo (Jehovah). Sanchoniaton, pisze o sobie, że czerpał swą historyę z kroniki Jauta czyli Jota (który miał wynaleźć pismo) i za boga u Fenicyan był miany - a tym Jautem według niektórych ma być Mojżesz.
Scytha Anacharsis u Scytów był raczej publicystą aniżeli filozofem.

Celtowie mieli Bardów, do opiewania bohaterskich czynów i bohaterów - (u Skandynawów Skaldowie) - Wieszczów, którzy ofiary składali (u Skand. Wysendammen, wróżbitami byli tylko - były i niewiasty nimi) i Druidów którzy przesiadywali na zgromadzeniach, byli stróżami prawa i nauki (u Skand. Drottar, stróże prawa i ofiar). Tajemnicza nauka Druidów nieznana - Cześć publiczna, Celt. oddawali: Teutowi czyli Teutatesowi - Hesowi i Taranemowi - Bóstwo najwyższe wszędzie nad wszystkiem rozlane (pantheizm) - wpadli w politeizm - czcząc Tuiskta, Odina, Manna etc. Wróżki: Walledy u Germanów czczone jak bóstwa. Edy mówią, iż w wielkiej przeciągu czasu przed wyprowadzeniem świata, było bóstwo samotne, ~~bóstwo~~ (Alfadur - Allvad) wszechmocne - wszystko wiedzące - najsprawiedliwsze - wszystkiem rządzące - które w czasie stworzyło świat i ludzi, a z tych pierwszymi byli Mann i Emla - były podania o potopie - Dusza nieśmiertelna, otrzymali od Odina - rozum od Hoenera - Siedlisko dusz jak u Greków - W Walhalli będą, zostawać dusze aż do spalenia się świata (co Grecy do swej mitologii wzięli. Strabo l. IV) z pożaru zaś tego powstanie nowy świat. Moralność. Boga czcić - nic złego nie czynić, być mężnym. Diog. Laert. Procem. segm. 6.

Grecya. Świat zginie przez pożar ogólny - złe istoty będą przez Ten agiei - i wszystko wróci do swego początku. - Z zasad Teogonii; Chaos nieznieśmiony zamykający w sobie początek wszech rzeczy - pokrytynowy, Sita czynna rozpadnida chaos - rzeźbi jednorodzaj, bóg wtedy Sita, potarzyły - a różnorodne rozłączyły. Chaos znaczył Boga Dowiecznego zawierającego w sobie zarod materyi.

Początek państwa Greckiego na 1500 lat przed Chr. Troi zdobycie na 1000 lat przed Chr.

Jońska szkoła - bardziej starała się odkryć przyczynę bytu materyi - a principium intelligendi mało ją zajmowało. - starała się wytłumaczyć naturę przez naturę. ~~Dla zapatrzenia~~ Była materyalna, nie w zasadzie, lecz w następstwie, czyli metodzie - była panteistyczna, lecz nie systematycznie panteistyczna. Była dla braku objawienia. Charakter szkoły miała następstwa materyalistyczno-panteistyczne, z zasad fałszywych i niedostatecznych.

Phœnices mercaturam navigiis ac variar rer utilium inventione celebant, sapientiæ suæ auctorem venerant Sanchuniatonem, cujus origo ac fata omno incerta: sine dubio apud Phœnices cultum deor viguisse, quibus victimas humanas offerebant. Celtæ occidentem, Scandinavi septentrionem colebant. Philosophia eor cum religione conjuncta a Druidis, Bardis excolebat. Admittebant ~~celtæ~~ hi (Celtæ) supremum numen Odin v Wodan conditorem Universi hujus qui condidit duo principia, bonum Alfadur, et malum Loke. Probor, i.e. eor qui strenue pro imperio pugnantes occubuerunt, sedem esse Walhallam, impiorum orcum Nastrand. Nigelheim et Muspelheim (manus metalis et ignis). Antiquissimis temporibus Philosophia Poetebat inculti Græcis sub fabellis mythicis, allusionibus suavi modulatione vocis atq musicis concentu ope. Primo Orpheus circa a. 1250 a.C.n. Philosophiam docuit. Secundum ejus doctrinam Demiurgus (stwórca) supremus Deus et principium materiæ genuit æther et chaos tenebrosum ope quor nexu productum et evolutum orbem visum e in duas partes, nempe superiorem, cælum et inferiorem terram; exinde universitas rer fluit. Homerus et Hesiodus floruerunt circa 10 sæculo a.C.n. præcipui e auctores theogoniæ et cosmogoniæ. Licet autem hi dii, quos admittebant respectu physico excellerent homines, corpus tamen subtile habebant, quod ambrosia et nectare ~~p~~ sua sustentatione indigebat. Dii affectibus subjecti, criminosis voluptatibus depravati, virtutis amorem nec ipsi habuerunt, nec homines ad sectandam moralitatem incitarunt. Sublimis conceptus de Deo fatali necessitati subjecto penitus eor muit, ac emanationis systemate stabilite munus sit particeps substantiæ divinæ ac principe Dei e ens materiale et compositum. Celebrant ut legislatores Græcor Minos (circa a. 1400 a.C.n.), Zaleucus (a. 640 a.C.n.), Lycurgus (a. 889.), Solon (a. 638.), Draco (a. 625.); ut sapientes vero et viri: Thales, Solon, Pittacus, Bias, Cleobulus, Periander, et Chilon. Numerant sectæ philosophiæ in Græcia § 19. p. 17.

Philosoph. Græcor sectatrix

Secta Ionica coluit plerumque cognitiones physicas et philosophiam naturæ composuit. — —

Thales sectæ ionicæ fundator natus Mileti in Ionia a. 639 a.C.n., de cujus peregrinationibus in Orientem, Phœniciam, et Ægyptum multa incerta tradunt. Eminet præsertim in astronomia et physica — primus annunciavit eclypsim solis. (ed annum Thales introduxit.) Introduxit in Græciam divisionem anni in dies 365 jam vigentem

apud

Philos. Græcor mythica

Sanchuniatonie wiemy tylko z Eusebiusza, który mówi: niech nas B. Bóg zachowa od Religii Fenickiej: Sanchuniaton utrzymywał wieczność materyi pantesami fatalizm.

Fenicyanie byli narodem najpodatniejszym. Nabuchodonozor przez 12 lat nie mógł zdobyć Tyru - a Alexander Wielki korzystając z zabobonu i zdobycz co do joty spełnionem, zo. nosei Fenicyan po 8 miesiącach, i to nie dla ofiary Proroctwo Ezechiela przeciw Tyrowi - a Chatauebriand Fenicie dla ofiary świadczy innej przyczyny, jak tylko ni. Bog chciał Fenicia stało. i tam gdzie by syt. wybogacy się prześladowaci.

Celtów i ich filozofia zawarta w Edda Islandzka, która jest dwojaka - starszem pisane pebrzem w XI przez Islandczyka Saemunda Sigfussona - druga w XIII przez ~~Snorrona~~ Snorrona Charlasohnusza - Wydał ją P. J. Resenius Kopenhaga 1665.

Król Bawarski kazał wybudować na górze gmach, w którym umieszczają dawnych i dzisiejszych poetów i ten nazywa się Walhalla.

Philos. Greczyna mythica

~~Celtów Bardów Druidów~~ ~~ma mit. mitologia~~ Orfeusz był Trak, indzielał Grekom nauki trackiej.

Hegel powiedział, że prawdziwa filozofia była tylko w Grecji, a teraz w Niemczech. Charakter pierwszej ~~będzie~~ i forma dzisiejszej rozwój i postęp. Dowiedziście Hegel tylko rozwinął grecką filozofię systemat Heraklita szczególniej sobie upodobawszy. Jednak nie każdy grecki filozof jest pantheista; jak to rozum ludzki chce się uważać za cząstkę bóstwa. Filozofia niemiecka nie porzuciła tylko ideałów ~~filozofii pantheizmu greckiego~~ ~~w Hegelu~~ ~~w tym~~ Systemat Hegla jest sublimem ideałizowaniem pantheizmu zreformowanego ~~przez Hegla~~ przez Leibnitza, którego studyował ~~pantheizmu~~ ~~w tym palmy~~ a który stanowił Bóstwo. Dla poznania więc filoz. niemieckiej musimy poznać filozofię grecką, która wyczerpała już wszystkie systematy. Hegel je wyniósł, rozwinął idealistycznie. Sokrates nie był pantheistą.

Greczyn albo nie uważał materyi za bóstwo - albo że materya ma duchem bóstwa, które jest w każdej cząstce materyi - albo jako konieczną jako bóstwo.

Pierwsi mieszkańcy Grecji byli Pelazgowie. Cekrops na lat 1600 p. Ch. z Egiptu przybywszy wybudował Ateny i Kadmus zaś Epipejanin Teby.

Z Orfeusza wypada, że wszystko co jest jest nieczystkiem bóstwa. Nie mogą odróżnić stworzenia od rodzenia. Demiurgus zawiązał w sobie od wieków materyą - Ether daje się, że było coś duchowego co zarodzie, ale nie czysty duch - Chaos zaś materya w zarodzie. - Daje na górna, czyli (niebo) i dolna (ziemia) rozdzieliło się niebo i Mężczyzni kobiety ~~i zwierzęta~~ ~~i roślinności~~ powstały z połączenia nieba i ziemi. Orfeusz miał być założycielem tajemnic Bacchusa. Co to były? nie wiadomo.

Secta Ionica. Skierowała na rzecz filozofii materyi - nie byli ani dualistami materyalistami odrębnymi duszy od ciała - ale też ani spiritualistami prócz Sokratesa i Platona.

Thales + 543 a.C.n. był w obrzie Nexusa podczas wyprawy króla Lyrusowi. Powróciwszy z niej założył szkołę, w której uczył filozofii, astronomii, fizyki i matematyki.

Sanchuniaton utrzymywał wieczność materyi

Sokrates i Platon

(chcąc odkryć przyczynę bytu i świata)

Woda była natura rzeczy.

Istota rozumna nadała wodzie formę stąd początek materyi.

Egyptios. In philosophia admisit animum, æternum ac rationale principium, ex quo via emanationis via prodierunt. Tenebrosq abyssq aquæ è principium materiale mundi, anima humana è pars animæ Dei, redibit ad suum principium, ergo fundamentum actionis et motq continui. Thales officia moralitatis posuit quidem honesta, sed admisso fato inania.

b) Anaximander floruit circa a. 600 a. C. n. amicq ac discipulq Thaletis, a quo tamen in multis recessit. Rejecta aqua tanquam principio supremo materiali, admisit quidem causam mundi debere esse infinitam, immutabilem, necessariam, atq semper materialem, ac fin hæc doctrina capit pantheismum.

Jest istota niestworzona przyczyną bytu wszech rzeczy. Istota ta jest nieznana wszystkim bezpośredni pierwiastek wszystkich rzeczy. Ona to wszelka przestrzeń wypełnia - z niej wszystko wypływa i do niej wróci. Dla tego nie przyjął wody absolutnie pełnio pojęć; ta jest znieżona. „Wszystko wnatura jest ograniczonem. umysł więc ludzki musi dojść do nieograniczoności, które

Istota nie wyższa nadzieluia sama przez się. zawiera tylko w sobie początek powietrza ognia i wody.

c) Anaximenes sequebat vestigia Anaximandri, sed aërem tanquam principium vitæ totiq mundi constituit.

z powietrza wszystkie rzeczy powstały i do niego wrócą.

d) Pherecydes (cir. a. 600 a. C. n.) admisit 3 tanquam supremaprincipia: Ætherem, terram et tempq quibq competit æternitas. Anima humana è pars Æthe-ris divini, gaudet immortalitate, subjacetq metempsychosi.

zwany Theologą, iż wydał traktat de divinitate animæ. ito zachęcił Pythagorasa jego uczenia do oddania się filozofii.

e) Heraclitq (cir. a. 500 a. C. n.) docebat Ephesi, ignem purissimum, Æthereum esse primarium elementum mundi, qui fato regit. Anima nostra è scintilla hujq ignis. Præter ignem dant 3 elementa: aër, aqua et terra. Moralitas consistit in moderatione sensuum et cognitione sui ipsius. Im evolutione sui systematis qui continet in libro De Natura nec mentionem facit Primus rejecta certitudine sensibq inniæ admisit certitudinem rationalium cognitionum ac fin plurimum contulit ad objectivæ veritatis conceptum stabiliendum.

Nieuwy wynocza, co pod niebiosa zadarzy. Heraklitus. „To co jest nie jest niezmienne albo „Byt i nie jest jedność. Jria u Heraclita „Kjawoska i zmiany w świecie rzeczy dowym są, zmianami samej pierwotnej, ovych przyczyny bo to się w nich objawia". „Objaw bytu (das werden, le devenir, stawanie się) jest rzeczywistością bytu. Oby (Oder) tylko się byt i nie byt to stawanie się czyli nie ma ani nieśt ani ale wszystko jest w stawaniu się. Tożsamość (identité) ta pierwiastek bytu i jego istnienia - zamyka się sporem bytu i niezestwa, czyli ani i nieśt ani razem się w stawaniu. Przeczyna bytu i zjawiska bytu, czyli świat umysłowy i umysłowy są jedno. — Moment dyali jest zasadą istnienia (Werden).

f) Anaxagoras (cir. a. 500 a. C. n.) transtulit scholam Ionicam Athenas, ibiq ob rejectas Atheniensium divinitates odium incurrit, ideoq persecutionem coactusq Lampsacum se recepit, ubi et mortuus est. Docuit: ex nihilo nihil fit, quidquid existit ab æterno existit, ac fin materia et res ab æterno existunt. Etsi affirmaverit Deum solum dispositorem, sed Creatorem esse materiæ, tamen asserendo Deum esse animam mundi a labe pantheismi difficile abstinuit. Ex hoce principio egrediens sustulit discrimen inter animas hmm ac brutor. Probe quidem notavit, nos ope intellectq verum a falso secernere posse, tamen rejecta certitudine ex quocumq sensuum testimonio scepticismum admisit.

Anaxagoras in Ionia natus a. 500-+428 a. C. n. Hermotimi et Anaximenis discipulq, a quo et magister denominatq est. Quum Persia minor belli turbaretq, Anaxag. anno ætatis 41 Athenas transiit, ibiq sedem figit. Odium Athaweensium dicens, Stellas æthereas (divinitates) nil nisi lapides esse. Quapter Athenis declaratq Lampsacum se recepit a. 431 a. C. n. ubi mortuus statua posita è.

Kiedy inni filozofowie utrzymywali że Deus è vivificator materiæ - Anaxag. raz że jest ~~creator~~ ordinator dispositor materiæ. Nie ma tenga liczy homoiomerie istniały od æterno. t. j. partes similares, z których wszystko pochodzi powstało. i które są principium materyi.

Anaxagoras nazwał ens supremum Duchem stąd „filozofem Duchem" przez zwany został. Odrzucił materyę, od ducha. a poniekąd i porwał. Nazwał ją Duch jest ens simplex - wiec z homoiomerie, składać się nie może - a eadem musiał przypuścić panteizm.

g) Empedocles a. 488 a. C. Agrigenti docuit, ab æterno existit chaos quatuor elementis constans, duabq viribq prædituum, nempe attractiva et repulsiva, ex quibq cæco casu agentibq fluxerunt ista entia, forma quidem diversa sed quoad essentiam æqualia, nam secq nec cognoscerent posunt, quia tunc scientia impossibilis foret, si subjectum cognoscens, et objectum cognitum in essent ejusdem naturæ, ergo

Myślenie uważał za jedność ze samą z przedmiotem porównywanym. To samo Niemiecy. Myślenie jest koniecznym wynikiem zmysłów. Schelling nas: porządek natury jest zgodny porządkiem myślenia, a zatem myśl i natura jest jedno. Wszystko co się znajduje jest forma myśli, która

Zasady w

To principium

Heraclit i

środek trzy

wyższej

Zasady wał. Anaximan. i Anaximen. Dział jedno principium ogle. absolutem ale nie różne od materyi
To principium nie wiedzieli jak przedstawić - nie umieli formy nadać ani spiritualnej, ani materyalnej. Anaximander ur. r. 611 t. 547 przed Rzem. - Miał być regulatorem skarżdki kompla-
sowej.

Heraclit twierdził, że sama pierwotna przyczyna bez istnienia jest niczem i istnienie bez pierwotnej przyczyny jest niczem. czyli że sama sina jest niczem i nieuzrojem. Dopiero concurs effectu causa stanowi istnienie.
Herakliit i Empedocles właściwie nie należą do szkoły Jońskiej, bez stanowią osobną szkołę, która pośrodek trzyma między idealizmem Xenofanesa i Parmenidesa, a materializmem Leucippa - Zbliżają się wprawdzie do szkoły Jońskiej, czyli filozofii natury.

Po śmierci Pyth. szkoła włoska trwała 200 lat.

Ks. Larochefoucaud pisze w czasie bitwy St Antoine
do Ks Longueville
pour meriter son cœur, pour plaire à ses yeux
J'ai fait la guère aux rois, je l'aurai faite aux dieux

Rezultat szkoły Eleatyckiej jest idealno-panteistyczny. Szkoła ta zajmowała się znalezieniem absolutnej istoty. ~~Zaczynała się, najpierw~~ Przypuszczała zasadę panteistyczną – lecz ~~prawdziwa~~ ~~Dowód jest słuszny~~ ważniejsza była idealistyczną, przeto nie mogli dowodu objektywnego znaleźć na dowiedzenie istności Boga, ~~a stąd~~ jednak ateuszami nie byli: Eleaci opierali się na doświadczeniu – w myśleniu absolutnem prawdy szukali, i w niem realność kładli. Rozum jest podstawą realności.

U Parmenidesa co jest possibile jest reale – co nie reale to też possibile. Lux i calor junctae amori constituunt ova sensualia. Lux i calor są principia materialia – a amor principium formale. – Umysły są opinią.

Melissy sąd za zdaniami Parmenidesa i Xenophanesa ma umysły za błędne przyczyny.

in cognitionibus acquirendis haud credendum sensibus. Hæc doctrina jam expresse pantheismum continet et prima adumbrat lineamenta transcendentalis identitatis.

Schola italica seu Secta Pythagorea

Pythagoras (cir. a. 608 p. C.n.) multis peregrinationibus peractis Crotone in magna Græcia dem litterariam erexit. Fuit formæ venustæ ac decoræ, veste candida coronaq aurea ornatus, in victu parcus, in potu modicus, carne vescebat rarissime. Doctrina ejus fuit publica et privata, ad hanc nemo admissus, nisi mitis ac secreti tenax silentio amator. Discipuli ejus virtutem colebant, consortia vitiosorum declinabant, quapter multoties persecuti dissipati sunt.

1. Principium methaphysicum entium è Monade absoluta ac immutabilis, quæ varia sortitur nomina, nempe, spiritus, Deus, ratio, chaos, Jupiter. Ex simplici monade prodit Dyas, bonus imperfectionis. Tetrada è nro perfectissimus.

2. Principium philosophicum: Mundus conditus secundum leges Mathesseos (ex Dyades).

3. Principium moralis. Pat. praexistentia et metempsychosis animarum, hac ex causa abhorrebant sacrificia cruenta et comestionem eorum, quæ olim vita gaudebant. Sub forma quidem nova speciosaq apparet systema Pythagoreorum, cuipandum tamen ob arbitrariam nimis perfectionem, ob admissam emanationem entium, negationem simplicitatis animarum, quæ ex æthere igneo constant.

Pythagoras ur. na wyspie Samos r. 608 lub 584 przed Ch. Ojciec jego Mnesarch bogaty kupiec. Nauczyciele: Creophilus, Bias, Tales, Pereydes i Anaximander. Którzy nie mogli radości uczynić jego żądzy nauki. Udał się przeto do Egiptu, gdzie przez 22 lata duchowieństwa Kapłanów. Powróciwszy do Grecyi obchodził miasta i nauczał. Philiunte odebrana księżna zapytany o profesyę, odpowiedział że nie jest Sophus lecz Philosophus. Doznawszy tyranizmu Polykratesa udał się do Italii i założył szkołę, która się też zowie Pythagorejska, lub Italska. Umarł r. 504 lub 489 przed Ch. Lecz jakim śmiercią nie wiadomo.

W III w. po Ch. Porphyrynus i Jamblichus opisali życie Pythagoresa, dla pokazania, iż tenże był wyższym od Boga. Pythag. nakazał się do jałkimis, niby do pieczeni, jak mówił, dopiero stamtąd wyszedszy nakazał pod parabolami: Nie jadać mięsa ani ryby to przypuszczał matempsychozę. Nie jadł także bobu. Dla czego? [illegible] Monas jest duch, chaos Dowiz.

Monada zawiera w sobie materyę, poczem Monada czynny- dyada bierny- z obudzenia zaś powstała tryada.

Wszystkie ciała dążą do jedności jak wszystenik planetarnym, gdzieżda każda chce być jedną, i rozleciałyby się precz gdyby nie były przymuszone kołować około jednego punktu siłą attrakcyi.

Tyl. mówił. Im kto bardziej dąży do jedności, tym staje się, moralniejszym- a im bardziej się od jedności oddala, tem gorszy. Stąd ten kto mniej ma pon tem lepiej czyni. dążyli do samotności- jedli jedną potrawę- pili tylko wodę, chwalili się z jedną namiętność zdobyć.

Poczas istentia animarum nulla fundamento nitur, sed consequitur ex eo, quod Deus è anima mundi. Stąd do metempsychozy. Ztąd Dusze ludzkie i zwierzęce są jednego natury.

Schola eleatica

metaphysica

Auctor scholæ Eleaticæ Xenophanes sedem fixit in magna Græcia, ibiq philosophiam exponebat, cujus præcipua puncta sunt: ex nihilo nihil fiet. quæcumq sunt extiterunt ab æterno (æterna et immutabilia) — ab æterno existit ens summum, infinitum, existens ubiq, semper idem, immutabile ac immobile — si mutationibus objceret, in ipso fieret aliquid ex nihilo et nihil ex aliqua re, quod absurdum. Neq igeneratio, nec destructio, nec motus in natura rerum locum habere possunt et quidem sensus contraria ostendunt sed ius in credendum nullum criterium veritatis agnoscendi detegit, quapter in acquirendis scientiis vix habilitatem attingimus. Hæc doctrina etiamsi aliqua sublimia de Deo contineat, tamen pantheismum sapit. Principia scientiæ confundit et scepticismo viam aperit.

Xenophanes

Colophone in Asia minore c. a. 576 a. t. natus- veritatem suam doctrinam expressit, qui ob præstantiam argumenti in summo honore olim habiti fuere. Ilyria je Jo skromne i wygodne- przybywszy do Sycylii od Agrigentum zkarżył się przed nim że filozofia tak mała nie przynosi, i nie nie utrzymuje.

Dowód stąd. Xenofanes ze Spinoza razem chodzą. Nihil potest oriri. ergo neq interire. Sed quoniam aliquid infinitum Ktem in potest oriri.

~~Evidentia necessario è Ktem et aliq~~

Magis evolvit principia Xenophanis Parmenides. 500-450 a. t. n. Quidquid est, quod ti è hoc ti è- unde ti è aliquid ti solum ti existit, sed ne cogitari quidem potest. Objectum cogitationis idem è cum ipsa cogitatione- et quatenus cogitatio realis è, ergo et objectum eiq è realis. Quidquid existit ti è æternum ergo et ti interibit et ti immutabile, sed quia contrarium accidere videmus, ergo sensus è fallaces. quod Xenophanes quidem in mente habuit, cuiusque aures ti è.

cognitiones ope sensuum acquisitas penitus esse fallaces, rationales tum ut veras agnovit; in physica absurde erravit, homines existimans progenitos esse ex limo terræ actione solis.

Melissus

Meliseq deiis nihil definiendum putavit, adstruens cognitionem eorum ti esse certam.

Melissus z wyspy Samos. Żył około 440 przed Chr. we Tawił się wojnę z Perykliesem. Ed explicandi ingenuitatis, ~~[illegible]~~ Postać obranym Dowódzca floty, Efezkiej.

d) Zeno Eleates falsa e suam ignorantiam existatne unum an plura entia. Negavit quoq realitatem spatii ac motg. Hi errores ex vano idealismo effecti s.

Jeżeli prawdę mówiąc, zmówię to kłamstwo – czy skłamał? Affirm. Więc w jednem zdaniu jest prawda i kłamstwo razem. t.j. argum. mendax.

Zeno z Elei przyjaciel i uczeń Parmenidesa około 460 r. przed Chr. nauczał w Atenach. nieprzyjaciel realizmu empirycznego, obrońca eleatyzmu. Nie przedstawiał wprost argumentów, zastanawiał się dilematami, w których zmuszano odpowiadać. Zaprzeczał świadectwu zmysłów, a stąd i objektywitatem spatii i realitatem motus. Non dat motg. Motg jest continua mutatio spatii, a ponieważ w jakim miejscu jest ciało eodem tempore nie existat.

Schola physica Eleatensis seu atomistica

kierunek materyalistyczno-ateistyczny.

a) Leucippus

Leucippg ut primg auctor materialismi atheistici merito habet. Rejecto summo principio rationali, ut materiale principium universi admisit spatium atomis repletum, ut formale motum aeternum et necessarium, nihil curans quomodo haec oia probari possent. Ex ejg assertis clare apparet, effectg sine causa dari posse.

Uczeń Parmenidesa, około 500 przed Chr. nie interesował go pierwiastek rozumowy, udał się do szkoły Jońskiej, która naturę objaśniała przez naturę. Przynajmniej szkoła Jońska utrzymywała iż Bóg jest organizator materyi – lub vivificator – ta zaś o Bogu nic.

b) Democritg Abderita

s. V a. C. n. vestigia sequens Leucippi asserere ñ veritg, Deum sive deos ex atomis conflatos, quo sicut spatium et tempg aeterna ẽ, ex eor obliquo motu corpora prodiere. Anima hinis e atomg igneg, quo perit cum corpore. Hinc felicitas in moderato rer usu, quod sensibg blandiunt, consistit. Ex lege hinum orta distinctio inter bonum et malum.

przypuszczał wolność woli, która się zasadzała in declinatione atomor motu. Demokryt ciągle się śmiał, przeto Abderytanie za waryata go uważali.

ur. 494 v 470 – + 407 v 385 przed Chr. Ex nihilo nihil fit, ergo existunt atomi aeternum, a aeternum. więc i natura w swych pierwiastkach (atomach) jest wieczna. Pierwiastki te są materyalne indivisibiles. Poznanie więc rzeczy zależy a puro casu. Wszystko co widzimy, jest nic ~~przypadkiem~~. Widzę, wszystkie istniejące tak jak widziemy, słyszemy etc. np. widzę człowieka – to nie człowieka widzę, lecz to jest zbiór atomów (idola) które trafiając do mej duszy (będącej z atomów ognistych) sprawiają, to że mi się okazuje człowiek. Intelligentia ẽ idolum fortuito atomor concursu conflatum.

Secta Sophistica

Sophistae artem rhetoricam sedulo colentes ñ veritatem, sed illig speciem falsam artificiose constructis sententiis, lusibg verbor, fallaciis argumentationum, auditor animis instillare adlaborarunt. Horum agmen ducit:

a) Gorgias (c. a. 444 a. C. n.) docuit: Nihil existit, etiamsi aliquid existeret ñ esset cognoscibile, et si hoc existeret ñ esset communicabile. Contradictio harum opinionum manifesta, asserta sine fundamento. Moralitas penitg neglecta.

b) Protagoras (c. a. 442 a. C. n.) Athenis per 40 annos docuit (in honore sui), de Atheismi accusatg (ei neutrum liquerit, nec esse Deos nec non esse Eis), urbe pulsg, volens declinare (obviam) classem Athenensium (ex Epiro in Siciliam transfretaret) undis mersg interiit (anno aetatis 70) – scriptaq ejg flammis combusta. Defendebat: Realitas objector pendet ab eor repraesentatione, qua si deficiat perit ois realitas. Ab hac repraesentatione pendit discrimen inter bonum et malum, verum et falsum (quod nullum dat). Existentia (et essentia) deor incerta (nec dici potest sintne dii nec ne). Inter sophistas nrant: Prodicg (ex ins. Ceos 436 a. C.), Diagoras (Melius) dictg Atheg (420 a. C.), Trasymachg (330 a. C.) temporibg Alexandri M. – Kallikles Acharnanus – Kritias Athen. Anaxarpg ab Alexandro M. morte damnatg.

był tragarzem. Demokryt widząc jak pięknie drwa układa zachęcił go do filozofii przez wyznaczenie pensji do bogactw.

Sofista = mędrek. Sofiści za najwyższy cel obrali sobie wzbudzać podziwienie, i z jednej przychylność i bogactwa – lubo inni też niektórzy wolni od próżności i chęci bogactw. Byli gadułami i tak umieli omamić lud, że ich za mędrców poczytał. Do wydoskonalenia się w wymowie sposobność podawał im ówczesny stan Grecyi. Utrzymywali, że nic absolutnego nie istnieje. Uczeń zmienić prawa. Ten jest mędrcem, kto zaspokoja swoje namiętności. (injustitia)

natg Leontii 444 a. C. discip. Empedoclis. Initio belli Peloponesiaci (a. 427 a. C.) legati Siculi munere functg Athenas venit, ibiq sua eloquentia multos conciliavit sibi amicos. Postea Larissam in Thessaliam profectg, opibus potens, 108 annos natg obiisse fert. Facunda de oi re in utramq partem disputandi facultate praeditg; unde ab ejus nomine hoc modo loquendi γοργιάζειν dicta ẽ. Lubo był sceptykiem jednak trzymał się dogmatyki, utrzymując sposób że nic nie istnieje. Też i Protagoras.

Abderita. primus sophista nomine usus fuisse fert. Różnica między złem i dobrem pochodzi z zgody ludzkiej, którą można zgwałcić, jeżeli to jest potrzebnem, ipso obawia się kary. Rozum i dusza jest władzą uczuć. Wszelkie wiadome poznanie jest uczuciem; z tego wypada że człowiek jest miarą wszech rzeczy i rzeczy, że to co w sobie czuje i wyobraża jest rzeczywistem. a zatem realitas objectiva ñ existit, tylko subjectiva. Kant też wprawdzie nie przeczył objectiwam realitatem, tylko mówi, że nie ma dowodów na to. – Prawda indywidualna zmienia się w każdej chwili, a jednak w obec wszystkich ona równe znaczenie. Jeżeli wyobraźnia że jest objectiva realitas, to wszyscy utrzymują, że jest. – Wszystko zależy zmianie – każdy cokolwiek utrzymuje ma słuszność i prawdę. każda rzecz i sąd o niej może mieć antitezę, która jednak w naturze ma swą zasadę.

Schola Socratica

a) Socrates

Socrates natg Athenis a. 469 a. C. n. patre Sophronisco lapidario (matre Phaenarete), in cujg arte ita excelluit ut ejg statuae publicam tulerint laudem.(1) Interfuit quoq bello peloponesiaco, in quo specimina dedit intrepidi animi. Postea studio excolendae philosophiae praecertim practicae totum se dedit. Inspirationibg assistentis genii se frui dicebat.(2) In docendo adhibuit particularem methodum, quae socratica dicit.(3) In refutandis sophistis saepe ironia utit.(4) Injuste accusatg(5) tanquam reg contemptg deor et corruptae juventutis ad cicutam damnatg (a. 400 a. C.)(6). Scripta nulla edidit, verum duo ex discipulis ejg Plato et Xenophon magistri sui doctrinam descripsere. Methodg Socratis p-

Soks. żadnych dzieł nie zostawił. Platon tylko opisał jego naukę, lecz pomieszał ją ze swemi wyobrażeniami – i często fałszywie przypisuje Sokratesowi to, czego bynajmniej nie miał na myśli. mianowicie wiele z wyobrażenia Pytagorejskiej szkoły – lub de praeexistentia animarum o czem lepiej Xenophon mówi, iż Soks. utrzymywał że dusza ludzka ma coś wspólnego z naturą boską, lubo jednak panteizmem trącić...

Platon w Phedonie opisał bohaterską śmierć Sokratesa.

(1) Brevi post fugiente tritone sive Atheniensi, Anaxagoram, aliosq philosophos magistros adiit, fert Archelaum audivisse. (2) Ast quisnam fuerit hic genius, etiam discipulis sciscitantibus ñ prodidit. (3) et quaestionibus responsisq absolvit. (4) sophistar, sacerdotum, demagogor incurrit odium. (5) Criminationem confirmarunt Anytos, Lycon, et Melitos in testes vocati. (6) quam post 30 dierum carcerem plenus spe futurae vitae in medio amicor hausit. Post ejus mortem Athenienses dolore tacti statuam ei erexerunt. Melitum morte, alios vero accusatores exilio plectebant.

Wielki filozofie, do praktyki było Sokratesa zamiarem. Dotychczasowa bowiem filozofia versabat circa intellectum, voluntate neglecta. Dotychczas była filozofia rozumu, od Sokratesa filozofia serca – od Niemieckich filozofów filozofia życia się rozpoczęła. Utrzymywał Soks. iż wiele jest rzeczy dla rozumu niedościgłych lub nieużytecznych. Stąd uznawał ograniczoność rozumu. Stąd Unum scio me nihil scire (to trochę sceptycyzmem trąci) i Quod supra nos, nihil ad nos. Pierwsze zdanie jako sofistom i Fizykom jest wymierzone. Drugie zaś aby nie wszystko badać, co jest niedościgłem dla rozumu. ~~Typem cnoty jest Bóg~~ Dusza zawiera w sobie zaród prawdy, lecz przytłumiony żądzami próżnemi i namiętnościami. Uczucie nadał wyższe władz nad rozumem. On jeden Boga nazywa stwórcą, przyznaje Mu przymioty moralne. Naukę swoją od ucznia, myśli odróżnił. Właściwego systematu Soks. jednak nie naucza...

Metoda sokrat. zasadza się na tem, że dowody przeciwnika, jako uznane za
mnie obrazi – i przez pytania i odpowiedzi, jako też ironią, wszystkie prawdy

duxit in philosophia salutiferrimos effectus tum
immediatos, quum mediatos. Ad illos praecipue
refert refutatio contradictionum et absurdo-
tatum, quibus philosophia sophistarum abundabat
et sedula philosophiae practicae hucusque neglecta
cultura. Ad hos numerare licet exstipulatio-
nem Platonis alias alior ad tentandam reforma-
tionem totius philosophiae. Primus Socrates recte
exposuit existentiam Dei sapientissimi, qui di-
potentia sua creavit orbem hunc, eumque gu-
bernat. Animam esse spiritualem ac immor-
talem, praemiis ac poenis participem. In hoc
tamen culpandus, qui admiserit plures deos sub-
ordinatos et cultum idololatricum approbaverit.

Discipulus Socratis ac fundator scholae cinicae (b) Antisthenes
pollebat facundia energica ac mordaci, qua
ipse ac discipuli ejus vitia hujus in faciem ex-
probrabant, eosque publice carpebant. Sectatores
ejus neglectis curis saecularibus ora secum porta-
re colebant parcissime viventes. Doctrina An-
tisthenis praedicabat Deum omnipotentem esse, Di-
vitatem omnode colendam, vitium autem fugiendum,
sed erravit admittendo plures deos populares
et culturam aestheticam negligendo. Ex disci-
pulis Ant. commemorari meret Diogenes Si-
nopensis, a Platone „furens Socrates" dictus, fia
moralitate commendatus ad vanitatis dedito
et corporis deformitatem a magistro expositus, ad denum decus Cynicorum accessit.

Discipulus Socratis fundator scholae Cyrenaicae
floruit c. a. 380 a. C. n. A Socrate sibi sumpsit
ob nimium in voluptates sensualium tamen
in resipuit, ex integro. Statuit voluptatem esse
sanctum bonum verum, dolor unicum verum ma-
lum, nihil natura justum aut turpe sed consuetudine.

Plato c. a. 420 a. C. n. ab ipsa infantia vix seven-
tid adolescens discipulus Socratis per 8 annos.
Multis peregrinationibus susceptis cognoscendi
sa tum populorum mores, culturamque, tum phi-
losophorum praecipue Pythagoreorum methodum. Athe-
nas reversus in loco pertinente ad Academiam
scholam philosophiam constituit. Ob eloquentiae
excellentiam cognomen Divini obtinuit, apel-
lari quoque solet Apis Attica. Ejus philosophia
ad 3 partes deduci potest, nempe ad dialecticam
theoriam et practicam. In logica statuit, prin-
cipium veritatis exquirendum ab anima ratio-
nali, non vero a sensibus, cognitio vero acquiritur
per rationem, quam λογος vocat. Objectum hac
via cognitum vocat νοουμενον (idea), bene distin-
guendum a φαινομενον, i. e. objecto cognito per
sensualem intuitionem. Idea nihil aliud e
quam reminiscentia aeternae formae, quas
anima priusquam corpori jungeretur in pra-
cedenti aliquo statu cognovit, et quasi in
speculo intuita fuit. Haec opinio revera ca-

Mendelssohn żyd Berliński przerobił na swoje hasło Phedona (De immortalitate animae) Platonowego i czyli po niemiecku.

Na myśleniu i czynie zasadzał cnotę odwiecki. Myślenie, jak według Soki., jest to objawienie się samego Boga w nas, czyli Bóg objawia się nam przez myśl. Poznanie Boga jest gewnemi granicami oznaczona. Ten pan Boży przez myśl poznajemy Boga, tylko skazany się moralnie czyli, summum bonum, tam perfecta et clarissima cognitione Dei et quoniam myśl jest granicami oznaczona, przeto clarissima cognitio a zatem i summum bonum w obtinuit. Myśl jest w nas gorem, czyli realnością, i dobro żeby ostatecznem stać się mogło, musi być poznanem. Dobro absolutne jest treścią, myślenie jest formą, lub obrazem tejże treści. Myśl w człowieku jest względna – a umysł Boga absolutna, która przedstawia summum bonum. Nosce teipsum.
Bóg jest typem cnoty, jako twórca dobra i piękna. Siedliskiem cnoty jest dusza nieśmiertelna.

Discipulus Socratis ac fundator scholae cinicae (b) Antisthenes Athenaeus n. 414 + 334
a. l. n. z Pireu o 40 stadjów od Athen odległego o
jeżna. Strona Sokratesowa, którego nauczy
życie praktyczna nosiła [illegible] i zaszczat w Athe-
nach [illegible] (pies [illegible])
Najwyższe dobro zasadza się na cnocie, czyli
stanie się podobnym bogu. Poniewaź zaś Bóg
jest niezależnym od czego, przeto też cnota
powinna być niezależna, od rzeczy zewnętrznych.
czyli: Nullis rebus indigere divinum est, et plu-
rimis posse carere optimatio ad deum accedit
simis. Felicitas medium inter felicitatis pa-
sentis. Człowiek jest egoizm dziki, poświęca się, bo
wiem natura ludzka jak i mus idealowi cnoty.
Górować nad naturą, przezwyciężać dobroć
swe namiętności, jest cnotą. Takim stopniu
ady człowiek stanie, posiada najwyższe
dobro. Przez cnotę rozumiał stan dzikona.
Socjal ludzkiej, od umysłów zupełnie wol-
ny. Zatem chata jest summum bonum.
Diogenes z ojcem swoim został wypędzony
z Synopy za fałszowanie monety. Filozof
Dyog. była prakt. cyna, nie mówiąc ale
[illegible] raczej nauczał. Onto poziomo
powiedział, że naturalia in sunt turpia
[illegible] Impudicus cynicy.

(c) Aristipp
[illegible] w Cyrenie rok 380 przed Chr. u
[illegible] pochlebiał, [illegible] przyznał, że gdy
[illegible] chciał [illegible] na niego, to nie mogło
[illegible] odmówić. Wtedy się [illegible]
Dyonizjusz Syrak polubił go i szczęście do stołu
go przyprosił. Ale życie przepędził na dworze
pana. Dyogenes widząc go [illegible]
Dyonizy płacił, nie raz na twarz. Kazał mu za
[illegible] Sokratesa kazał sobie płacić za nauki.
Szkoła Cyreneńska zamiast prowadzić
[illegible] do szczęścia za pomocą [illegible]

Secta Platonica seu Acad.

Demia vetus a Plato
[illegible] Sokrates [illegible] Platona lat dziesięć Atenach
[illegible] Natural'istom
[illegible] Pythagorejczyków [illegible] w Sekliście i Magna-
Grecji, [illegible] Pythagorejczyków [illegible]
Plato pierwszy [illegible] systematycznie zorganizował
[illegible] filozofię. Systemat jego [illegible] bardzo
[illegible] dwiad mieć idealizm, przy [illegible] nie
[illegible] idealizm. Dion nie Dyonizjusza, uczeń
Platona do tyranii. Za jego to rady Dyonizjusz [illegible]
władzę, lecz [illegible] Platona [illegible]
odwrócił go od tego i pobudzał filo. Plat. i go, lenie
[illegible] nie niegodzie. [illegible] do [illegible] i poddanych, ro-
[illegible] prian Dyonizjusza [illegible] jako [illegible]
[illegible] Dion [illegible] odkupowy, po śmierci Dyonizjusza
[illegible] tyranii: na dworze Dyon. – lecz [illegible]
[illegible] od [illegible] popędzeniem, powrócił do [illegible], gdzie
[illegible] szkołę [illegible] do Pireu [illegible] swoją [illegible]
[illegible] go nie [illegible], co [illegible] odpokutować [illegible] go obra-
[illegible] zamordowali. Wtedy [illegible] w Atenach [illegible]
[illegible] tego [illegible], co [illegible] w [illegible] Dyon. [illegible]
[illegible] Platona. [illegible] w [illegible] 81 lat. [illegible]
De Maistre de Platone ait, eum duas quas
modo personas agere, et nunc Theologum
seu Chaldaeum (demonstrativis philosophis in-
sistendo), et nunc Philosophum seu Graecum
(inquisitionis philosophiam sedulo praesertim
[illegible] mieszanina myśli pierwszych
jakby z Pisma i wyjątków i najstarszych
błędów. Du Rapé p. 500 edit. de Louv. 1821. Sed
troy de bono mortis c. II „Nostra si, quae in philoso-
phorum litteris praestant" czyli wszystkie wyniesie
prawdy, filozofowie [illegible] z tradycji czystej, na-
[illegible] lub od Patriarchów z [illegible] dziejów, lub
[illegible] od [illegible], którzy [illegible], jak wyżej mówi-
liśmy, była najczystsza, po tydzień [illegible]
Lettre de la Montagne: „Nativis cum philosophis
progressibus pulcherrimum nostrae libertatis mo-
lem tribuimus volunt. Moralis hac ab Solio Jueto, ut
porro fuit adeqnam fieret philosophica. Stoicy
[illegible] filozofach sobie wypożyczonych.

Mont Hegel: że Plato i Arystoteles są dwoma uczycielami ludzkiego rodzaju ludzkiego. Lecz ich filozofia jednego wpływ na ludzi. Dzieła ich, gdyby nie Chrystus, nigdyby nas nie doszły.

rat

Myśli Pytagorasa i los Sokratesa bardzo zapłynęły na dzieła Platona. Chciał wprowadzić synkretyzm, i obrazić
wszystkie systematy filozofów mając w sobie coś przyodziwego, [illegible] Parmenidesa
Nauka Najbardziej obierał na systemat demokrytowy, który jonekty, i Heraklita idea, czyli [illegible]
abstrakcyjne idee chciał uczynić realnemi, dusze przeexistent ab aterno. Od Sokratesa kazeznyat zasad
wzniosłejszych trzymać, zatarł z Heraklita et fundamento et ad idealismum tendit, nam
kem i sensualistami Parmenidesa idei.
Hanii i sofistami. Sensualizmu objął Plato quomodo ens simplex creatum sine sensibus ac
[illegible] Chciał on odkryć
sfery pierwotne przyczyny wszechrzeczy quirere potest ideas rerum sensibilium? in phi-
bo scientia et mundi intellectualis et sensibilis
losophia to percipit. Da Teoria Platonis com-
Widać z tego wiadomość przez domysły, hypo
[illegible] intelligens, sapiens, liberum
[illegible] Deus, sanctus et justus.
[illegible] prawda, i piękno.
[illegible] porzuto pei pojęcia [illegible]
prehendit logikę (dyalektykę), metafizykę, etykę, treść dobra, prawdy, i piękno.
[illegible] jest filozofem, choćby [illegible] stoi logikę
[illegible] ze swych dzieł, dzieł tam szczegół [illegible]
chomość indywidualnych.
plectebat cosmologiam, metaphysicam, ma-
theosim et physicam. In cosmologia admittebat
Dwa principia aeterna infinita independentia
Unum principium activum et perfectum a quo
facta sia; alterum principium passivum, im-
perfectum ex quo facta sia, hoc que e imendum
chaos. Deus optimo ordine voluit disponere ma-
teriam, sed hoc seditiose restitit; indeq initium
imperfectionis origoq mali. Evolvendo notio-
nes metaphysicas admisit Plato in suprema
intelligentia adesse ideas aeternas, quas s pri-
maria forma architypi sinum possibilium, fon-
tem omnium identiarum. Deus verificavit mundum
per animam, quae emanavit ex ejus substan-
tia, et mundi e veluti imendum animal, cujus
anima bona per commixtionem suam materia
facta e mala. Animae hinc s effluxiones ex
stituunt partem intellectualem mundi. Lapsa
delapsae in corpus, quo dissoluto si purae sunt,
redeunt ad suum pristinum statum in de-
aeternum felices; secus metempsychosi subji-
ciunt. In theologia longe priorem con-
tum de Deo formavit, quam ejus praedecessores
affirmando: Deum unum esse ens perfecti-
simum, judicem ac executorem legis mora-
lis, conservatorem ac gubernatorem mundi.
In practica sua philosophia Plato virtutem
simpere colendam esse asserit; hae virtu-
tum singulis hominibus aplicanda, sed extern-
dendam ad societatem civilem, nempe rempu-
blicam. Sed in hac extensione erravit Plato
affirmans, facultates, uxores, liberos omnes
omnes sint, ne studio sedui-
cives reipublicae negligant. Ex ad-
misso hoc principio qui funestissimi effectus
sequuntur, quisq perspicit. Philosophemata P.
eclecticum spirant, siquidem multa ex aegyp-
tiaca, eleatica, heraclitica, pythagorica et so-
cratica philosophia desumpsit, atq nova du-
taxat forma vestivit. In academia vete-
celebriores magistri numerant: Speusippq,
Xenocrates, Polemo et Crates. Qui hi platoni-
ci philosophiae fideliter adhaeserunt, diligen-
tissime tuentes, quae a Platone accepterunt.

Secta peripatetica

Aristoteles Stagirae in Macedonia natus a. 384 a. C. n. (1)
Platonis per 20 annos diligentissimus discipulus. (2) Per Philippum
Macedoniae regem ad educandum ejus filium
vocatus, hujus educatione post annos 8 finita
se in Gymnasium extra urbem, quod Lyceum
dicebat, recepit, ubi quum doceret ambu-
lando

(1) Stagirae, oppidulum in Macedonia natus, ut ipse testatur, Olympiadis CIII anno primo, ante Christum natum 384 annis, patrem habuit Nicomachum, Amyntae Macedonum regis medicum, matrem Phaestidem, Chalcidensem, ex nobili parentum genere ortam. Senem Chalcidem parentibus orbus a Proxeno tutore educatus fuit, Athenas veni 366 ut Platonem audiret, quem ipse per XX annos, quibus in Academia versatus est, magnopere colebat, Platonis scholae dictus fuerit. Morte Platonis ad Hermiam Atarneae tyrannum abiit, quo interfecto a. 345 Mytilenem in Lesbum auxerat. Hinc a. 343 ad Philippum et Alexandrum Macedonum regem vocatus, quo interfecto a. 335 Athenis rursus docuit, ibique ad mortem usque (a. 322) commoratus fuit. Ejus ingenio et doctrina omnes ferme scientiae, quae tunc temporis cognitae erant, ad summum perfectae sunt. Ejus opera celebrior auctor rarissima et pretiosissima in Bibliotheca collecta, verum etiam in diversissimis locis et Europae principum ac civitatum conquisitio ac partarum illustrata fuit. — Scripta sua testamento legavit Theophrasto suo discipulo, isque Neleo Scepsio, Neleus partem librorum vendidit Ptolemaeo Philadelpho, Alexandrinam bibliothecam parenti, qua ipsa consumpta perierunt. Reliqua scripta ab haeredibus Neli, in subterranea specu condita, vermibus et squalore miserae corrupta, atq post annos 130 inde extracta, vendita s. Apelliconi Teio, qui ea describenda curavit, et lacunas ex ingenio implevit.

Platon i [illegible]
Apelliconi Bi[illegible]
simus, [illegible]

Platon i Arystoteles pracowali nad zbadaniem pierwszej przyczyny poznania ludzkiego.

Apelliconis bibliotheca, post ejus mortem, Syllæ jussu Romam delata, Tyrannio, grammaticus peripateticæ philosophiæ studiosissimus, Aristotelis opera edidit, sed incuria librariorum depravata. Latine ea [illegible] Andronicus Rhodius sed non integra, imo supposititia.
Aristotelis operum editio, præstantissima est J. G. Buhlii Bipont. 1791 6 vol. in 8º

lando, schola ejus Peripatetica (a verbo græco περιπατέω) vocata est. Docuit 13 annis; quibus elapsis atheismi accusatus Chalcidem in Eubœa (Negropont) se contulit, ubi a. 322 a. Ch. n. vitam finivit. Aristotelis philosophia difficilis, obscura, multos nacta est sectatores tum inter ethnicos, tum Christianos. Non pauci tamen eam impugnarunt et merito ob studium nimium brevitatis, vagasque notiones; tamen Arist. multa bona præstitit, nam partes philosophiæ accurate evolvit, leges cogitandi exposuit, principia cognitionis empiricæ stabilivit et practicam philosophiam in systema redegit. Tres partes complectitur ejus philosophia: logicam, theoriam et practicam. Logica Arist. huncusque cum fructu exponitur, evolvit in ea regulas, quibus 3 mentis nostræ facultates subjiciuntur. Principia cognitionis empiricæ a rationalibus discernit, tamen in theoria originis idearum errat, nimium experientiæ assignando. Ad theoriam Ar. pertinent: physica, cosmologia, psychologia, theologia et metaphysica. In physica et cosmologia admisit primum materiam æternam invisibilem, carentem omni sensibili forma, quæ dein per varias modificationes initium dedit entibus, tum simplicibus tum compositis. Hæ modificationes pendent a causis, quarum quatuor sunt species, materiales nempe, formales, efficientes et finales. Causa motus necessario continetur in ente infinito, æterno ac immutabili. 4 sunt mundi elementa: terra, ignis, aqua et aër. Admisit quidem Ar. distinctionem realem inter auctorem mundi et mundum, tamen de creatione silet. Stellis quoque tribuit animas, a quibus illarum activitas pendet. In psychologia distinxit animam a corpore, negando tamen ejus separabilitatem. De immortalitate fere silet, imo ex ejus systemate immortalitas est aliquid superfluum, impossibile. Arguendum quam maxime esset, nisi opus ejus de immortalitate temporum injuria periisset. Per suum systema influxus physici voluit explicare mutuum commercium inter corpus et animam sed sine effectu. In theologia Ari. multa fluctuanter de Deo asseruit, affirmando Deum causam jam efficientem, jam finalem, jam qua ens extra mundum, jam qua ens quod ad hunc mundum pertinet, similiter ornat Deum attributis metaphysicis, non vero moralibus. Metaphisicæ assignat Ar. tanquam auctor. In ea affirmavit, metaphysicam

Plato realizm.

Materya teorya zasadza się na tem, że to co jest powszechnem i niezmiennem w substancyi, nie może się odnieść odróżnić. Universalia carent realitate substantiali. Rozumie on przez materyę prostą możliwość bytu istnienia się wszelkiej istoty, a więc była od wieków. Nie mogła być w stanie nieoznaczonym, ale przybrać formę;

Arystoteles równie jak Pythagoras i Plato dwojaką wykładał naukę, t.j. exoteryczną, publiczną, i esoteryczną niektórym tylko wybranym uczniom. Ta to esoteryczna nauka musiała być czysta religią naturalną, o jedynym tylko Bogu nauczająca, lecz ci filozofowie bojąc się, aby ich za bezbożnych nie miano, kryli się z nią. Arystoteles pierwszy ujął naukę w metodę i sprowadził [illegible] posiadał bibliotekę.

Porównanie Platona z Arystotelesem.
Pl. mówi dusza zaświatło, która gaśnie wcielając się w materyę, ~~Nauka jego [illegible] Plato, [illegible]~~ negatywne w człowieku.
Ar. utrzymuje że dusza jest tabula rasa która nabiera świadomości przez zmysły.
Pl. chcąc poznać wszechświat trzeba z idei ogólnych do specyalnych wychodzić. Aryst. zaś, że ze szczegółów do ogółów i idzie z analizy do syntezy.
Pl. twierdzi (wrażenia zmysłów) jest przyczyną wszystkich błędów które dusza popełnia. Aryst. impressye nas nie zwodzą, że błąd jest w umyśle.
Pl. Idee są archetypy oryginały, z których wychodzą kopie niedoskonałe z pomocą zmysłów naszych. Aryst. dowodzi, że zmysły nas nie łudzą, błąd zaś pochodzi z braku uwagi na impressye zmysłów. Co do stylu: Plato jest wykwintny, poważny, wspaniały; Arystoteles zimny, głęboki: rozprawiacz, uczona głowa; zarysy (szkice) Plato im nadaje barwę i wdzięk. Aryst. doskonały rysownik, Plato doskonały malarz. Platon więcej używa wyrazów. Arystoteles za mało do oddania myśli. Arystoteles nie zadowolniony był z systemu Platona, zdawało mu się iż Plato za nadto poświęca szczegóły ideom ogólnym. Powstaje Aryst. przeciwko ideom tym i następnie robi zarzuty. 1º Nie tłumaczą istnienia indywidualnego i niszczy indywidualność czyli realność istot szczególnych. 2º W tej teoryi idearum æternarum [illegible] brak przyczyny czynnej wszechświata, istotnej, skutecznej, któraby poruszała światem czynnej (causa efficiens, motrix). Trzeba więc szukać tej przyczyny w ruchu formie i materyi odrębnej; które są początkiem wszech rzeczy. ~~[illegible]~~ O Platonie.
Pl. nie przypuszcza aby były tworem istot pojedynczych. Plato uważał Deum pro causa formali nie zaś efficienti.
Zasada główna Arystotelesa są idee æternæ czyli świat æternus jakich intelligencyi które żyją jak wyżej. Idee bowiem według niego czyli intelligencye, które bez zmysłów nic nie znaczą. Bóg zaś jak Platon mówi musi tworzyć świat według tych idei odwiecznych. Najbardziej zaś powstawał Pl. przeciw Platonowi za zniesienie indywidualności. Dusza przychodzi do przeświadczenia się o nabyciu wiadomości następującym sposobem.
2 są intellig. czynna i bierna. Bez pomocy czynnej bierna nie może myśleć. Bierna odbiera z zewnątrz sensacye, z których czynna otrzymuje poznanie. Intelligencya bez czucia materyi (zmysłów) nic nie znaczy. Platon zaś przeciwnie utrzymywał, że duch wszystko znaczy. Aryst. duch bez materyi istnieć nie może. Duch i materya od wieków istnieją, według obu filozofów. Plato ojcem realistów, jak Arystoteles nominalistów. Plato poniżając zmysły, rozumował według Xenophanesa (Eleatickiej szkoły) zmysły dręczą światem omamienia. ~~Świat~~ Pomiędzy świat jest ἔκτυπον [illegible] (jedność) według Platona, zatem ruch czas itp. są cząstkami wszechświata stopniami jego wszechbytu. Przeciwnie Arystoteles

Te są różnice co do treści między Pl. i Aryst. Zobaczmy co do metody. Metoda Pl. jest intuicyjna syntetyczna. Aryst. dedukcyjna.
Aryst. mówi, wychodzę z obserwacyi natury, więc mam jaką taką pewność i z tąd analizując mogę iść do ogółu, a Platon robi domysły z których każe wyprowadzać wnioski. Z idei choćby i punktu mogę dojść, mówi dalej Aryst. do pojęcia przestrzeni i czasu.

Plato mówi że zmysłom wierzyć nie można, cóż więc jest kwiecie? Idea. Jaka? Nieśmiertelna, bo przecie idee umrzeć nie mogą. Arystoteles nie zaprzecza aby oprócz władzy zmysłów, nie istniała.

Pojęcia powszechne są w duszy samej: wrażenia dają materyał z którego dusza za pomocą uogólniania (intellektu) może utworzyć sobie pojęcia ogólne. Błądził tylko od zmiennego do nie zmiennego wychodził. ~~[illegible]~~ Duch jest jedynym z pierwiastków duszy, z którym nie był znany. Przyznawał [illegible] jakąś potęgę i siłę, lecz tę bez materyi nic nie znaczą. ~~Więc co filozofia Arystotelesa [illegible]~~

Formy Arist. rzeczywiście przyjmowaja idee Platona. Z rozmaitości zbiorem, rozum chwyta cechy wspólne, typy z nich tworzy – za pomocą idziemy do poznania ogólnych pojmań czyli form – to zgadza się z Platonem. Formy te są typami powierzchnemi – lubonie wiadomo co on przez formy rozumiał. Dzieli przez formy rozumiał

physicam esse scientiam de ultimis principiis cogitationum, cuiq summum fundamentum principium contradictionis, nulla demonstratione ob suam claritatem egens. Rejecit opinionem Protagorae assentientis veritatem esse aliquid subjectivi; Pythagorae theoriam de ideis, Platonis de ideis divinis, cuiq tamen tantum in cœlo bene perspexit. Sicut scopo phil. theoretica Aristot. erat perfectio cognitionis, ita practica perfectio voluntatis. Aristot. divisit Phil. practicam in Ethicam, Politicam et Oeconomiam. In Ethica posuit felicitatem sed de bona moralis altam esse summo bono. Felicitas perfecta absoluit possessione virtutis ac fruitione bonorum exterorum. Cum vero virtutis characterem ignotum reverit, dum sattem clarum exposuerit, felicitatem cum virtute eu duo identica confundit: etsi aliquod intercedere dixit discrimen hoc eo absolvit, quod virtus in medio felicitatis considerandus sit, huic postponenda cuiq asserti falsitas neminem latet. Celebrium discipulus Arist. fuit Theophrastus, auctor operis de Characteribus. Oedipus Rajecki Lilius Pistarchi

Świat widzi odwieczny, a w jego łonie forma utaczana z materyi,

Secta Pyrrhonica. Pyrrhonius ex urbe Elis in Peloponneso a. 376 a. C. n. rejecta doctrina Sophistarum, indifferentismum, sive statum, qui animi tranquillitatem concilat, admisit – nec prae pyrrhonismo quidem ante eum viguit. Pyrrho virtute inter duos eminuit, cuiq causa philosophi a vestigaliby solocecis immunes erant. Opiniones de Pyrrhone, nempe, eum ob repraesentationes objectorum externorum putasse fuit, ita ludrio readra, sia, pewnemi prawidłami już otrzymuwemi, i za zas; eum in foveam incidisse et dubitasse cum ab omnibus amicis tanquam praesentibus locutum fuisse et alia similia tanquam fabulis hodie rejiciunt. Docuit Pyrrho: nulla cognitio certa, nam res oppositae ob varias rationes et apparentes contradictiones pendent aequilibrium, quo in casu hominem sapientem decet cohibere consensum. Eximio sequit, ex nulla omno cognito objective vera esse posse. Nihil possumus cum certitudine affirmare esse honestum, justum, injustum, vita tamen instituenda secundum leges et consuetudines locorum. Falsitas hac opinionum sectorum manifeste eruit, quod sed opinionis adversario erroris accuset; si autem verum tenere se asserat, ac prin admittere debet distinctionem inter veritatem et falsitatem. Dein si ex sententia P. de interesse discrimen sufferendum venit, tunc vigis. Sic nulla distinctio admittenda in Dyp. et philosophorum sententiam. Ter ego aliorum philosophorum sententiam ceu falsam rejecit

rejecit Epicur. Democr. incen. philos. Aristas nis sc. discipu facilis dis ma lepta tem pe mata rabat, sertim è phil. ope co quam In log coolus las a vocab litare ac sim ac ata illis o pored stimg. In am esse pe sionis ex ato immorta tissimum illum matic phitic ethic simu

rejicit Pyrrho? — — — — — — — — —

Epicurus natus a. 342 a. C. n. primum philosophiam Democriti adoptavit — sed gloriæ cupiditate incensus auctorididactum se simulavit — eium philosophor systemata sprevit quoad ões scientias nequidem matheseos excepta. Anno 306 Athenis scholam philosophicam instituit, multos discipulos alias scholas superavit. Docuit enim faciliorem, sensualibus cupiditatibus explendis magis idoneam scientiam, qua non ad voluptatem solum, verum etiam ad commoditatem pervenire liceat. Alios philosophos systemata eibus viribus diruere maxime adlaborabat, eapter nasty è plurimos adversarios, præsertim Stoicos et Academicos. Ex ejus sententia è philosophia institutio felicitatis rationis ope consequendæ. Dividit in 3 partes: logicam quam Canonicam appellavit, Physicam et Ethicam. In logica originem idearum cum Democrito iteracoluit, nempe minimas quasdam partículas a corporibus abrasas, eorumque speciem ac simulacrum referentes, quas ipsa idola vocavit, hinc atque illinc per aërem circumvolitare, quæ ubi per sensus animæ sedem apulerint, idea s. earum rerum de quibus cogitamus. Eis sensualis repræsentatio è vera — sensus è unicum criterium veritatis. In Physica admisit universum infinitum, partibus i. e. corporibus continuæ mutationi subjiciendis constans, quæ corpora habent principio atomos infinitas, immutabiles, indivisibiles, quæ licet sensibus percipi non possint, habent tamen certam formam, magnitudinem ac gravitatem. Movent atomi motu perpendiculari, a quo aliquantum deflectunt ut corpora ex illis oriri possent. Anima hna è natura corporea et quidem libera ob motum atomorum declinatorium, sed non è immortalis, quia constat ex atomis subtilissimis, quæ è corpore principia. Moros quam plurimi summo malo habent, vivis è non-Non-ens, nam quamdiu nos existimus, mors non dat; quodsi vero mors existat non amplius vivimus. Nec quidquam ingratissimum esse potè mors, quia privatio nuda omnis sensionis nec grata è, nec ingrata. Dii è entia ex atomis composita, infinitæ magnitudinis, immortalia, eibus curis et labore vacua, i. e. beatissima. Ex expositione physicæ Epicuri patet illum fuisse defensorem materialismi systematici. In theologia admisit anthropomorphiticum polytheismum, et quia ejus dii destituunt æternitate, utpote ex atomis conflati, non imerito atheismi accusat. Quoad ethicam Ep. docuit, eam esse præstantissimam eium philosophiæ partium, cujus

principia

Następcy Pyrrona gardząc świadectwem zmysłów i wyśmiewając zdania ogólnie przestrzegane inne szkoły filo. stali się przeciwnikami nienawiści. Ale wszystkich

Secta epicurea

9

Epicurus — uczniem Demokryta i Seofrasta

człowiek stworzony do szczęścia winien pogardzać strachami wymarzonemi. Bogowie nie są źli — w niebiosach używają rozkoszy nie miesząjąc się do ludzi — powinniśmy ich cnotę — jako wyższych od nas ale nie lać.

„Wszyscy gdy powstał Epikur, mówi Bouvier w Histoire abrégée de la Philos. t. 1. ch. 13. chciał być gust do filozofii, zmuszono się jednak rozprawami starożytnemi, które się w szkołach odbywały i podziadami nieskończonemi. Platon był za wysoki, Arystoteles za nerony, Sofiści chcieli subtelnie a odpowiadali wiąc potrzebom rozumu różne teorye były suche, nudne, wiązały na z sobą. Mający zdawał się zadać lepszy czyniąc inaczej!" Czemu starał się zadać uczynić Epikur — Epik. uczył rodzicielstwa, miłował przyjaciół i wszystko im oddawał co miał. Nakazywał swym uczniom wspólnie żyć w zwolnikiów — i wszyscy traktowali się z zadziwieniem godną uprzejmością, uczył ich nawet. Był skromnie o chlebie i wodzie. Cyceron rodzą. Ah! jakie na szał zu potrafiwał Epikur!

„nec manibus, ut Xerxes, sed ratione Deorum immortalium templa et aras everterit

Od wieków były atomy, tj. pierwiastki niepodzielne — Istnieją od dziecko ruch i próżnia. a Boga nie nie nowi czy od wieków istnieje. Szkoda wiąc Tokrayta Starszeca nu iż jego cyclenad jest ciągiem ~~nas~~ skutków bez przyczyny. Ostatni powiedział się skutek jest wierzawiczym od przyczyny. Aby jednak być systematycznym wtrzymywał się wszystko jest dziełem przypadku. Gdy się widzimy człowieka, to tylko atomy i przypadkiem tak się zdarzyła, iż w mom umyśle innymi tworzy się obraz człowieka. Ruch jest czysym poczatkiem — atomy biorącym. Ruch układ świata i dzieło są dziełem przypadku — atomy rozkładające się, tworzą umysł grubszy ciało. a wchodzą z pokrytego biegu. Przypuścił wolność ale odpowiedzialność odrzucił — Poczęściły dzia- Tajał na zwyczaj tworzą, poprzez dy- atomat idołów Demokryta i

Błąd znajduje się w zapisie

Teorye przypadkowem Demokryta atomy wrodzu wołają — wszystko co widzimy jest dziełem przypadku — Ruch pochyły atomów i liberlas Epicurzów

Arist. ip. cos podobnego uczył
w u. (natura) per se (w tej ma-
gnitude). —

præcipua capita ∴: Voluptas ē summum hmis bonum; suma vero voluptas consistit in corporis indolentia et animi tranquillitate. Virtus in et per se pretio caret, sed quatenus per sequelas medium fit felicitatis consequendæ, merito suo ñ excidit. Hæc ethica fuit lapis offensionis ē plurimis tum antiquis, quum recentissimis philosophis adeo, ut horrendis convitiis ñ solum ejus doctrinam peterent, verum ipsum auctorem pessimæ vitæ accusarent atq; eum depravatæ morabitis voluptatibus præcipue deditum hinc Epicureum appellarent. Ipsam Ep. præbuit asserendo: summum bonum ē voluptas; sed Epicuro vix fuit voluptas sensualis summum bonum, quum teste Diocle, vilissimis ac simplicissimis cibis, aqua tum et cibario pane contentus, paululum casei, ut epulari pretiosius possit, petierit. Ipse Epicurus in epla ad Monœcum scribit: „Dum itaq; voluptatem „dicimus finem esse, ñ luxuriosarum voluptates, easq; quæ in fruendo ∴ positæ, dicimus, „ut quidam ignorantes, aut a nostra sententia dissentientes, aut male eam accipientes, „arbitrantur; sed ñ dolore corpore, animoq; tran„quillum esse conjungimus." Tamen erravit Ep. affirmando, virtuti in se considerata nullum competere valorem, quapter sequit eam tunc solum exercendam esse comitem habuerit felicitatem, licite vero negligendam, si felicitati fuerit inimica. Suffert hoc modo præcellentia rationis, et homo qua ens sensitivo-rationale reliquis æquiparat sensualitate solum præditis entibus, quod quam absurdum ē facile patet. Absurdum quoq; ē fundamento juris statuere utilitatem.

bowiadaja, iż sam Epikur był bardzo chromym, i porządnym człowiekiem, ponieważ tak bezbożnych rzad. lecz jego uczniowie, za to, do największego stopnia sprowadzili rozpusznera niezwiasty.

Fuerunt Epicuro discipuli plurimi; multi magistri reverentia ducti nihil mutare audi fuerunt, alii vero multi præter vitæ licentiam et perversa bonis moribus, religioni hostilia principia ob reprehensionem contemptumq; collegerint.

Secta Stoica.

powstała z Cynicizmu.

Zeno Stoicus natus in insula Cypro a. 362 a. C. n. discipulus Stilponis, Xenocratis, Polemonis, ex hor magistrorum præceptis philosophiæ scholam construxit, quod in porticu, græco nomine Stoa dicta, fecit, quapter Zeno stoicus ejus schola stoica appellata. Continentia in victu, rara conversatione, fastu nullo, severitate mor, civium gratiam ac honorem sibi comparavit. Secta Zenonem philosophia ē scientia sapientiæ, i. e. scientia practica summi et absolute necessariæ perfectionis hmi. Perfectionis Zeno speciem distinguit: perfectionem in cogitando, in cognoscendo et in agendo. Philosophi officium ē Zeno hanc perfectionem

Sapientia ē summum bonum animi humani - philosophia inquirit in illud bonum. Prima demonstrat bonum, posterior illud attingit. Sapientia completa solis diis competit: incompleta, seu quæ ad complementum tendit et plures gradus habet, hominum ē propria. Tres conditiones ad perveniendum ad hanc perfectionem - ratio sana, cognitio exacta rer, et vita ab omni macula. Unde perfectio judicii, perfectio scientiæ, et agendi. ~~cum logici ad quatuor~~ scientia duxerunt: logica, physiologia, et ethica. Fundamentum itaq; totiq; philosophiæ ē logica.

scientia sua examinare; quapter philosophia in 3 partes diviserit, in logicam, physicam et Ethicam. In logica, quæ dividit in dialecticam et rhetoricam, fonte ois cognitionis assignavit experientiam, et apparitiones cataleptica. putabat enim, ut videt, animam cogitando de rebus certo modo eas penetrare, intrare in eas, tunc delineant in ea varia nota, quæ fontes omnium cognitionum, et vocant apparitiones cataleptica. Ex his cognitionibus emanat scientia, i.e. cognitio argumentis ea ratione petitis ita iniqua, ut nullo modo errori possit. Hoc modo voluit stabilire dogmatismum, eaq de causa multos nactus est adversarios, præsertim academicos. Revera dogmatismus tenuis caret firmo fundamento, nam nimium confundit rationalitatem cum sensualitate, asserendo: nihil est in intellectu, quin prius percipiat in sensibus - sentire non est argumentare - appetitus non est effectus vis cogitandi. In physica etiamsi Zeno crassum materialismum defensus non fuerit, erravit tamen negando realitatem entium suprasensualium, admittendo duo principia: unum activum Deum, et passivum materiam. Exhausitis humoribus minus constabat, aut exsiccatis humoribus minus constabat, et pulvis in chao(1) gravit per ignem latentem et cuncta in chao(2) revertent fati necessitate. Ex hac massa et confusa paululum quiescente novus oriet mundus priori similis. Mundi causa efficiens est æterna rationalis causa, sive Deus quidem mundum penetrans materiæ motum et formam indiderit. Cum esset formam habens purissime æterna, quod est principium mundi, quod est principiem et effidentem et effidentem. Bogu z szczęściem nawili. Stoicy ab æterna, immutabilis ordo causarum et effectuum arctissime nexu inter se copulatos et hoc est fatum, cui dii et ipse Deus subjecta. Anima humana est ens mortale, igneum e cœlesti spiritu descendens, 5 partes habens, nempe 5 sensus externos, facultatem loquendi, generandi et rationem. Post mortem inter sidera residet usq ad conflagrationem mundi; postea redibit in corpus. Hæc anima quum agat e corpus sed tenue et indivisibile. Ex physica patet illum fuisse inepti systematis rationalistici fugnatorem. Vana ea, quæ de Deo affirmat, etiamsi speciosa, quia admisso fato providentia omnipotentia Dei tollunt, nec a pantheismi vitio est immunis. In ejus systemate nimis sensualismo favente perit tum anima libertas tum immortalitas. Ethica St. ab erroribus multis et gravissimis haud immunis præclaras con-

tinet

Stoicyzmowi odpowiadał Lauseum Zeno przeczuwając, iż Grecya musi utracić swoją wolność pod coraz rozmaitą, a coraz potężną Rzymską, a nie stosując się od nich bóstwić, chciał przynajmniej wbrzić serca ziomków [illegible], i dla nich przez siłę moralną nienawiść duchową i godność człowieka, jużim nie dawały prawa społeczeństwa. Chciał postawić tamę potokowi zepsucia, które Rzymianie rozwalali. Dogmatyzm, [illegible] Epicureizm według Zenona, są jakoby bramy, przez które dusza wchodzi do ciała, czyli że ~~dusza~~ nie ciała oddziaływa na duszę, lecz przeciwnie, i to się nazywa apparitio cataleptica.

10

Odwieczna chaos i pomieszanie się materyi. A więc świat powstał z chaosu bierzym, rozum najwyższy czyniąc początkiem jest. Bez pełne jest obłąkane początek, ciałeczka, ciała telna, bo duch jest jak siła, a siła musi działać po punkcie, więc i duszę także. Najwyższa istota ma powłokę, najubliższą, promienistą, bóstwo i [illegible] ka dobre lub złe na ciałem. Słowem wszystko jest ciałem. Duch bez ciała nie istnieje, jak u Arystotelesa.

(1) Initio fuit chaos, materia rudis et confusa

Bogu z szczęściem nawili. Stoicy ab æterna, immutabilis ordo causarum et effectuum arctissime nexu inter se copulatos et hoc est fatum, cui dii et ipse Deus subjecta. Anima humana est ens mortale, igneum e cœlesti spiritu descendens, 5 partes habens, nempe 5 sensus externos, facultatem loquendi, generandi et rationem. Post mortem inter sidera residet usq ad conflagrationem mundi; postea redibit in corpus. Hæc anima quum agat e corpus sed tenue et indivisibile. Ex physica patet illum fuisse inepti systematis rationalistici fugnatorem. Vana ea, quæ de Deo affirmat, etiamsi speciosa, quia admisso fato providentia omnipotentia Dei tollunt, nec a pantheismi vitio est immunis. In ejus systemate nimis sensualismo favente perit tum anima libertas tum immortalitas. Ethica St. ab erroribus multis et gravissimis haud immunis præclaras con-

Bóg jest myślą wszechświata a środkiem świata jego materya, natura, jest duchem, lecz materyalnym, duszy działkiem świata.

Duchy potem powstają z Bożkowem nowe światy powstawa.

Etyka, encyklop. Zeno od Epikura.

Etyka [illegible] - powinności - Virtus debet spe premii fruitur. Tej według natury - i tej według rozumu. Do to głowna zasady - Natura jest prawem. Materyał ~~materyał~~ jest podłoża, duchowi attrine et destina - ale nie odróżniała affektów dobrych od złych -

tinet veritates, sed quoniam libertatem hmanam summum bonum è sapientia et virtute tollit, ideo explicationem mali moralis impossibilem effecit. Male quoq philosophat Z. dum se, że lepiej jest odejmować życie sobie w przyszłem życiu bodźcem takiego zdania: inzitum esse sapienti, qui morbo insanabilis laborat, aut doloribus acutis versat, sibi tamego szczęścia będzie urywać, w jakim przejdzie na drugi świat i co zdarzyła w dziedzinie dolentas inferre mang, atq vitam, quam ha zdobędzie, to sam sobie wyłączyć necessaria conditio felicitatis auferre. Si nien nie Bogom, który mogą nim homo sibi ipsi vitam eripiat, quia casq tylko obdarzyć dobrem zielaszem infortunatq supervenit, recte incusat matq nia zaś dzieciom, a nawet et ignavia, quae laudat ab eo apathia opsapiens cum Jove poterit rouzyć. Inter discipulos St. mrant: Cleanthes, dere - Nie do nas należy rodzić, ale odrodzić do życia intelzmuntq. Tilo qui, ut fama fert, ontologicum Dei existenlektualnego możemy sami. Tilo dia demonstranda invenit argumentum. Zuzmion Zenona Chrysippus był Chrysipq fulcrum schola stoica appellatq, niejako ojcem Stoicznie politycznej. tamen a Carneade saepe contritq - Diogenes dziwość się, że ten ludzie tupości mia jedza, a tuczaczu rozkazuje Babylonij ob dulcem et castigatam eloquentiam, ab Athheniensibq legatq fuit Romam misq cum Carneade Academico et Critolao Peripatetico. Posseidonij clarq eloquentia Roma exponebat doctrinam stoicam. -

Sceptica obiec Academia nova. Auctor inovata philosophia academica fuit Arcesilaus prawdy przedmiotowej, nie Arcesilaq c. a. 318 a. C. n. qui sequentia docuit. okazuje, nam animorum ani zmysłów przypuszczał sceptycyzm prawdę subjektywną Non è quidquam quod scire possemq, neq illud tylko. quidem, quod nihil sciamq - dia latent in occulto, neq è quidquam quod cernere, quod Akademja nowa ma dwa periody 1 od Arcesilausa i nosi nazwę Akademii intelligere possemq. Nihil è affirmandum drugiej, albo średniej - drugi od Carneadesa i zowie się Akademją nowa. Arcesilaus ur. w Pitanie cohibendq è assensq, quum Dei diversis rebq w Aeolii primum Mathesim didicit, hunc Athenas delatus Theophrastum peripateticum accessit Deinde Crantorem Stoicum audivisse perhibet. itaq fidem ratio, nec sensq; sed haeadem stent rationum monumenta - Crantorem quoq et dialecticos audivisse perhibet quod in è verisimile, nam odio hoc philosophorum genus habuit. Cratete secutus valent de vita practica, cujq regula è Academia veteri defuncto, Laeratides delatum ratio. Ex hisce patet, etc. in practica adtibi magisterii munus in Arcesilaum transtulit. Fuit ore facundo et facili in persuadendis discipulis. Virtutes, quibus insignis celebratur, intemperantia et voluptatum vitiis contaminavit. Obiit autem e vino nimium hausto. Ætatis a 75. Carneades nat. Cyrene in Africa. Athenas veniens audivit Logicum apud Diogenem Babylonium Stoicum - deinde ab Clesgesino academicam philosophiam didicit plurimum tamen ad philosophandum incitatus fuit scriptis Chrysippi Stoici. Ingenio praeclaro et patienti studio magnam ibi eruditionem comparavit ita quam et Academia caput electq fuit. Dicendi vero fuit Carneades vivacitas, qui nullam unquam in suis disputationibus rem defendit, quam ~~n~~ probavit - nullam oppugnavit, quam ~~n~~ evertere. Quare suam nominisce celebritatem inter Athenienses et adhuc rationem consequutq, cum Diogene Babylonio et Critolao Romam legatus missus fuit

(1) Crantor erat aequalis Cratetii ex Academia vetere - docuit: animam, et posse eia coquoscere, et ~~o~~ esse concreditam.

Stoicy, którzy objęli philosophiam.

Antiochq ex Academia proq eliminavit sceptiscum philosophorum academicorum claudit - Antiochus Ascalonita + 68 a. a. n. n. Philosophabat ita: Philosophq inplurimum Philonis discipulus, acerrimum scepticismi defensorem se probavit, dedit tardius Philonem verbis et scriptis imitatus principio, quo ~~p~~bet cognitionis certitudo, et actionum hmam moralitas; ~~n~~ quaerit. Quin Academici nomen reliquit. Posuit systema, ob quod si paganus emutasset, germanissimus ethicus ~~n~~ sufficit ad hoc mera ~~p~~babilitas. Hoc verum è; tamen Antiochq stum sensq ~~p~~ jure haberi potuisset. Stoicis tamen se adtasi certitudinis admittendo et moralitaversari ~~n~~ patiebat, eo, quod pretendem in amore sui ipsiq fundando philosret eam ex doctrinam ex academia et peripatetica philosophia desumptam, ~~n~~ phiam suam haud certis fundamentis verum et examinationem duntaxat nouitate splendere. superetruxerit.

Rzu. ocz
armis
verum
Roma
Baby
ob di
federa
priati
exercu
ditura
primu
juvem
lens
Graeci
mam
demon
Inter
a. 908
quod
artibq
pars
vit. D
litica
rici et
philo
demic
Inter
Arcesi
bono
tes
in qu
licitat
opq
Lejī
in 2°
dirim
tractat
athai
phis

Philosophia Romor

Romani eam scientiam et artem, quæ ad patriam armis conservandam nihil facere videbat, spreverunt. Cultura et philosophia Græcor inotuit Romæ v. maxime, quum Carneades, Diogenes Babylonig et Critolag legatione fungerent, ob direptam per Athenienses Oropum Romis fœdere junctam. Carneadis in dicendo vis et gratia juventuti Rmæ adeo arrisit, ut relictis exercitationibg patriis Græcos philosophos auditura passim convolaret. Verrupellem prædpriimi Carneadis dialecticam detestatg Cato juvenumq Rmor corruptionem præcavere volens Senatg consulto imperavit, ut philosophi Græci domum abire jubeant, juvenes Romam Athenis eorcent. Mortuo Catone Romani demuo philosophiæ Græcæ operam dederunt. Inter philosophos Rmos eminet ~~Marcus~~ Tullig Cicero a. 108 a. C. n. natg. Fuit præstantis ingenii quod assidua diligentia, scientiis et bonis artibg impensa excoluit. Nulla fere fuit pars philosophiæ quam scriptis suis n illustravit. In theoria sentg e Academicos, in politica et morali stoicos. Fuit auctor historici argumenti p existentia Dei. Opera ejg philosophica e sequentia: 1.o Quæstiones Academicæ, in quibg exponit placita variar sectar philosophicar, quæ impugnat secundum methodum Carneadis. 2.o De finibg boni et mali. Hoc opg continet opiniones philosophor de bono et malo, quas dilucidat et difficultates varias solvit. 3.o Quæstiones Tusculanæ in quibg agit de contemptu mortis, de vera felicitate et de virtutibg. 4.o De natura deor opg in 3 dispertitum libros. In primo libro Velleji epicurei opiniones oppugnat et refellit Cotta in 2.o Balbg exponit sententiam stoicor, quas dirimit in 3.o libro Cotta. 5.o De officiis, quod tractat secundum opinionem stoicor.

Philosophiam Epicuri in carmine De rer natura exposuit Titg Lucretig Carg. Meritam hujg pseudo-philosophi in eo locavit, quod hnem religioso metu in superstitione fundato liberet. Vividis hunc in finem depingit coloribg mala, quibg religio hnum genus oppressit. Felicitatis possibilitatem sufferri putat, nisi dicant dii nulla re totig mundi et hnum cura tangi. Animam asserit parem experiri sortem, quam corpg hnum, seu vita corporis cessante deleri existentiam animæ. -- ~~Eccole~~

Excolebat præcipue philosophiam practicam - p summo gradu virtutis posuit mortem spontaneam. Fuit Seneca a nullis atheismi accusatg - ab aliis Rmis philosophis admuneratg - sed ambæ opiniones falsæ.

Lucig Annæg Seneca natus in Hispania ex Romanorum equitum familia. Ad Romam adolescens transiit et ibi studiis operam dedit. Ab Caligula in Corsicam relegatus, a Messalina revocatus, a Nerone Prætor factus, ab eodem Nerone mortem sibi consciscere jussus est. Hieronymus testatur eum Christianum fuisse.

Tamen

tamen pantheismo favet, ut ex ejus asserti-
bus liquet. Ejus quoque opera luculenter demonstrant,
illum philosophiae stoicae sectatorem fuisse.

Epictetus Frygijczyk urodzony w Hierapolis. Przybył do Rzymu Ubogi. Był niewolnikiem Epaphrodita potem wyzwolony.

sua philosophia stoica actiones humanas maxime
respexit. Simplici sermone usq; auditores docere ma-
gis quam delectare studuit, qua de causa factum
fuit, ut ejus placita pari fere ac Zenonis et
Chrysippi valuerint auctoritate.

Marcus Aurelius Antoninus Imperator dictae philosophae doctrinam
stoicam detracta veste multis exosa ac tetra,
donavit amaeniori, quin stoicismi principia fun-
damentalibus induxerit mutationem essentia-
lem, nam licet sensualitatis stimulos ~~lic~~ ce
illicitos ab hac exulare noluerit, tunc reli-
quis rigidae Stoae sectatoribus placuit, eosdem
tamen rationis imperio subjiciendos esse sta-
tuit. Religiosas hujus ad Deum relationes vin-
culo fraterni et filialis amoris firmavit, verum etiam superaddidit medium
tranquillitatem animo huic instillandi, resi-
gnationem in divinam voluntatem docens
et tutachiriam quam maxime improbavit. —

Philosophia Graeca

Apollonius Tyanaeus paulo a. C. natus maximo ardore in
Pythagoraeam disciplinam raptus, quasi alter Py-
thagoras apparuit, ab animalibus et vino se
abstinuit, et 5 annis observavit silentium,
quo non obstante seditiosos vultu composuit
et gestibus. Multa de eo mirabilia narrant, quae
tamen fidem non merent. Non pauca scripsit
dicit; collectio quidem ejus epistolarum ad nos pervenit, de cujus autentia non constat. Ex Epistolis ap-
paret, illum pantheismo, postea per Spinozam defenso, praeludisse. —

należy do nowych. Pythagorejczyka wszystko co nim kierowały, mamy z Filostrata, który na prośbę nabożnej Julii Domny, żonę Seweru, we 200 lat po śmierci Apollon. spisał jego życie.

Philo Judaeus a. 20 a. C. n. natus cognitiones scientifi-
cas et praecipue philosophiam platonicam
ad suae religionis dogmata explicanda tra-
duxit ex fructu, ut plurimis videret Phi-
lonem platonizare, et Platonem philoni-
zare. Philo Platonis philosophiam mysticismo
faventem sequebat ad auctoritatem et ce-
lebritatem judaismo conciliandam. Hoc time
se certissime potiturum censuit, si osten-
deret, celeberrimos Graecis sapientum phi-
losophemata in specie Platonis, contineri
libris Judaeorum sacris. Hanc demonstratio-
nem perdepe difficilem perfecit, adhibendo
allegoricum explicandi modum, qui Origenem
aliosque Patres philosophos mirum postea in
modum arrisit. Inter suos magno in hono-
re habitus, ortis alexandrinos inter et Graecos
dissidiis, legati munere cohonestatus
fuit. Philosophia Philonis inprimis dua-
bus vitiis laborat, nam materiae aeter-
nitatem tribuit; asserendo Deum esse ens
reale et infinitum lumen originarium,
ansam dedit, cur anthropomorphismi et
mysticismi accusaret. In anima essentia
fluctuando duas animas huic tribuit.

mortalem

mortalem residentem in sanguine et immortalem, quæ ante corpq jam extitit. —"

Sextus Empiricq

Dictq a schola empirica, cui adhæsit, artem physicq medicam. Scopum suis operibq præfixit, ostendere certitudinem objectivæ cognitionis, probare defectum certor principior et revelare dogmaticor arrogantem de sua ~~po~~scientia persuasionem. Scripsit hinc in finem inventionum pyrrhonicar libros 3, et adversq mathematicos libros 11. Differentiam inter dogmaticos, academicos et sceptikos ita explicat: Dogmatici putant, se in reali objectivæ veritatis possessione esse – academici asserunt eam esse impossibilem – sceptici denique negant veritatem objectivam esse cognitam, licet eqdem inquirendæ possibilitatem sibi reservent. Sextq principium scepticismi enunciavit hac formula: „Et rationi alia æqualis ponderis, et momenti opponit." Scepticismi igit finis e animi tranquillitas, orta ex æquilibrio rationum oppositar. In libro adversq mathematicos debilitatis evertere studet possibilitatem scientiæ tum acquirendæ tum communicandæ. In morali philosophia sequit Pyrrhonem, qui tenet: nihil esse laudabile a natura, nihil per se turpe, nihil justum aut injustum, verum legibq et consuetudine tale fieri. Ut huic scientiæ robur ~~acquiret~~ conciliet, provocat ad philosophor sententias, quibq una eademq res ab uno bona, ab altero mala, a tertio indifferens habita fuit, vq Epicurq voluptatem dicit bonam, Antisthenes malam, Stoici indifferentem. Hæc ~~ora~~ quam vana et in praxi periculosa ~~i~~ nemo invidet.

Gnostici. Gnosticyam prowstat z katarq, platonizmu i st

In Oriente primo p. Ch. n. sæculo multi philosophor simplici forma, qua veritates Eius componebant, haud contenti, sublimiorem atq arcanam de Dei essentia et mundi origine doctrinam Gnosim dictam speculationibq absurdis fingere ~~i~~ erubuerunt. Gnosticor e numero veniunt: Simon Magq, Menander Samaritanq, Cerinthq Judæq. Sæc. II p. C. n. Valentinq primq Ægypt notario ausus hoc systema fugnavit. Philosophabat ita: Primum Æon [redacted] æternq generavit Unigenitum, ex quo pdierunt varii æones efficientes pleroma. At Ex æonibus nulli i. e. 5 ~~i~~ sexq fœminei. Sophia per actionem liberam efficit et pducit Demiurgum, creatorem materiæ, et qua mundq pdiit. Ex hocce satis apparet, qd materialismq, fatalismq ac emanatio ~~i~~ præcipui errores phantasticæ philosophiæ Gnosticor.

Neo-Platonici.

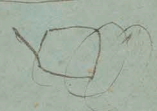

20

Erant Philosophi qui religionem Asiaticis viribq vertere studebant et paganismum stabilire tanquam fundamentum revelationibq, inspirationibusq cœlestibq. Nova itaq philosophia fundamento ut putabat, firmissimo divinitati seu fonti ois cognitionis ultimo su-

perstructa

perstructa initium cepit. A civitate dicta fuit Alexandrina, a fonte, vero et similitudine quam habet cum Platonis doctrina, neoplatonica dicta. Magistri in hac schola præter fundatorem ejus ~~Ammon~~ Ammonium Saccamorant: Ploting, Porphyrig Jamblichg, et Proclg.

Porfiriusz, Plotinus Jamblichus i Proklus byli to niejako Swangelistowie gaunozego poznania. Widać, iż wszelkie mądrości

Ploting natg a. 205 post Chr. primum Ammonii doctrinam sua avditate excepit. Philosophia Cæsar et Indor haurienda gratia comes extitit Gordiani, cujg exercitu fugato primum et Antiochiam, deinde Romam se contulit, ubi 26 anis usq ad mortem habitavit, nullas dissertationes in amicor usum conscripsit. Nimia autem obscuritate concinnavit sua scripta, quia nimis festinanter et phantastico modo ea confecit. Præter Aeon adivisit supremam intelligentiam et animam mundi. De anima hnis dscerit, eam post suum ab originaria perfectione et beatitudine lapsum, inire commercium cum corpore, post ujg mortem in alior ahnium corpora transfundit, imo altiorihg viribg sopitis in animalium et vegetantium corpora migrat donec purificet. Duplicem quoq speciem virtutis admittit, nimirum inferiorem sive purificam (rewesa legalem) et alteram sublimiorem. Illa è animar se purgantium, hæc jam purgatar. Ploting jejunio, medicina ac immoderata laboris contentione sanitatem corporis adeo attrivit, ut totg putrescere cæpit et mortug è a. 270 post Christum natus.

Trojca Plotina nie ta zaś jest jak ty, że Bog w sobie zawarty tu jest absolutna jedność - 1° - pierwotnie intelligencja. - 3° pierwotnem dusza

Sam Bog nie ma początku - a nie jest pierwotnym bytem, to zaś co od a. się go rodzi jest przyczyna wszystkich rzeczy. i jest jedno z pierwotnym bytem. Przyczyna zaś owa jest dopóki

Lecz tej pierwotnej istoty, jest ona sama, nie rozumem ani rozumna

Istota pierwotna rozrzuca światło z którego rozum czerpie.

Świat brali za productionem ad extra, zaś konieczność logiczną musieli przypuścić mundum ab æterno et necessario existentem.

Porphyrig natg a. 233 p.C. discipulg Origenis et Plotini scripsit sat plura opera philosophica et 17 libros contra Xnos, quos odio habebat. Mentis acumine et scientiar cognitione inferior Plotino, est in ipsis metaphysicis nullam claritatem indidit, præsertim distinctionem extendendo inter existentiam entis materialis et spiritualis. Ex ejg operibg elucet nimia eruditionis ostentatio et gloriæ cupido.

Co pierwszy chciał różnice między istotą materyalną i rozumną

Jamblichg (†a. 333 p.C.) Porphyrii magistri sui vestigia in philosophando pressit. Fanatica præcipia contra Xnos impugnandos ad religionem ethnicam defendendam ~~suscepit~~ adhibuit et ficta sanctitate, necn falsor miraculor fama sparsa divinig dici et haberi voluit. Respectu philosophico vix ullo merito inclaruit, siquidem in opere de Pythagora neglectis solvendo quæstiones de essentia divinitatis, critica sand regulis absurda quæq compilavit, rediqendo angelos in classes, distinguendo characteribus quibusdam deor et dæmonum certis legibus consultis deut. et apparitiones quas Deus ipse dat deis intellectum detraxit. In libro „de Mysteriis Ægyptior" aperta fanatismi religiosi dedit indicia.

Proclg (a. 412 p.C.n. natg) omnem fere scientiam voluit exhaurire tum theoretico, tum practico respectu ideo instituta religiosa cujgvis generis tenuit diesq festos diversissimar nationum observavit, dicens philosophum ~~in~~ ~~unig~~ unig cultg ministrum, sed hierophantem totig mundi esse debere. Ob hanc in deos pietatem, ut scribit Maring ejg biographg actiones miraculosas ope theurgiæ patrasse dicit. His tamen in obstantibg Plum abfuit, ut seipsum arthri-

tidis

tidis de
a. 485 p
posuit
tradem
telligen
sit. ite
di, qua

NB. Sra
Tert. m
sta ph
De præ
affirm
ipsum
Arnobi
Lacta
divinis
persecu
philos
præcip
sting
Platon
mens
et volu
placitis
niny) e
sentenc
losophi
Rufino
mutila
Cite
secuty.
logi con
beata
titate
rum
recte
Univer
rsor, d
nica
SS. Pat
In eo
Platon
nisse
excerp
giovig
ciis, et
velati
tanque

Szkoły pogańskie trwały aż do czasów Justyniana, który wszystkie katedry filozofów pogańskich zamknął w Atenach. Zaczęło się to aż do zamknięcia szkół przez Justyniana upłynęło lat 1000, przez które trwała filozofia pogańska.

tidis doloribus expedire potuerit, ut potius iisdem a. 485 p. C. succubuerit. In philosophia unitatem posuit, summo et absoluto principio, ex unitate triadem, ex triade varios deos intelligibiles, intelligentes, supramundanos et mundanos deduxit. Acerrimus quoque fuit defensor aeternitatis mundi, quam superstruxit argumentis facile solvendis.

Philosophia Xnor.

NB. Christianis doctrina Christi ab auctore declarata pag. 107 & 80.

Tertullianus natus Carthagine circa 158. m. 220. a. antagonista philosophiae graecae, edidit opera philosophica: De praescriptione et de anima. Errat in multis, ex affirmando cum platonicis, angelos, animas hnas, ipsumque Deum habere corpora subtilia indivisibilia. Arnobius Afer defensor fidei Xnae magister Lactantii, qui edidit opera: 1° de institutionibus divinis. – 2° De opere Dei. 3° De ira Dei. 4° De morte persecutor. Utilia sunt haec opera quoad historiam philosophiae, sed non carent erroribus, qui concernunt praecipue essentiam Dei animae humanae. S. Justinus voluit sed sine fructu conciliare opiniones Platonis de Verbo (Λογος) cum dogmate Xno. Clemens Alexandrinus +217 amplexus e eclectismum, et voluit quoque conciliare Xnam doctrinam cum placitis philosophor. (Jus opus philosophicum sub titulo „Stromata" nimirum) complectit veritates Xnas et numerosas sententias philosophor. Sed non liber ab erroribus praesertim circa creationem mundi. Origenes labore ac scientia inclaruit, tamen reprehendendus respectu tum theologico, tum philosophico, na admittit praexistentiam animae, speciem aliquam coelestis metempsychosis, aliaque errorea, ut patet ex eius libro De principiis. Textus graecus huius operis periit, remanet traductio latina a Rufino, qui ipse fatet se multa addidisse et mutilasse. S. Augustinus eminet inter philosophos Xnos natus Tagaste in Africa a. 354. Ante conversionem Aristotelem, postea Platonem secutus. Opera eius philosophica sunt sequentia: 1° Dialogi contra Academicos. 2° De ordine. 3° De vita beata. 4° Soliloquia. 5° De immortalitate et quantitate animae. 6° De libero arbitrio. Celeberrimum eius opus est De civitate Dei. Quaesivit quoque recte dixit revocavit in libro „Retractationum" Universim SS. Patres rejectis opinionibus Epicureor, Stoicor, Peripateticor, philosophiae Platonicae aliquo modo adhaserunt. Quamvis autem SS. Patres primor saeculor platonisare dicant, non eo sensu venit intelligendum, quasi aut Platonis, aut Alexandrinor placita ita tenuissent, verum ex hor philosophor operibus excerpserunt sententias rationi sanae religioni Xti congruas, quas ut eo plus efficacis, et eo plus ponderis habeant, divina revelatione firmatas ostenderunt. Saeculo VI tanquam philosophiam excolentes commemorari

merent

Tertullianus etc.

Justinus ur. około r. 103 był stoikiem, potem perypatetykiem, pitagorejczykiem, aż nareszcie platonikiem. Klemens Alex. uczył, iż tak Bóg stworzył świat, jak zrodził syna swego. Benedykt XIV. w Katalogu SS. go wymazał. Plus i Benedykt, chcieli tetralogy wprowadzić, zamiast trzech, generacyę, seu productionem ad intra. Urodz. w rodzicach pogańskich, uczonym został przez S. Pantheusa filozofa Stoickiego w Aleksandryi.

Origenes ur. w Aleksandryi r. 185 +253

Ratus posuit principium moralitatis legem naturalem, voluntatem divinam – Plato perorationem. Ratus posuit sanctionem beatitudinis. Plato ratio utilitatem Reipublicae.

merent: Boëthio consul Rng, auctor operis de consolatione philosophiæ et Cassiodorg, qui in libro de septem disciplinis multa fragmenta græcæ philosophiæ conservavit.

Philosophia Arabum.

Condator verg philosophiæ arabicæ fuit Califpha Al-Mansor, qui ñ solum viros linguæ græcæ, persicæ et Ægyptiacæ quaros ad se vocavit, et quosquos potuit libros in bibliothecas communi servientes usui congessit, verum etiam scholas exegit, in quibg publicæ disputationes ñ raro personali sua præsentia celebres, habitæ legunt. Inter Arabes ut philosophi numerant:

Sabeizmu nauka, człowiek potrzebuje pomocy nikta niezdzy sobą, a Bogiem pośredni, temi duchy wyższe, na gwiazdach, kamiesza, lub w statuach kamiennych. Stąd doszedł jaki jest Sabeizm. jedni który czczą gwiazdy, drudzy i bałwanom cześć oddawają.

Al-Farabi seculo X vivens, in eo maxime desudabat ut Logicæ studium perspicua ponendi methodo, hucusg difficili explanare, gratumg lectoribg reddere valeat.

Avicena (ab Arab. Ebn Sina) excolebat præcipue metaphysicam. (Al Gasel n.a. 1075 † 1127) **Al-Gasel** s. XII edidit opg „Destructio Philosophor" continens apologiam religionis Muhamedanæ contra impugnationes Alexandrinor. Contra hoc opus Al Gaseli exaravit Averrhoës Destructorium Destructorii.

Averrhoës habet tanquam celeberrimg philosophor Arabum (natg Cordubæ † 1206 e 1207) Aristotelem, quem unum philosophor dixit ex hementissimo secutg enthusiasmo, commentariis explicuit, quapter Commentator Aristotelis per excellentiam nuncupat. (Dzieła Averrhoësa wyszły po łacinie w Wenecji w 11 tomach.)

Moses Maimonides Rudg Cordubæ a. 1131 natg et † 1205) solet numerari inter philosophos Arabum. Sequebat Eclecticismum Alexandrino licet Aristotelem in summis haberet deliciis. Erravit ñ Ilum negativam habere de Deo idea quia positive quid Deus sit definire ñ potest, sed etiam affirmando malas esse negationes quæ ab entibg infinitis abesse ñ possunt.

Philosophia Scholastica.

Seculum nonum.

Mylnie utrzymują niektórzy, iż filozofia scholastyczna zaczęła się na barbarzyństwie i na barbarzyńskich wyrazach (barbaries vocabulorum) i na dziwnych kwestyach. Wprawdzie to było, jest zecka, lecz nie jedyna, filozofia scholastyczna rozpoczęła się wydobywszy pawnobrzi (o jakiej teria) z wiary i tradycyi, przeto tej chrześcijańskiej wiary dowiódł naprzód Kościoła. Est communis et ideo certa. Est gravissimor auctor, et ideo fabilis. Est de fide. idopiero okazyjnym rozumowi rationi prawdy z rozumem. Rdm Hist. Ph. Podręcz. 83. Była więc filozofia demonstrationis nie dał investigationis.

Scholasticor nomen obtinuerunt ii, qui medio in publicis scholis peculiari methodo tractabant Theologiam et philosopiam haustis principiis ratiocinandi ex peripatheticis et stoicis. Hæc philosophia fere per septem seculorum spatium in cathedris. Inter scholasticos primus floruit

Joannes Scotg Erigena (e Britannia oriundg † a. 886), qui in libro suo „De divisione Naturæ" et „Divina Prædestinatione" se gravibg involvit difficultatibg et erroribg, nam ex falsa idea naturæ deduxit philosophema: Deus ora et ora Deg ē. Admisit quog creationem ab æterno. In praxi vero frustra ab eo desideratg per quæstionum solutionem, an existat malum morale? Quis patrat illud? Deusne an homo? Deus ora ē et ora ē Deus ē dictum Dyonisii, quod explicare volens Erigena admisit naturam: Deus ora ē et ora ē Deus ē dictum Dyonisii, quod explicare volens Erigena admisit naturam: Deus creat et ñ creat (Deus quod creat et creat (mundus ideat) Deus quod creat et ñ creat (mundus realis) Deus quod nec creat nec creat (impossibile). Intellectus humanus ē immediatum productum intellectus divini, et quatenus se cogitat cum eodem fit idem. Post mortem hominis intelligentia humana in naturam divinam transit. Virtutes nil aliud ē nisi effectus unius causæ suæ, divinæ puta voluptatem. Erigena ē auctor Thematis: Vera philosophia ē vera Religio, et vera Religio ē vera philosophia.

Seculum decimum.

Deploranda fuit hoc seculo facies rium scientiarum præcipue philosophiæ. Mersæ quasi profundo sopore oppressæ siluerunt, eruditione intra angustos trivii et quadrivii fines relegata. Illud Grammaticam, rhetoricam, et dialecticam seu inferiores disciplinas complectebat, hoc maxime musicam, arithmeticam, geometriam, et astronomiam continebat. Qui hæ ora finiverit

Pisma więc filozofia, jest zecka, lecz nie jedyna, filozofia scholastyczna rozpoczęła się wydobywszy z wiary i tradycyi, przeto tej chrześcijańskiej wiary dowiódł naprzód Kościoła.

finivit vocabat Doctor Partium liberalium. Verumtamen a multis attingebant, quum plerique inanibus litibus et clamoribus decertarent potius quam serio res scientificas amore ardebant. S. Anselmus s. XI floruit. edidit opera philosophica De veritate, De libertate arbitrii, de Grammatico, Monologium et Proslogium. In his præsertim ultimis libris vere spiritum philosophicum manifestavit et scholasticam philosophiam forma systematica induit. Ille primus dedicavit argumentum ontologicum (cujus vestigia quædam jam apud Cleanthem Stoicum cernunt) pro Dei existentia, quod etiamsi aliquibus infirmum apparet, utpote ex subjectiva certitudine idearum profluens, tamen suo robore. In logica asserit sensus non fallere, sed facultas judicandi et imaginandi. Sæc. XII. floruit Petrus Abaelardus nat. 1079. † 1142. vir elegans eruditus, acutus, tamen imprudens, excæcatus ambitionis et voluptatum studio, quod ejus calamitatum causa fuit. In philosophia medium quasi tenuit inter Realistas et Nominalistas. fuit auctor conceptualismi et sicuti Realistæ rebus vere existentibus universalia Nominalistæ pro meris nominibus tenebant, ille universalia habuit pro conceptu realitatum, qui per mentem duntaxat formant, in qua et originem suam habent et essentiam. Ille quoque plurimum allaboravit, ut doctrinam suam philosophicis fundamento superstrueret.

Sæc. XIII. Albertus Magnus inter Commentatores Aristotelis hoc ævo primum tenet locum. Dativ. jego, jest 37 tomów in folio. nullum novum systema philosophicum fecit, sed in oppositarum sententiarum unione earum conciliationem cum fide religionis dogmatibus studuit laboravit. Anceps earum sæpissime fluctuat contradictionum laqueis se implicat et difficultates non solvit. — S. Bonaventura cognomine decoratus nomine Doctoris Angelici Seraphici Sagacitate acumine ac profunditate inferior Alberto M. Theologiæ potius quam Philosophiæ insudabat. Specialem opinionem habuit circa existentiam cum, et sine forma. S. Thomas Aquinas, Doctor universalis et Angelicus multa scripsit opera argumenti theologici et philosophici. Magni Magistri (Alberti M.) major discipulus fuit S. Thomas, qui profunditate judicii, excellentia ingenii, copia lectionis et constantia studii se concludavit, ut non male alter etiquetting et haberet et esset. Ejus opera hucusque magnam utilitatem præstiterunt. In philosophico respectu quem e parte Realium steterit, multum ad triumphos contulit quos medio ævo Realismus in scholastica philosophia reportavit. tamen ex hac causa multis implicavit se difficultatibus, ita ut diversitatem inter concepta materiæ et formæ interredentem terminis quidem notat, ac re ipsa non explicat. Quid nam accidens sine substantia, et vice versa hæc sine illa ?, exponere neglexerit. ideo entia logica

S. Anselmus. Lanfranci discipulus, Aosta in principatu Pedemontano a. 1034 v. 1035 natus, monasterium Beccense (ubi Lanfrancus Pavia a. 1005 oriundus prius positus erat) ingressus, Lanfranco in prioratu a. 1045 (post in metropolitano principatu Cantuariensi a. 1109 successor fuit. argum. ontol. si ens perfectissimum cogitari potest, etiam existere debet, quia sine existentia perfectissimum existit, atqui ens perfectissimum cogitari potest, ergo etiam existit.

Materia in et per se et in mente nostra existit abstractive, sed simul ita constituta, ut eam recipere valeat formam. extra nostram vero mentem sine forma existens cogitari potest. Materia formæ, porta individualitatem constituit. Dziś jego 13 tomów in folio.

pro

Materia et realis et ~~et~~ senu realitas

& realibus accipit. Forma et materia & conc
tus, qui reflexione mentis hnc oriunt, et p
principia essentiam realium entium constitu
tibus absq periculo erroris haberi nequeunt.

Joannes Duns Scotus auctor sectæ inter Scholasticos
Scotistarum, victoris sublimis nomen ob ingen
nii aciem et sublimitatem consecutus, tam
variis argumentis plus juste imbuit. Real
mum volens stabilire affirmavit, universa
actu in objectis fundari, et ~~in~~ ~~fieri~~ ab inte
lectu, sed aliunde subministrari.
Rogerius Baco floruit ab an. 1214 ad 1292 v. 1294. Doc
mirabilis dictus, vir vastæ cognitionis et pru
ingenii. Philosophiæ scholastico-aristotelicæ
sufficientiam ~~pbe~~ nosceus totalem ejus refor
mationem decrevit, quam ob angustiam tem
poris ~~in~~ perficere.

Sæc. XIV Guilelmus Occamus, Doctor invincibilis, singularis, inceptor venerabilis,
Anglus in vico Occam natus, Ordinem
v. Franciscei ad Magistri mei Joannis Duns
Scoti exemplum ingressus. Et diversa fata jactatus
tus a. 1339 in aula Imperii Ludovici Ba
vari locum refugii quæsivit et inve
nit usque ad mortem, qua Monachii a. 1349 ob eum
sublatus e.
præcipuus Nominalistarum defensor, se
felici successu pugnavit. Probat quidem
Nominalismum principiis logicis conformem
esse, hæc ~~in~~ sufficiunt, quia facultas cognoscen
di eum in principiis realibus stabilitum esse desid
rat.

Realista et Nominalista erant sectæ inter philosophos
scholasticos. Ut his inter eos intelligatur, recurrendum
est ad philosophiam Græcam. Plato affirmabat re
litatem idearum æternarum ex se, independenter a
tione divina et nostra. His ideis archetypicis
entium, objectum scientiarum et fundamentum
titudinis. Aristoteles rejectis his ideis æternis
gibus tenuit, essentias rerum ab æterno imp
das esse materiæ, ac ~~in~~ susceptas in abstra
esse pura nomina. Stoici ambas sententias
rejecerunt admittentes in Chao primitivo
principium evolutivum, germina entium fo
mandarum. Eclectici ~~eia~~ volentes conciliare a
miserunt realitatem veram essentiarum sed
in divina ratione, quia Deus creando substa
tiam cuilibet impressit ideam essentialem
sicuti sigillum exprimit unam eandemque fig
ram in qualibet parte cereæ. Sæc. XI unive
salia Aristotelis sive Categoriæ putabantur
quasi formæ impressæ materiæ; sint vero re
an nomina, nemo curabat. Hoc ad finem
hujus sæculi Roscelling affirmabat, ea nihil
aliud esse nisi nomina, unde ab ejus
minalistæ vocati; sicuti eorum adversarii ex
a parte rei in vero a parte solum meriti a
siderantes Realistæ nominati. Hi nerunt
nita, tamen e Nominalistæ eradicant (quia universalia ~~ens~~ quam nomina)
quæ ~~ab~~ Realitates entium abstractæ ~~ab~~ se existen
nequeunt. Etiam culpandi ~~s~~ philosophi scho
stici ob nimiam exquisitionem subtilitatum
ob quærendam artem discutiendi sine fine
Non tam ex indagatione veritatis, sed ex
pressione et victoria adversariorum laude
captabant, ideo pugnabant inter se tam
acri pertinacia, ut in raro sanguis effu
ē. Etiam vero quisq victor evadere tentaves
idea et notiones et earum expressiones a
curabat sicut potuit, unde erata ba
baries linguæ, obquam hi philosophi vix

ma

ne vix quidem intelligi poss. Methodo tamen scholastica bene intellecta suis laudibus fruarit quidem ope illius exacte exponit statu quæstionis definiunt, argumenta in certum ordinem redigunt, objectiones explanant, adversarius via effugiendi claudit. Bene igit. hæc methodo distinguenda a pseudo-scholastica, quæ ratione committit et inanibus quæstionibus solvendis occupatur.

Philosophia sæc. XV et XVI

Causæ restauratæ philosophiæ 3 sectes:

1° Scholasticæ philosophiæ manes logomachiis subtilitatesq. nullis in vita practica usq, intellectum humanum ultro e somno suscitarunt ad pabulum quærendum et siccam speculationem relinquendam. 2° Multum contulit ad novam philosophiæ faciem eversio regni Constantini per Turcas, ob quam plurimi eruditi in Occidentem, Italiam et maxime migrarunt. 3° Inventio typographiæ sicuti alias artes, ita et scientias, ita et philosophiam mirum in modum juvit. Codices namq. celebrator virorum rarissimi, summo nisi pretio venales facili nunc negotio multiplicati fuerunt et ab interitu servati.

Sæculo XV. Georgius Gemistus, Pletho dictus desudavit in indaganda philosophia Græcorum.

in Georgius Gemistus v Pletho
Teodor z Gazy - Jerzy z Trebizondy -

Bessario voluit conciliare philosophos Græcos. Tamen plus favet Platoni quam Aristoteli, sed non pepercit mendis novis, quos in illo deprehendit. Aristotelis theologiam rejecit, tum quia polytheismo promovendo apta e, tum quia doctrina de creatione mundi plurimum abludit a sententia Auor. Hi namq. cum Platone mundum in tempore creatum conservari a Deo et gubernari dicunt; Aristoteles vero æternitatem tribuit mundo. Non ming divergunt circa immortalitatem animæ humanæ, quam Plato et Chri. fugnant, et Aristoteles negat.

Bessario.

Joannes Picus Comes de Mirandola et Princeps de Concordia

hostis acerbissimus philosophiæ et theologiæ scholasticæ, auctor operis „De omni re scibili", in quo 13 sententias valde erroneas Innocentius VIII. damnavit. Suo tempore celebrabat tanquam vir magni ingenii, vastissimæ eruditionis. Tamen opus ejus „De creatione mundi" sententiis neo-platonicis et cabbalisticis turget.

Sæc. XVI. Bernardinus Telesius

mirata e quam maxime, cur inepti philosophiæ præsertim physicæ Aristotelis potuerunt affirmari in mundo - tum et ipse philosophiam suam superstruxit principiis insufficientibus, imo et vanis. Asserit 2 principia entium; duo incorporea: calor et frigus, tertium corporeum, nempe materia, quæ sit invisibilis, indeterminata, coloris nigri, nec augeri nec minui potest. Plantis inesse animas - Animæ hominum sunt forma corporis incorporea, et gaudent immortalitate.

Nordamy

Alchemicy
Seton – Sędziwój
Fibleta
Lascatis
Vagnerzk
Lefeld Lyck. robiś trebo

Jordanus Brunus reformationem philosophiae moliri cepit, pessimos autem carpsit consilii sui fructus, tum quod studio quaerendae confusionem et obscuritatem, tum quod oibus contradicendi vesania seductus, philosophos rerum in medium traducere et contra se concitavit. Ille suscitavit pantheismum ex operibus Gracor hausatum, quem, ut probare posit nihil intentatum reliquit. De hac causa veritatum practicar oblitus est.

Teleologia

Baco Baro de Verulamio, cancellarius Angliae, edidit opera: „De dignitate et augmento scientiar" et „Novum Organon." Varii auctores illum magnis laudibus extollunt ob vastam eruditionem, tamen in via ejus asserta ffbamus; siquidem supponat, sensualia solum esse cognoscibilia, quare empirismum voluit stabilire. Rejiciendo Theologiam scientiam causar finalium, atheismi notam incurrit, sed explicatione sua v. Leviathan atheismi umbram dispellit. Licet superstitionis fuit acerrimus adversarius, tamen asserit animae humanae datem divinationis esse infusam.

Philosophia recentioris Evi

Sec. XVII obtinuit pugna inter rationalismum et empirismum. Hic per Baconem fundatus multos defensores hoc saeculo nactus, tamen et adversarios in Cartesio, ejusque asseclis numeravit. Decertatum fuit ancipiti exitu, quam vis utraque pars triumphum caneret. Hoc saec. inter philosophos nominant:

Renatus Cartesius – Voluit ille reformare philosophiam, quapter cognoscenda ex eo principia transcendentalia, logica et metaphysica, cosmologica et anthropologica. In logica asseruit, de oibus rebus claram et distinctam ideam oportet habere, quae in ita facile acquirit. Philosophus qui vult talem ideam habere incipiat a hypothetica (methodica) dubitatione, et quaerat primum summum ex oi parte verum et inconcussum principium. Supremum hoc principium e. „cogito, ergo existo" – nam sine contradictione asserare in possumus, nos eo momento, quo cogitamus, in existere. In metaphysica existentiam Dei volens probare affirmat, nos habere ideas summar perfectionum, quas certo in nobis invenimus. Ex hoc recte concludimus eas in ente a nobis diverso, nempe in Deo contineri. Pro primo suprem attributo Dei assignat Veracitatem. Per substantiam intelligit Cartesius minus exacte ens, quod nullo alio ente indiget ad existentiam. Hac sua definitione, ut nulli putant, dedi causam Spinozae ad pantheismum defendendum. Cogitatio, per quam intelligit quamcumque animae actionem, et extensio i gliae et eriridem

attributa

Gradus ad Atheismus. p. Gengel – straszne dzieło satyra na Katolików – mówi że nauka Kart. – prowadzi do Atheizmu – alei zniewstać samym być nie trzeba – Z. P.

Rozmowy – Zeno

Uwagi pierwotnej filozofii tych szesciu – zaczął w Hollandyi – w pod. XVII a wrócił do Kanyra zaproszony od Krystyny Ks. Szwedz tam umarł – 12 tom in 8: Kart. – punkt wyjścia

Dubium methodicum jako środek dojścia do prawdy. Usiłował pierwszą zasadę prawdę – zatrzymać się na myśli – Sama wątpliwość j. myśli stąd Cogito ergo edisto – dowodzi się idem p. idem – myśl pewnie –

Ego sum Cogitans ergo edisto stąd jeszcze gorzej bo coś w cogitate et esse e unum idemq. Spinoza czerpał tu zasady ale popsuł zasadę j. fatalizm albo płytszy był z myśli –

Hoc intellexit de suprema substantia infinita, praeter quam alias finitas admisit quod in facit Spinoza –

Nie możemy poświadczać one jest umie –

attributa. Hæc asserta vehementer ab illis oppugnant, qui in prima causa non cogitationem, sed facultatem agendi præter essentiam spiritum creatos, in secunda potentiam patiendi præter essentiam ~~spiri~~ corporis statuunt. In cosmologia volens stabilire existentiam corporis philosophabat ita: Quum per sensus externos materiam extensam, ejusque partes diversas figuras et motum clare perspiciamus, et quæ contenuntur in ~~concepture~~ conceptu entis extensi directe cognoscamus, Deus nos falleret superaddendo idam externæ materiæ, quam a Deo et nobismetipsis distinguimus, et realiter existentem cogitamus, licet realitatem extra nos haberet nullam; - quia autem absurdum est et impium cogitare, Deum esse fallacem, ac proinde sequitur materiam realiter existere. - In anthropologia ille primus excogitavit systema causarum occasionalium, sive assistentiæ, quod Geulinx et Malebranche magis evolverunt - animalia nullam habere animam simplicem, tantum esse machinas organisatas - admisit quoque innatas ideas. Hæc asserta anthropologica oppugnant a plurimis; tamen reformata et dilucidata in sperendis argumentis defendunt, et admitti possunt. --

Pismo Edwarda Matiana w Wilnie - Instorya odbiorów paracelsie i jego z ks. Kanonikiem pod zwyczaj. Cytowania Boga mamy wrodzone, innate - bo tu Pisma rozumiał acity czymś form zas faculttatem agendi cogitatio e actio res excellentia

Dzisiejsza zasada, że nie dwuli istnieje

Zwentia spiritus è cogitatio, a ponieważ zwierzęta nie myślą, więc są automata.

u mnie czymy stanowisz - im przesłaja, że to mi estantia tylko facultas cogitandi - dusza u nas tey jest czymś ciągle myślącą

ciała nie bez rozciągłości - jak mota cała czy estantia - jeżeli dusza jest czymś prostym mieć idee innate czymś ciała cum libertate - jak czymś cum necessitate - w Teodycei mówi że Geulinx idea è innata Dei bo gdyby nie było boga nie poznaszy nieskończoności Bytności ciał est Dei veracitate - gdyby ciała nie istniały - Deus

systema causae occasionalis czyli czymś kiedy odpowiadają ciała i harmonią przystosuje Boga

Zwierzęta nie są jak maszyny

Leibnitz również przypuszczał idee innate jednak i tyle nie tak wypowiadał ale w rozwodzi ideas Sp. generis adventitias assumendo, factitias et innatas.

Petrus Gassendi. Opera hujus viri 3 quasi sectiones constituunt, quar prima complectit libros septem adversus Peripatetikos recentiores potius, quam contra Aristotelem scriptos. Secundam sectionem referendi veniunt libri, quibus Epicuri vitam et doctrinam atro calculo notatam defendendam suscepit. Tertiam sectionem efficit ~~systema~~ syntagma philosophicum, in quo tria philosophiæ capita exponit. Primo Gassendi autoritatem libros Aristotelis in dubium vocavit, imo voluit auctoritatem Aristotelis destruere; sed non solum eam non insinuit, quin potius peripatetismi defensores non maxime Germanos concitavit, qui opportunam et ultro sibi oblatam occasionem secundo vindicta prætermittere nolentes, Epicuri defensorem atheismi incusare non hæsitarunt penitus oblitis Gassendum errores, quos Epicurus respectu theologico et philosophico commovit, severe criticia subjecisse et repudiasse. Culpandus tamen Gassendi, quia libertatem humanam non probavit, ac felicitatem summo hujus et bono et fine statuitate.

Petrus Gassendi natus a. 1592 in Galliia.

Thomas Hobbes e tota philosophia excludit spiritualismum, dividitque eam in naturalem et civilem. In naturali ostendit se esse defensorem systematicum crassissimi empirismi - siquidem nil nisi corpora existere dicit in mundo; unicum cognitionis fontem statuit sensualitatem - ~~infundo~~ cognitio intellectualis et mundo spiritualis verba solum ~~s~~, quibus objectum reale

Thomas Hobbes

ñ respondet. In Ethica statuit Hobbes, quod
apetimus bonum, quod aversamur malum - quum
autem nulli homines id apetant, quod alii aves-
tant, et vice versa, ergo nihil ex natura sua bo-
num aut malum - justum v injustum ē, sed
hominum opinione et consuetudine ac conventio-
ne tale fit. Bonum itaq; prout malum, ē rela-
tivum, habetq; fontem in utilitate ac priori com-
modo. In politica defendit sectia: 1° Homines
in statu naturali, qui prior erat sociali, æquali-
ē conditionis; quare iisdem competit jus res omnes
quibuscumq; modis acquirere. Licite occidit homo
alios, licite ipsorum opes diripit, si felicitatis pri-
ratio idipsum exposcat. 2° Exorto statu belli
omnium in omnes conservatio generis humani et securi-
tas pessum iret; quare homines metu adacti,
relicto statu naturali, coaluere in societatem
iniere pacta, quibus ad quædam facienda et vi-
tanda semet obstringerent. Quanta hæc ab-
surda et horrenda ē, nemo ñ videt.

Byt ignorantem rozkrzewicielem materyalizmu - nauczał że cała nie istnieje; Justitia jest voluntas imperantis - Obligatio jest status in statu trzego. Descendens ends ē malis donec probet malus.

omnis homo malus donec probetur bonus - e contra.
Kto dicit omnis homo bonus donec probet, malus - u niego - voluntas jest lex
obligatio nie. obedientia
syl zatlarola II sektarian
Inn -

Baruch (sive Benedictus) Spinoza pantheismi præcipuus defensor. Ut
hunc errorem systematice foveret, incipit ab
arbitraria substantiæ definitione, quam dicit
esse id, quod in se per se concipit, i.e. cujus con-
cepto ñ indiget conceptu alterius rei, a quo for-
mari debeat. Attributum ē id, quod intellectus de
substantia percipit, tanquam ejusdem essentiam
constituens. In rerum natura ñ posse dari duas
substantias aut plures ejusdem attributi; nec posse
una substantia ab altera produci, quoniam ad
naturam substantiæ pertinet existere, i.e.
substantiæ essentia involvit existentiam. Deus
qui ē ens infinite absolutum, hoc ē substantia
constans infinitis attributis, necessario existit.
Attributa Dei ē cogitatio et extensio infinita.
Præter Deum nulla dari neq; concipi potest sub-
stantia, et quidquid ē, in Deo ē, ita ut Deus
causa sit omnium immanens, ñ transiens. Res sin-
gulares ē modificationes supremæ substantiæ.
Anima humana ñ ē libera causa suarum ac-
tionum, quia ē modificatio determinata co-
gitationis adeo, ut si adæquatas ideas habeat,
agat necessario; si inadæquatas, patiatur ne-
cessario. Virtus consistit in studio suam ex-
istentiam conservandi, cujus originarius
dator ē primum commodum. Patet igitur ñ posse
fin et per se de justo et injusto, de merito v cul-
pa haberi, sed tale fieri externo ac civili respectu.
In hoc systemate vera notio Dei tollitur - pan-
theismus crassus adstruitur; libertas humana, ac
fin moralitas penitus destruuntur. Multis vide-
atur, quasi Spinoza doctrinam suam logico
rigore demonstraverit; ast fallam esse hanc
opinionem ostendit defectus systematici neq;
ac definitiones arbitrariæ et circuli.

Musemani przeciwnicy Spinozy:
1. Stricana Atheismi revelata Lipsiæ
2. Lufelee - Specimen artis ratiocinandi.
3. D'Hosse - Concordia rationis et fidei
Sive harmonia philosophiæ moralis cum religione Dei - w Berlinie oryginalnie wydrukowana.
4. Refutatio errorum Spinosæ a Fenelonia
Dany rai Boulinvilliers przeciwnik Spinozy, a Antoranus tego dzieła.
5. Convita Spinosæ.
6. A. Brenderburgi Enervatio tractatus theologico politici una cum demonstratione geometrico ordine disposita. Naturam ñ esse Deum ex effati contrario prædicti tractatus unice nitit.

Tit. jest nauka cnoty. Cnota jest miłość Boga, pochodząca z poznania Go. Spinozyzm, wtórnego bytu jestu iść.

Praterdum infinito concrescunt
funta nigo

Affekt u Spinozy znaczy wolę.

Spinoza zwany jest przedmiotem Sancti Cousin I.
rum jest postawą substantia.
Kto nie pojmuje jak można być żeby Bóg i człowiek był jednoczy i to samo miał patrzeć na dziewo, na któren hora, ho-
rzeń, owoc liście etc. a Etof
lozystha jest jednym i tym samym
Nizm. Furnaswello. jutha moralis in Stauf. gloria Dei
Bóg nie przychodzi
a Ihoro Boga poznach wypełnić
Nicola, jego -

Dzieła Spinozy 1° Renati Cartesii Principia Philosophiæ I et II - per B
Tractatus theologico-politicus continens dissertationes aliquot in quibus philosophandi libertas non modo salva esse possit, sed etiam ejusdem pietas et reipublicæ pax conservari posse ostenditur. Dzieło to wydane w Hagi.
Daniel Heinsii Opera historica collata, publicata, illustrata. Tomus I. Henriquez de Villacorta a rubio
culo Philippi IV opera chirurgica ex
sub auspiciis potentissimi Hispaniarum regis.
Mieczysławy przez uczonego ex
Traktat o ceremoniach zabobonnych żydów
Refleksye ciekawe ducha człowieka Berlińczyka
3° Ethica more geometrico demonstrata
Sii constantis de jure civitatis tractatio. -
Suppositi libri Spinosæ ē: Sui Antidicus Nicolaus
Philosophia S. Scripturæ interpres.

(Caesaraugusta - Saragossa) (Scavilla = Hispalis) (Lugdani Batavorum = Leyda.)
(Completum = Etthata do Renaresa pod Maurytem -)

X interea
Deus
Nie. M
philosop
men,
mem
parum
Nullos
lio cons
giorum
Sic vis
mystic
theism
re in
defendi
facult
cere, it
lendo
philosop
valde
*etiamque.
in unitate
tici (eb
Ea me
philosop
tica in
sa in
mini
bitum
rica p
systema
facult
i.e. inte
ne not
extendi
nes in
vitas
doctrina
et occas
Plurimi
immortale
nem, a
nem hu
viam
meant
gitandi
Sed Lo
tatem
— cele
scientia
phiam
te comp
no cont
nitii
latent
in quat
quæ ē:
lita et
pia sim
descunt
ta, nem
tinctio
brutor
Augusta

X inter eas et effectum mens in deprehendit necessariam connexionem. Denuo vires tollit distentia

Nicolaus Malebranche

Nic. Mal. opere cartesii „De homine" impulsus philosophiae cartesianae primum addidit ita men, ut originali modo idealismum, mysticismum et supernaturalismum fovere parum ~~f~~ movit veritatis negotium corrigendo nullos errores; ast hypothesibus optimo consilio constructis, fundamenta moralitatis, religionis et cognitionis in periculum adduxit. Sic visio et intuitio rerum in Deo una ex parte mysticismum redolet, ~~alia ex parte~~ aliquo modo dubit. Op. theosophiam laborat, quatenus suponit ideas rerum in Deo. Occasionalismum quam latissime diffundit Malebranche. Animabus tribuit illum facultatem sentiendi mutationes, in vero pedere, ita quidem, ut neque cognoscendo, neque volendo activitatem suam ostendant;* quapter ejus philosophia, etiamsi forma religiosa sit vestita, valde e in multis erronea et periculosa.

* Nimirum: Voluntas enim humana sollicitatione in bonum a Deo facta in [illegible] in [illegible] activitate [illegible] adhuc [illegible]

Anglo, odio philosophiae Aristotelico-Scholasticae, Joannes Locke

(obrzt. 1632) edidit opus de intellectu humano. Ex mente fuit Locke, ut putaret speculationes philosophicas nullius usus esse, nisi praecederet critica inquisitio facultatis cognoscendi. Quae de ea sa in quatuor libris „de intellectu humano" examinis subjicit originem, et certitudinem et amplitudinem humanae cognitionis. In hoc negotio empirica praejudicia accipiens instar suponens dent sui systematis firmitatem sustulit. Discrimen inter facultatem cognoscendi superiorem et inferiorem, i.e. inter intellectum et sensualitatem in satis bene notavit, atq sensualitatis activitatem nimis extendit, quasi intellectui praeter logicas functiones in formatione conceptuum, nulla esset activitas in acquisitione cognitionum. Empirismum doctrinam nexu systematico (logica formali) posuit, et occasionem praebuit excedendi psychologiae empiricae. Plurimum hallucinatus fuit in themate „de animae immortalitate" et immaterialitate. Primo posuit quaestionem, an materia divinitus cogitare potest. Solutionem hujus quaestionis nulli putant quasi aperiam ad materialismum, sed nihil e quod timeant, si Deus posset materiam exornare vi cogitandi, posset utique illam et immortalem facere. Sed Lockius neque spiritualitatem, neque immortalitatem animae nostrae exacte probavit.

— celebrat a historicis tanquam vir in omnibus scientiis clarissimus. Multa scripsit ad philosophiam pertinentia, quin ea quoque systemate comprehenderit. Edidit opus de intellectu humano contra Lockium, et Theodiceam. Philosophia Leibnitii e species quaedam Eclecticismi, cujus principia latent in Pythagoreismo, Platonismo et Kantismo, in quatuor tamen punctis e originaria inventio, quae s: Monades, Optimismus, harmonia praestabilita et explicatio originis mali. Monades e principia simplicia, ex quibus entia composita coalescunt. Quatuor e eorum classes: 1a Monas increata, nempe Deus, qui distinctissima cognitione rerum gaudet — secunda animae hominum, quae distinctis gaudent repraesentationibus — 3a animae brutorum quae claras habent, sed non rationales repraesentationes

Nicolaus Malebranche — Oratorius ut Lorinius a 1638 — † 1715

Deus e unicus, ergo unica dat causa mutationum in mundo corporeo. Nullum corpus gaudet vi sejunctim movendi — neq. spiritus finitus. Causae naturales ergo non sunt causae reales, sed tantum occasionales; quia inter X

Deus ideas ab aeterno in Deo existunt, quas cognoscit in vesperis animabus nostris, propter et nobis cognos. repraesentationem suam in Deus intime ideas has patefacit ordinde, ut mentes nostras intuendi in eo hoc, quod in ipso e

Cum ita se habere praeter alia ostendit etiam illud, quod nos cognitionem rerum singularium efformantes, habemus aliquam, licet obscuram, universalem cognitionem ortam ex repraesentatione Dei, qui cunctas res singulares essentia sua simplicissima et quod impossibile est Deum habere in suis actionibus finem a se diversum (i.e. in manifestationem sui). Dei igitur cognitiones, quibus Deus mentem hominis illuminat veriant circa id, quod in ipso lo continet, unde ideae specialis de creatis non sunt limitationes idei creatoris. Teorya widzenia w Bogu dzieła najlepszego niejaki w owych czasach.

Joannes Locke

per excellentiam capitis dicit — jak Kant filozof Urzędnik ma lat 1632 — artis medicae, primis autem philosophiae exercuit. Fortuna oriens aspirans exercitus ut Kant putabat Secretarius, ut comitum Shaftesbury et Cambroke favore, ac operis servatis philosophico indulsit otio.

Nulla s. ideae innatae, nullae principia sive theoretica fuerint sive practica pro veritatis recipienda. Experientia e unicus fons cognitionis humanae; eadem e ex caetera, ea quae oriunt ideae sensationis, quae objectum e extrapuateriata — e interna, quo pertinet activitas animae humanae interna, ut: cogitationes, deliberationes. Ideae sensationis quoad tempus priores e ideis reflexionis. Repraesentationes de corporibus formantur in anima ope affectionis et impressionis, quae in sensibus corpor qualitates originariae (quae objectis inseparabiliter inhaerent, ut extensio, figura etc.) et secundariae (quae in potentia corporis, quae sunt originariae et primariae qualitates diversas in nobis sensuales perceptiones producunt, ut color, sonus, odor, sapor, tactus).

affectatio falsae miraculorum revelationum, appetitionem mystic: religionis adstruit ~~pro~~ in revelatione Dei sem cognitionem. Mystic. phylos. Supernaturalismus ~~quo~~ sine concursu speciali Dei neq. res naturales cognoscere possumus.

Godofredus Guilelmus Leibnitz

n. Lipsae 1646. † 1716 in Hanowere — in omnibus scientiis pari celebratus laude. Otium suum in praecipuas Europae Civitates institutis, familiare plurimos erudito consortium contraxit. Ejus suasu Frid. I Rex Borus. societatem eruditam Berolini fundavit a. 1702, cujus primus electus fuit Leibnitius.

obraz — perception — apt

Wedlug Ryt. monady są atomy — a u Leib. entia simplicia.

Witzewaty z corki Carpu Troitony zapuszczał bóbrna Itza Leibnitz wopat pto nunu Dzisz

Leibnitz Bossuet: Molaw Opat chciał pogodzić Rat z prote otantami —

Augusta Vindelicorum = Augsburg

representationes. 4a Si monades nudæ, quæ constituunt corpor elementa, et res illum obscure sibi representant, stupore oppressæ eo fere modo, quo anima nostra constituta è, dum deliquium patimur, aut alto somno mergimur. Monades hæ habent certos characteres internos, alter si possent inter se discerni, suntq in perpetuo motu et mutatione progressiva; eximde exurgit multitudo qualitatum et relationum. Quoad Optimismum, ita asserit: Deus creando monades elegit certas ob rationes intrinsecas, nempe perfectiones; si vero minus rectam eligeret ageret sine ratione sufficienti, quod in Deum cadere non potè; elegit ergo optimas, ac pinx mundus omnium possibilium optimus. Harmonia prästabilita in eo consistit, quod anima sino independens a corpore, in suis actionibus sequat certas leges, et corpus independenter ab anima peragat certas motiones. Videt Deus ab æterno eas substantias, si jungerent, perfectissime sibi consenturas; ac eas jungit, efficitq inter eas harmoniam harmoniam prästabilitam. Originem mali statuit, animam quidem liberam esse, quæ se tenet parte objecti et necessario eligit partem, quæ ei melior apparet. Historia ejus asserta sine fundamento assumunt, et in psychologia rationali firmissimis rationibus destruunt.

Malum metaph. consistit in limitatione finitorum. Malum physicum constituunt sensiones ingratæ, cogitationes, quæ adeo obstantiam finitudinem debilitari, impediri aut penitus destrui pot. Malum morale fundat in libera entium rationalium voluntate, et causa voleni ejusdem venit.

Leibnitz ogłosił George rachunku różniczkowego. Niemcy Klashali, Anglicy porzucili; że on od Newtona ukradł. Newton nader się znaczył, iż on Leibnitza asserta

Hegel wiele razy brał z Leibnitza.

Sect. XVIII. Condillac (n. 1715 + 1780) fautor præcipuus empirismi Lockiani, sicut et Bonnet (n. 1720. + 1793); Spiritualitatem tamen animæ humanæ professi sunt; imo ultimus vis plantis illam denegat. Systemate philosophico suo illustrarunt.

Philosophiam Condillaci sentus è Smiacki.

~~Berkeley~~ Berkeley (n. 1684 + 1753) præcipuus defensor Idealismi, multa subtilia contra existentiam corporis argumenta excogitavit, quæ tamen sensus communis respuit.

Christianus Wolff Ejus merita in philosophia permultaa. Quamvis novum systema haud condiderit, imo Cartesium et Leibnitium in plurimis deseruerit, nihilominus in ordinem redegit confusa, illustravit obscura, correxit erronea multaque in Leibnitii philosophia deprehendit. Philosophicas cognitiones ad mathematicam evidentiam educere volens, adhibuit methodum demonstrandi mathematicam, cujus consectarium fuit nimia in dicendo ariditas. Solidum philosophiæ ac imprimis mathesseos studium et amor invaluit quidem, ast Wolfii discipulorum frenis disputandi rabies in parum absurdi et ridiculi genuit adeo, ut philosophia Leibnitio-Wolfiana inter eruditos vigeret aliquandiu, ac in multo post placitis recentior absorberet. Contra Wolfium obnoxet: 1o quia confundit principium cogitandi cum principio cognoscendi; 2. quum asserat, experientiam internam esse fontem psychologiæ rationalis et empiricæ, quum admittat systema harmoniæ prästabilitæ; 3o quum in philosophia morali minus rectum principium statuat. Perfice te ipsum.

Natus Vratislaviæ in Silesia ~~a.~~ mortuus a. 1754.

Stud.

David Hume secutus Lockii empirismum in scepticismum ruit. Edinburgi natus floruit incidit, statuit nemo materiam cunctarum cogitationum circa a. 1737. Plurimam laudem tulit inquisitione in principia moralia et historia M. Britanniæ.

cogitationum partim ex externis, partim ex internis impressionibus emanasse ita, ut intellectq et voluntatis nullum aliud sit officium quam materiam experientiâ ope haustam vario componere modo. Si ergo præter sensuales perceptiones nullæ sint, supra sensuales, nulla quoq existit certitudo absoluta, sed eos è relativa et stricte sumpta nulla. Hanc tamen ipsam dubitandi methodum humanæ naturæ contrariam et vitæ practicæ noxiam rejecit Hume; nihilominus quam maxime culpandus ob summe erroneas opiniones, nempe demptâ animæ libertate, eam asserit mortalem esse, autochiriam esse licitam, existentiam Dei esse indemonstrabilem. — — — — —

Philosophia recentissima.

Ratio humana philosophans problemata summi ponderis elegit et materia suæ activitatis; in sine dolore tamen fatendum è, susceptas meditationes vix unquam e votis successisse; quod ipsum nemo negaverit qui variantes philosophor sententias continua serie se excipientes, animo lustraverit. Sic sceptici rejecerunt logicam, quia in ea criteria certitudinis stabiliunt. Ceipia cognitionis alia tenuerunt Realistæ, alia Idealistæ, tamhi quam illi plures condiderunt scholas subordinatas. Materialistæ de animæ natura suas excogitarunt hypotheses, quas rejecerunt Sensiti fautores. Indeterministæ animæ libertate pugnarunt, quam Deterministæ negarunt. Nonnulli mundum vix aliqua specie concessa optimum esse defenderunt; alii pessimismo amici mundum vallem lacrymarum dixerunt, in qua malorum nec finis, nec numerus. Non minus turbabat doctrina de existentia et attributis Dei sententiis Deistarum, Atheorum, Pantheistarum, Rationalistarum, quin una harum sectarum aliam vincere argumentis et oppriment valuerit. Eadem fortuna decertatum fuit in philosophia morum.

Friderico Henrico Jacobi natus Dusseldorpii a. 1743 a. 1804 Monachii professor Academiæ scientiarum sublatus, qua dignitate a. 1812 deposita Parisiis sedem figens privatam duxit vitam, quam Monachium reduce a. 1813 consumsit.

Assuetq ejus vocant Jentimes

Realisci

Major Kuwiz wiarę wyznaje

uczniów — wiarę rozwoń wiarę

wiarą supernaturalis

alior philosophor systemata impugnavit, præsertim Kantii. Pro elemento cognitionis et activitatis assignavit fidem, quæ è nota characteristica hominis. Hominem cingunt ubiq tenebræ, quas ratio semet evolvens pellere requit, sed penetrando transpicit. Hæc vis fidei, quam ceu lumen originale rationis verq rationalismq rejicit, sed recipit. Fides potiq generat virtutem, quam ut e virtute oriatq fides, quia sublata fide in Deum, præime interibit convictio de moralitate, possibilitate ac necessitate. Jacobi exposuit bene essentiale discrimen inter intellectum et rationem, scientiam et fidem, Deum et naturam, theismum et atheismum, libertatem et necessitatem. Erravit tamen negando fidem esse opq libertatis humanæ, et fidem e sensionibq derivari.

de fide naturalistis alias de fuper.

Emanuel

Kant Emmanuel novam philosophiae prudere auxit. Obtinuit nomen critici philosophi, quia omnium suos antecessores, ipsam facultatem ratiocinandi severe crisi subjecit. Hoc fecit animo, ut scepticismum Humei penitus eradicaret, tamen hoc negotium effectu suo caruit. Ejus philosophia concernit criticam rationis practicae - criticam rationis theoreticae - criticam rationis facultatis judicandi. In critica purae rationis observatur, nostras cogitationes esse puras, nempe a priori et empiricas, hoc est a posteriori. Priores gaudent certitudine absoluta. Quaestio solvenda est quaestio an sit possibilis? De hoc occupat philosophia transcendentalis, quae dividit in Transcendentalem Aestheticam seu criticam sensualitatis, in Transcend. Dialecticam seu criticam rationis, in Transcend. Analyticam seu criticam intellectus. In Transcendentali Aesthetica volens gaudere possibilitatem Mathesseos, spatio et tempori assignat subjectivum et objectivum valorem, quae habet ex formis sensualitatis. Mathesis, ex ejus obscura theoria possibilis, sed ex sufficientia subjectiva, ejus aplicatio ad mundum sensualem est mere subjectivis conditionibus dependet. In Transcendentali analytica evolvit categorias, seu formas conceptuum, quas 4, quantitas, qualitas, relatio et modalitas. Judicia ratione quantitatis sunt: singularia, particularia, universalia; ergo quantitas continet unitatem, multitudinem, totitudinem. Ratione qualitatis: affirmativa, negativa, limitativa. Ratione relationis: categorica, hypothetica, disjunctiva; quare relatio continet substantiam et modum, causalitatem et dependentiam, actionem et reactionem. Ratione modalitatis sunt: problematica, assertoria, apodictica; quare modalitas continet possibilitatem et impossibilitatem, existentiam et non existentiam, necessitatem et contingentiam. His categoriis varium in modum evolutis, asserit, physicam esse possibilem, sed intellectus natura, non natura intellectui leges prescribit. Sed falso hoc adstruit, nam tunc physica erit productum intellectus mere subjectivum, nullum habens objectivum valorem. In Transcendentali dialectica seu critica rationis, seu facultatis idearum, ex eo quod, quod ex idea, quam de re habemus, nihil sequi realitatem, audacter pronuntiat - de ideis apodicticam volens habere certitudinem psychologicam, cosmologicam et theologicam, ac sic metaphysica, quae est scientia, e impossibilis nempe per rationem scimus, sed ex quaquam exinde concludit realitas istorum objectorum. Qua ejus assertio est anti-philosophica, et quisque videt. In critica rationis practicae asserit: Idea rationis purae, psycho

natus Regiomonti in Borussia a. 1724. ut a. 1755 privatim docentis vicesset, dein de a. 1770 ordinarius Logicae et metaphysicae professor creatus fuit, quo in munere vitam posuit a. 1804. Dicit philosophus Regiomontanus, quia 4 milliarium distantiam ultra egressus urbe nequam fuit. Venit quoque nomine contentis, quia systemata plerorum antecessorum contrarius fuit. Non autem etiam critici philosophi timuit.

(Calor frigus, spatium - odor - sapor, possunt et subjective et objective - utpote vires habent valorem objectivum - uti spectrum in effectibus subjectivum -)

Jacobi Hey - pogląd religijny

Fichte - drugi Kanty dla jat

Kant znawca Jacobego

Fichte Jakiborski ciga-

Kochanowski pugo wport przemocy

Fichte pugo - Bruno

Herder Mojżesz - Napoleon

Fichte - Schelling - Hegel

Fichte - umiego gry pewien jest

Schelling - wpokoje - tu chodzi o dobry

Hegel - myśl ryzyka z jednego wyrazu jest

tezy i rozdział - Fichte gorze

ma cia zależy natem ze pierwiastki

patrzyć i tam i i przeszłości

Bytu w samym sobie utworzyć nie potrzeba

o zjawiskach bytu takie mierny dla nie

osamych bycie - Może być być

V. nie ale w żadnym stosunku znamo

nie przedaje - a i tak bez wimiary

zmysłom - Wiedeń 27/5 Maja T

Stworzyć nie Bruno Boga dowiedz

nie można jeszcze - Umysł utworzyć sobie nauki samej

przez się - Krytycizm od stanowczego przemia

się umysł ale twierdzenia także nie

wziął na bakti - pewny jestem potem

myśli - natura inogurita

Idea Boga dwu istnieją - dowodzi się

Rezione practica -

Krytyka datuje nie utworzy

ale przeszy -

Transcendentalizm nie może

przez tworzyć o Bogu -

Sceptycyzm spirat

phaenomena poznajemy

numena -

Obran Schultz - Schmidt - K. Hejduczyka - Lauz Bendarczyka
Rect Rejtold - Luty offi. Marta

cosmologica, theologica, quæ theoretico respectu dogmata, sed tum sint principia cognitionum nanciscunt, practico respectu realitatem objectivam per postulata immortalitatis, libertatis ac existentiæ Dei. Argumenta pro anima immortalitate, utpote ex desiderio solum felicitatis deducta, omnino è insufficientia hoc ipsum intelligit de argumentis de existentia Dei. Idea vitæ futuræ æternæ fuit cautio semper enigma, quod ipse fassus è etiamsi eam in negaverit. — In moralitate hanc legem posuit: „sic agito, ut lex subjectivæ voluntatis tuæ semper possit qua principium valere legislationis universalis" — ergo ex hoc asserto objecting valor legis moralis infringit. — In critica facultatis judicandi æsthetica agit de gusto et pulchro. Ratio determinandi judicii gusto è subjectiva, voluptas nempe et dolor; ac pro principia in judicio gusto minutæ conceptibus indeterminatis. — Principium facultatis judicandi è convenientia naturæ in sua varietate; et sicuti facultas judicandi æsthetica utpote formalis subjectiva convenientiam naturæ dijudicat per sensionem voluptatis ac tædii, ita facultas judicandi teleologica perficit idem intellectui ac rationis opere. Exercet criticam Kant in hac parte in systemate causalitatis, fatalitatis, hylozoismi et theismi (Hylozoismus è systema admittens quamdam vitam in organisatione materiæ). Theismo introducit quidem causalitatem intentionalem, qua convenientia naturæ generet, ast debuisset prius impossibilitas unitatis principium in materia per solum illius mechanismum convinci, antequam ad rationem, quæ extra et supra naturam sita è, et ad Deum recurrit. Universim Kant fere notavit distinctionem inter cognitionem sensualem et rationalem — extendit impossibilitatem cognitionis de supra-sensualibus solis reflexionis ope. — Pravit fidem rationalem requiri ad scientiam, sed suum systema nullo fundamento certo incontcusso construxit, et ravit eam certitudinem declarando esse subjectivam, faciendo rationem secum pedicordem asam dedit mysticismo, scepticismo et rationalismo ad sua asserta obtrudenda. —

Joannes Fichte

— fuit auctor systematis subjectivi philosophici, sive pantheismi idealistici, quod volens stabilire incepit a definitione philosophiæ, quam dixit è scientiam scientiæ. Quæstio nunc parat, quale summum principium huic scientiæ assignandum? In determinatione principiorum certe omnino egrediendum, quale è A = A. — Ego sum Ego. Alterum principium certum indemonstrabile continet hoc positio

19

5000 26 Maja 5000

Kategorje Rozumu 3. 5000

1. Noumen przedstawia substancjum cum accidentibus — czy omamy przemiana pojęcie duszy. — jest jestto prawdziwa Rzeczy co z przygodzowności — ale rzeczywistości jej polega na paralologizmie Rozumu — (nie rozum jest złemy i to błędem jest nieuchronny musiemy tworzyć ciągle coś przypuszczać hypotezja w ciągu poziomu — wiemy że myślemy ale podmiot nieznany — Subsecanego co dla nas zatrzyte to trudno

Distinguo według filozofii Kanta nego według Rozumu nego — praktycznie istnieje teoretycznie nie istnieje

Dusza to nieskończoność

U Kanta dla prawda w sin da tylko obic doświad. wchodzi. i rzeczywistości

2. idea zawisłość absolutności — części aby była całość co tu nieskończoności — Kosmologia possibilis musi być świat tzn w przestrzeni i czasie w świecie można dowieść ordinowi sprzeczność — czyli mówić mundus —

(Z pojęcia rzeczywistości nie wypływa rzeczywistości — z pojęcia świata sytio — tardy jak tardy może nie zgadzać — Dowiedzie co traktacie Teologii — capere — mentalny pojęcie

Świadek IV — Schleiermacher — Wielki teologfeloby!!! rozum ojca fryderyka — tu trzeba może być pod przekonaniem że co Boga nie wierzy

Petron — dobije ich — Trzy sowe

Pismienictwo — Trzy sowe

Pismienictwo — Świadek

Pstrzyb o rozum jotoby świadek

Kant — ci nie rozumiał

„Pismo filozof. świad. — brot —

Czy Teologia jest Genera

Rozum daje w jednosci bezwarunkowości — gdyby nie było idei niskończoności — nie byłoby Ontologii Co. j. bycia

Zdaje się że j. Bóg — idea istnieje — Bo

należy do doskonałości należy i byt jakoto zło

co nieskończenie doskonałe musi być Cartesius

Locke mówi — Kant przeczy i mówi że możemy mieć idea a nie być pewnym jej rzeczywistości — to to przeciwdzi nam umysł

Chyba natury — ale byt Każdy poznaje

według filozofy Capitere è existere —

Kant przeczy — byt do myśli jaśniejszy

Locke być może

dwie rozbieżne zasady — postan Leise folog

Jest Używamy kiedy rozbiorowi przez podajemy wy

ale to jest co wprowadzamy przez myśle obje

Używanie materia nicma i z Cadera

j. Dwie strony te o wyrażeniu czasowe jest

mowa — mówi że pojęcie moje przypuszczaj

przyjmuje niezmienność

Idea

Rejnhold Reform. Kanta

wiedza — pewna rozum

Czy czyd sobie wypędzić zydowi

patrzyła przyjemnie w Jena

Kant. uwalnia od świata — —

budować swój pyt. Rejnhold ciągle

pierwotnym wiedzy — Fichte nazwał ją

Nauka Kanta — 29/5

jaka zasada tutaj filozofii 1° propozycja — stude

ja i przedmiot (stan) i forma — A i B są przedmio

ty A = B są sobie równe i to jest forma — pewność

zasady zależy od zgody przedmiotu z formą

Matematyka j. pewna A ≠ A jest jasne — to forma

to odpowiada Ja = ja — Czy to ja bez względu

czy to ja co nie siebie

pierwszym czynem Ja jest zwróceniem uwagi

na siebie — ograniczenie się przez siebie (zgodz.) ja jest przedmiotem i podmiotem — do jest objawiania się

z tej zasady wypływa zasada że j. jest bezwzględnie tylko co będzie ale nie dodatkowo — ja — nie jest to nie ja — opozycja to jest nie

w ja więc jest rzeczywistość i nierzeczywistość i to opozycja — ne.

ono mogą istnieć? Jest wszystkim ograniczeniem stąd B = zasada jest i nie ja istnieje — pantheizm idealny — to nie istnieje — jak

ograniczają —

ograniczone ja – to ograniczenie wynosi pod zaliczenie a poszczególnie przyjmuje rzeczywistość –

(świat poza mną nie istnieje – nie ja i nie ja – nie ja nie istnieje nie ja – nie ma – Z tej zasady wypływają stosunki – następnie kilka zasady wielka; Nic nie istnieje oprócz Ja a Ja istnieje dla tego że istnieje – to właśnie istnieje w Ja i dla Ja jest więc nie ma coby nie było Ja coby nie miało być bezwzględnego.

Pamiętnik RM – 13 –

Jeszcze widziała są, to nie ja

Filtego – Moralności drzewo

Systemat moralności 1774 + 1814

Bordas de Moulin – rozprawa o Fichtem nazywa go jeszcze naszym Fichtem –

Lerostam mówi że Ci Rozprawa o Fichtem w gowie rozumią –

Fichtego nie zupełnie pokapitulowała –

Schelling Fryderyk Wilhelm

tożsamość bezwzględna

Szeling wynalazł nowy systemat: punkta –

ja nie może wytłumaczyć nie ja

że świata nie jest – [illegible]

z rzeczywistości nie jest [illegible]

dzieli filozofię na transcendentalną i filozofia Natury –

dla transcendent. wiedzy ja

dla filoz. natury świat [illegible] trzeby –

stosunek wzajemnego przymowania się – [illegible] zyje zjednoczą –

Jedność jaźni rozumności – jedno i drugie nie ma w niektórych rzeczach – objawiam wszystko

początek wspólny – czyli jest absolut bezwzględny V. Bóg

ani ducha

ale te [illegible] ducha

ne: „Non-A non est A." Exinde sequitur formula „Ego opponit Non-Ego." Hæc principia sibi contradicunt, et si contradicunt, si, quia in utroque invenit „Ego" – contradicunt, quia Ego et Non-Ego, A et Non-A, Ego et Non-Ego, realitas et negatio possunt sine contradictione junctim cogitari, quatenus mutuo se limitant. Ex hac originaria synthesi Ego et Non-Ego enucleanda veniunt ea, quæ scientia doctrinam attinent, præprimis vero attendenda sunt hæ positiones: a) Ego ponit Non-Ego qua limitatum per Ego. b) Ego ponit seipsum qua limitatum per Non-Ego. Exinde deduxit sequens corollarium: „absoluta activitas competit nostro „Ego; quidquid extra Ego est reale, id dictum est „hujus Ego mediante positione, oppositione et „limitatione." Fichtei systema laborat idealismi vitio – differt ab idealismo Theologico-stico Berkeleyi in eo, quod hic representationes objectivas mundi per Deum in nostro Ego fieri asserat – Fichte autem dixit: Ego mediante independenter a cunctis entibus, eorumque viribus producere objectivas representationes ita, ut ille Ego auctor sit totius mundi; quapter multi jure optimo idealismum egoisticum Fichtei autotheismum compellarunt. Atheismi fulmine ob refanda hujus systematis consecria percussus Fichte in multis mentem mutavit, sine scientiæ emolumento. Antea nempe Fichte dicebat varium esse productum representantis Ego; nunc vero negavit se varium realiter existens, ac uni solum Dei realitatem tribuit, quod Deum esse voluit. Similiter convertit scientiam de Deo in meram hujus entis unius, realis contemplationem ac intuitionem. Ejus philosophia cum ipso evanuit.

Schelling Friderico Guilelmus auctor pantheismi egoistici objectivi sive realis. Rejecto Ego subjectivo Fichtei asserit:

1° Supremum et ultimum principium philosophiæ est idea absoluti, quod divinum, vel simpliciter Deus dicit. Absolutum est nec finitum, nec infinitum, nec reale nec ideale, nec objectum nec subjectum, nec natura nec spiritus, verum illud, in quo hæc omnia absorbentur, vel Absolutum est unum et omne. 2° Absolutum manifestatur continuo in evolutione entium, qua de causa omne ens est manifestatio Absoluti, sub quadam specialis forma. 3° Realitatis cujuslibet basis est chaos intellectu carens, et lux seu intellectuale principium e priori provenans. Quamvis Schelling se pantheistam esse negaverit, nihilominus pantheismum suo systemate expressit. Autenim Deum quasi solutum distinguit a Deo existente et se manifestante; cur statuit Deum implicitum fieri personam in mundo, atque sic esse tożsamość bezwzględna absolut jest ani [illegible] ani [illegible] ani podmiot ani [illegible] Deum

natury – byt – droga do panteizmu

Deum explicitum. Ejus pantheismus tollit essentialem differentiam, qua divinum a non divino dignoscendum è. Accusatus a Jacobi atheismi accusationem vertit contra Jacobi, quem purum theistam affirmabat, dum ille crederet in Jesum Christum — sed ejus expositio fidei toto coelo abè a dogmatibus Ecclesiae catholicae. — Conformiter suis principiis Chaos assignavit, quasi primarium fontem lucis. Chaos iste continebat in se ideam sterni ordinis, ex qua deduxit. Pantheismus Schelligi refert vultum Buddhaismi Sinensium et Empedoclis doctrinae. In multis convenit cum utribus tam antiquiorum recentioris ævi systematibus pantheisticis, differt nihilominus a singulis est. Sic abludit ab Eleaticis, qui multitudinem entium negant; Schelling autem putat, multitudinem entium absolvi manifestationem unius Dei implicite. Hylozoismo platonico extenuato opposuit ejus doctrina, quod materiae i.e. Deo implicito subordinet Deum implicitum. Spinoza construit: Esse Deum, cui entia inhaereant tanquam modificationes. Schelling vero ait: Entibus inhaerere Deum, qui hoc modo ad existentiam pervenit. — — Georgius Guilelmus Fridericus Hegel

— cognitionem Absoluti, in quo idea in unitate Ideale ac Reale, subjectum ac objectum, infinitum ac finitum, substantia et accidens unit, novo quoniam systemate elaborare studuit ob insufficientiam Schellingianae doctrinae, quae cognitionem Absoluti ope intellectualis institutionis fieri statuit. Tantum effecit, ut Hegel ideam ~~Absoluti~~ absolutae identitatis a Schellingo stabilitam rejecerit, ut potius ex illa concepta philosophicos evolvere, atque etiam cunctas pantheisticae metaphysicae objectas difficultates diluere tentaverit. Tamen suum systema alia forma vestivit, scilicet considerat Absolutum hoc modo: Unitas objecti et subjecti in absoluto è veritas in et per se, hoc è Idea. Haec idea duplici modo se manifestat; v. enim ponit se in infinite multis modis possibili mutabilitate et ortu variis extra se, quo sensu audit Natura; v. vero ab extra redit ad identitatem secum ipsa, quo respectu se ut infinitam universalitatem cognovit, et absolutus Spiritus è. Ex his intelligit Trichotomia philosophiae: 1° in Logicam, seu Scientiam in et per se considerata idea. 2° in Philosophiam naturae, i.e. scientiam idea existentis extra se — 3° in philosophiam Spiritus, i.e. scientiam idea rursus in se reversae. Logica è scientia complectens conceptum Idea puri, quae limites cogitationis puras non migrat. Quamdiu haec Idea characterem idea logicae non exuit, subjectivitatem non egredit, sed haec idea subsistit in infinite mota conceptu, qui seipsum tanquam alius ponit,

— pudnieć czyli do godności ontologii!! Dowgiełło Logica to j. Ontologia! — I

— atq

Tello jest istnieje przez rozwój torsamego filozof. Gott, tworzy go w fontem forma absolutnej idei zwraca wgłębia-
tych rozwoju torsamości przeko dzi w sam podwaliny
absolut objawia się w rozwoju świata — kazda rzecz jest objawem absolutnego ducha.
Baron Hotter
Marcisz Tessa
Chrétien
Meller ostatnie filozofie niemieckiej
Niemiecki
Chorzów w Uniwersytet
Chrétienne
Ks. Mętlewicza Kazanie na S. Trójcę — o Niedowiarstwie

Frantowski czyli filozofia jestkiej i tego systematu pisanym stylem i porównanie w odbiorze ale wychodzi ze stanowiska przeciwnego bezwzględnego — aby uniknąć zarzutu Hegla pisząc specjalnie z tekstem — co chociaż nie wytłaczał Król Bawarskiego nazywać go Myślicielem

Odedrowilla 26 V 1842
odezwa Frantowskiego do polaków! — Filozofia zapewnia że jest religijną a jednak jej nie wierzą — Talanicer wraca nowy kierunek filozofii niemieckiej — Moralności religia — Wiara w Boga i zasady moralności Chrystusa i szczęście i jedność duszności duchowej Boga i moralność — życie rozbud. stanowi — Historya w tag typu Bossuet jest objawem bestim pod formą zewnętrzną — Absolut è świat objawiający wstan pnbwe i abstrakcyjnego etap i widomym mysticismus — explicatus —

Fenomenologia ducha kre mer całe wyjaśnił lubo stopowego nie przyjęcie
Filozofia religii — Filozofia Storo,
Szkoła rewolucyjna —
Filozofia Tetwa —
Hegel Kat. — Filozof. religii
Michelet wydawnictwo — Kinne
Hegel uznał myśl Kanta za fałszywą tj. bezwzględną rzeczywistość — tylko przedstawienie bytu Ukrytego — i Melody nie miał
Matter pisał o Schellingu
Historya nauki — w Niemczy go za ten wiporaczne nazywają
stałatanem tego trzy systemat
swój — Hegel — form wiele — chciał nie
Hegel był wyzary —
się forma wyjaśnić —
Teodicea Marette

Idea absoluta 3 - wyerta w Jubio i wersta w Jubio - Rozne byty są zawsze cały jednosci i w rozwoju ciągłym - tym ruchem jest idea - determinuje prawem - Byt absol. staje się

Absolutna idea udawadnia w rozwarnow myśli - z siłą

moment idea była per se raz w bytu rozwinata nabra natura

Rozwój

człowiekowego wnętrza i wyb

duchu -

Idea i jej rozwój trójcił. tleg

Systematyczny filozofiszny.

Ogólni początek wiar bezpośrednie -

Pistichatechelle atausz -

Dikgomnez atausz -

La Lano nationos atausz

Langschise - tu występo

wyobraźni na wyobrażenie dego

rozdze nagrodę odebrał -

Brusse Materyalista Odrazniem i głupot

De Brogli - X Forichos rebiągło

Buhé - rozwinie obja Materyalizm

Galle Auto Frenologia

Ruher and Beron - rozwiąz wnętrz

Eiadem idustaj

Bonnetel filozof duchowy -

Moralność ze zigma

Eg Remigniere Fallerszt

Kramer Libelt -

Kremer Libelt Hegel

Panteizm Jeszcze Hegle

Związ -

Kremer Jeszcze Hegelty

Idanie sprawy o figure i moralności

Trzy examinuje idee

rzecze - rozwie - (pamięć

ed i wola - materyalista

Volney Ruiny Parmidy

czyli Rozmyślania o Rewolucyi

Lucy Berborne

Katechism Oby. prawa

materyalista Jarowiecki go zbił

ata hoc modo sibimet ipsi æqualis evadit. Ruter natura è idea externe aut alter ac est concepta. Idea per naturam se manifestaens tribq absolvit determinationibq, nempe: Mechanica, Physica et Organica. In Mechanica asserit, materiam ratione spatii esse compositam, ratione temporis æternam ac immutabilem. In physica exponit conceptq Fricta materiq. In Organica exponit vitam esse Ideam, quæ in organismo ad immediatam existentiam evehitq. Quemadmodum tria momenta è, secundum quæ conceptq dividuntq, ita tres gradq vitæ è; hoc infimum occupat universalis imago vitæ, i.e. organismq geologicq; alterum tenet ista particularis et formalis subjectivitas, i.e. Natura vegetabilis; tertium et summum sibi vindicat singularis, concreta subjectivitas, i.e. Natura animalis.

In Philosophia Spiritq asserit: Spiritq è idea, cui convenit esse pro se. Evolutio spiritq triplici se manifestat gradu, nempe: et enim existit spiritus in forma relationis ad seipsum, et audit spiritq subjectivq; et se manifestat in forma realitatis, i.e. in forma mundi, quo respectu dicit spiritq objectivq; et denique spiritq è in et per se existens, unitas, in qua objectivitas et identitas spiritq pungit; unde spiritq in sua veritate absolute audit spiritq absolutq. Anima è universalis immaterialitas naturæ, seu hujq idealis et simplex vita. Spiritq supra animam elevatq devenit ad Ego et ad conscientiam. Moralitas è consummatio spiritq objectivi. — Philosophia Hegelianæ tas è experta vicissitudines — a nebtericis tamen celebrat, sed a viris vere sapientibq neglicit. Causa hujq neglectq facile assignari potest: usq terminorum obscurorum atq ambiguorum, dicendi genus durum, insolitum atq abstractum, orationis sincitas, difficultates plurimæ et revera nauseam generantes. Hegelium in dialectica fuisse versatissimum ostendit conatq pantheismum systematice ponere et firmissime fabrare. Ejq philosophia è quæq species syncretismi; summa veritates fere in nihilum abeunt. Ita Deq habet universali dialectico — animam humanam immortalitatem negat dicens: spiritum hominum transiens et caducum esse momentum in dialectico decursu particularisationis et singularisationis absoluti.

Philosophia sæculi XIX.

Cabanis Petrus Joannes (n. 1757 m. 1808) in suo opere de moralitate hominis multa congessit, ex quibq materialismus effluit, quem in opere posthumo impugnavit Constantinq Franciscq Volney (n. 1750 m. 1820) materialista pertinax.

Asaid Petrq auctor operis „Cursq Philosophicus Generalis" in 8 tomis infecta materialismo.

Laromigière Petrq (n. 1756) oppugnator Condillaci, tamen in suis prælectionibq alte silet de Deo, de vita futura, de anima, de discrimine inter bonum et malum. Ejq prælectiones ad examen vocavit Franciscq de Biran.

Josepho Maria Degerando

- auctor systematum historiae philosophicae, et de beneficentia publica, et alior. Sh his operibus praesertim in ultimo multa desiderant, quae pertinent ad principium moralitatis stabiliendum et sanctionem legis. — Beniamin Constant (de Rebecque) edidit opus „de religione in suo fonte, forma et evolutione" valde periculosum. Joannes Stephanus Portalis — auctor operis de usu et abusu spiritus philosophici valde commendandi. — Josephus de Maistre Scripta ejus concernunt apologiam religionis Christianae. —

O udoskonaleniu moralnem. Storr na pot

Uczen Condillac

Portalis - warte czytania

Wieczo

- auctor operis: „Disquisitiones philosophicae de principiis cognitionum humanarum." In suis scriptis nimis deprimit rationem humanam cujus auctoritatem antiquae traditioni adscribit. Semper tamen optime meritus de Religione Rna. — Ludovicus Ambrosius Vicecomes de Bonald.

Badania filozofii — obmawiania przesądu — wotrzimać się — ptija matery — mowie — wogs — ostatnia natury — tradycyonalista

- auctor operis de Indifferentia in rebus religionem spectantibus — primo tomo etsi minime a detectibus liber defendi poterat; sed in secundo tomo et in aliis ejus operibus horrenda leguntur. — Joan. Bapt. de Lammenais

Deniec — greg. francuski — Bp Sipro. 1817 — O obojętności w rzeczach religii — rozwoju — Obrona — Tolerancja Katolicyzmu nie zwoli — 1820 — Stosunek — systemat filozofiy — odbitka — wolny — powolity — kartony — ptija — fenomen — wynaz — Constantin — matem. popular — Krytyk — Dzieje — Ministerio

- auctor operis ci ex parte utilissimus, scilicet de Eclecticismo, De Saint-Simonismo et Rationalismo. — Uldus Rambouvy

1830 — Historia — wie — Dugnolot — udział — Rhynie — wrociwszy do Francji — zbiera — czasowe — stoji — pisma — 13 Bpsi — zapis — 56 — Dan — pomy — Gn XVI — patrzyła — Stara — wietnego — potępiono — Sprawy — Kościoł

- Redactor scripti periodici valde commendandi sub titulo scilicet „Katolik." Inter asseclas novi Eclecticismi numerandus. — Baro a Eckstein

Degerando — rzija — gryzaić — Lamenais — pomiń — Krzysta — 1827 — Nartiny — Bewota — Kraj i Skład — Rys filozofii — Cortekami — ganiz — idzmia — Wole — Bogu — Ludzi — Zaleca — wiary — zawiary

- auctor permultor operum et defensor systematis philosophici, quod in fide naturali fundatur. — Petrus Fridericus Ancillon

- destructor materialismi et idealismi. Communem consensum scholae philosophicae assignavit. — Petrus Paulus Royer-Collard

f basi

- omnibus modis eclecticismum defendit; in ejus philosophia manifesti defectus systematici negat, et pantheistica sententia efficiunt. — Victor Cousin

Filozoficzne — zwarty — systematu — Utanti — bez jedności

- multum disputavit de methodo philosophica, sed designatio humanitatis ei dignum aparet. — Thomas Jouffroy

Mierzenie filozoficzne — i Bogo — Cons — niebiosy — wynaz — 1115 — 1815 — Hypotezie — Zawiele — zawiera — natury — Bogu — Ludzi — Zaleca — wiary

- antagonista catholicismi; doctrinam fidei considerat tanquam systema philosophicum, ex quo quod bonum eligamus, quod malum respuamus. Moralitas ejus caret fundamento et sanctione — de vita futura neque mentionem facit. — Philippus Damiron

Wtanie — profesor — Stromitu — Relig — Katol — systemat — zwarte — Nie wiary — wtsą — wiara — 1.w — mirgoziu — filozofy — religia — natur — alng — tradycyi

- nihil aliud nisi fidem revelatam f basi certitudinis philosophicae admisit; quam sententiam postea revocavit. — Baitain

Idź — instytucyi — sta — ropuma — ptó — Czyń — Szkoła — Stoicy — Arstie — objawienie — prawa — metafizyczy — filozofii — filozofii — Tzimo — dzuś — jego

Saeculo XIX initium capit schola sic dicta progressus indefiniti a Henrico Saint-Simon, qui cum suis asseclis voluit reorganisare humanitatem; haec schola ideo vocatur humanitaria. Secundum eam Christianismus tunc in initio, jam seipsum supervixit et mortuus est; Saint-Simonismus in ejus locum succedere debet, cujus finis est emancipare carnem, fae-

miram

minam et reddere eos felices. Hac de causa sustulit ideam peccati originalis, creationis, poenae aeternae, inaequalitatem inter homines. De Deo asserit: "Deus est hoc ipse quod est." Organizator et pater huius societatis causa orationum demoralisantium fuit manipatus carceri, postea effectus in Turcia cum socius, laudavit nullam actionem, qui Islamismum amplexi; - reversus in Galliam officium obtinuit.

Petrus princeps sectator Saint-Simonismi, quem deseliquit novae fundatae sectae causa. Ecce praecipua puncta ejus doctrinae: homo neque est corpus neque est spiritus, sed ens incarnatum humanitati. Quisque fuit aliquando summa religio, sed est aliquid ei superius, nempe humanitas. Neque caelum, neque infernus, neque purgatorium adest, haec sunt ludicra infantilia. Deus neque est extra mundum, neque mundus extra Deum. - hoc quod videmus vocat caelum, quod videmus terra. Quivis homo est quoad substantiam et existentiam nihil aliud, quam humanitas, quae nequaquam morit, sed modificat per individua, quae continuo in progressu tendunt ad majorem perfectionem. Haec sunt et alia affirmant, absque ulla probatione, sed cum efferi audacia et petulantia. ——

Fourier Carolus volens mederi societati humanae putabat se initium mali ortum habere ex divisione societatis in individua, i.e. in familias; ac primo organisandae sunt congregationes sociales quas phalangas nominavit. In quavis phalange debent esse ista communia. Ses phalanges haberent centrum commune in aliquo loco globi, nempe ad Bosphorum. Quid dicam de ejus pseudo-philosophia, in theologia impius pantheismus, - in cosmologia ridicula vanitates, in praxi crassissimus Epicureismus et turpissimus Ledonismus. Fundamenta ejus vitiosum.

Owen Robertus, Anglus, voluit quoque organizare societatem ope religionis rationalis, aequalitatis, amoris mutui. - Haec ista systemata imaginaria evanescunt cum suis inventoribus.

Novissimis temporibus surrexit in Gallia audax secta communistarum duce Cabet, cujus principia tendunt ad dissolutionem societatis, utpote crassum pantheismum et communitatem bonorum destruentia.

De Philosophia Polonorum. —

Primo erat scholastica, postea Tamizewski lingua latina, et Narosicki lingua polonica systematice posuerunt. Joannes Sniadecki et Dowgird imitaverunt tanquam oppugnatores Kantii. Novissime studium philosophiae apud Polonos quam maxime est Brunsvicus Tretowski elegantia stylii quidem commendat, tamen in illis [illegible] scriptis [illegible] "Philosophia" [illegible] Hegelianismus [illegible] Libelt [illegible] Fiszer [illegible] Dembowski [illegible] Majer [illegible] catholicismus [illegible]

Wr[illegible]

Filozof. [illegible]

2e Rozw.

scriptis pantheismum edit, et cum nimia audacia ratione gloriatq fidem deprimit; nactq e adversarium in Kozłowski, qui in suis peripis philosophiq Ruś eum feliciter impugnat. Cieszkowski, auctor operis „Deus et polygenesia" in qua repugnat personalitatem Dei et immortalitatem animae. – Ioannes Cremer Hegelium secutq in methodo, sed ñ in peripis, edidit opus: Wykład systematyczny Filozofii, obscurum, in multis quidem commendandum, sed ñ liberum a defectibq. Libelt, auctor operis „Philosophia et Critica" stylo quidem elucet, sed fovet opiniones anti-xnas. Directione catholica utunt in suis libris philosophicis: Jakubowicz, auctor „Philosophiq Ruś" – Łysiński in opere: „De anima hominis" Ziemięcka rationali. Dembowski in Ephemeride – Levestam, Majorkiewicz, qui ultimq tamen fidem catholicam vere profitebat, in eaq mortuus e.

Wroński –

walczył za Kościuszkę po rozbiorze udał się do Francyi, gdzie matematyka się wsławił przez teoryę infiniti popadł w zapomnienie. Okradł swoją teorya, jednego obywatela, który mu pozwolił się wyżyć dobr rozpętliwego wzpoać. Potem pozwolił się Wroński zachwycił go do sądu o zapłacenie za wtajemniczenie do swej nauki i zasądził 200000 franków zapłacić. Wroński począł pisać dzieła filozoficzne. Dzieła te tak wyżyć go do Polski: ale nie chciał przyjąć prodrom do Messyanizmu. Messyanizm polityka Messyanistyczna. – Filozofię swoją nazwał matematyczną – zadaniem Messyanizmu jest zniesienie antinomii socyalnej i pogodzenie stanu i dążeń rozumu bezwarunkowego z cnotą bezwarunkową, który ma zdać wiarę bezwarunkową.

Filozofia bezwarunkowa weźmie charakter dwiczny przeczący. – Religia bezwar. stając się Messyanizmem, ma nie charakter twierdzący. – Mechanizmem jest ma za cel wyprowadzenie prawa życia i cnot z rozumu – ludzkości.

Filoz. dojdzie do uzn. cnoty bezwar. rel. spot. znikną – czas ją zbl. harmonijnie. Byt absolutny woli i nie śmiertelność.

Kommunizm

Lewot dodane Pierwszy – Bog – natura
2. Rownosć – bracty – 3 –

Plato i Arystot. panowali w XV
Jan Sęczy – z Słubicy Mikołaj Mes.
1625 Bracia – legaty obrabiali –
Professorów Akademii –
Sy. Sta. Makowski 1669 str. 330
Kar. Stempkowski.
1760 – prez. –
Jan Ty Gudowo pierwszy
prawny fi. Stowli Szym. który
publicznie lekcye bronił w Akademii
Miller a de Kolof pastorna
Narutta Kar. dogłka 5 wydań S.P.
1766 – 9 – 5
Lentkiewicz Konstella Jan Tuczyn
go – Zwyd. Jarzinskiego Logika –
Obrócić Arystotelesa. Jan mnoski
Refo. wziął zat. Tomasza

Lato Leonux – przemawiam
czt. jest być rozpowszechniony
Stw. i odpowiedzy Jamb. Bóg
i wszyscy
Lekarstwo j. miłości. jednoczy
mszy Boga
Ludzkość Lato Nowski
Lato N. Czyn
jedna jest Bog – nie j. zawsze
ani świat nie jest
każdy człow. jest
człowieczość –
Adam j. byt prezentuje
Ludzkość –
F. Fourier Dane mi umowy
przechodzą na inne światy – co
jest 12 stanem Zdrowy. 5 dwieście
pokaźny przerwa. wyrabiać glob Z. całego
przedlistość – stosty stosowanie ogólne

Euclides z Megary za kobietę się przebierał, aby słuchać Sokratesa, gdyż zabronili Ateńczykowie Megarczykom przychodzić do Aten. nasłuchawszy się Sokrat. założył szkołę w Megarze, która zajmowała bardziej umysłowem poznaniem, aniżeli moralną filozofią. W tej szkole Dyalektyka odznaczała się przez spory z drugimi (erystyczna contentiosa) i pytaniami sręcznemi sofistycznemi. Uczniowie starali się wszędzie okazać sprzeczność. Uważali że celem ludzkim jest dobro, lecz to jest niepodzielne - stąd zwali je rozumem, myślą, i Bogiem. [illegible] myśl odobrażą (φαινόμενον) trzeba porównywać. A ponieważ z sprzeczności nie mogą się ostać więc wszystko cokolwiek sprzeciwiać się dobru, zatem nie istnieje. Panteizm pod nową formą. Pierwiastek więc filozofii jest dobro niepodzielne, które zwali ens absol. Wszelkie inne zjawiska uważali za nieistniejące. Na jedno więc z Parmenidesem zgadzają się. - Diodory, Philon i Stylpo byli uczniami tej szkoły. Stylpo najsławniejszy. Niema pojęć gatunkowych i są tylko identyczne sądy - Człowiek i każda istota tylko w myśli istnieje. - Niema wyobrażenia bez przedmiotu przeobrażonego - t. j. według niego. Kto sobie co wyobraża, to wyobraża sobie rzeczywistego. ōē ideale ità adhæret reali ut unum absq altero esse nequeat. in natura rer. Stąd tr. dant falsas notiones. bo wyobrażnia nic nowego stworzyć nie może. tr. dat abstractum absq concreto. Fałszu realnego niema, tylko logica, t. j. wtedy, gdyby tu przedmiotowi rozmaite nadawać cechy, własności etc.

Sekta elicka (Elia) przez Fedona założona. mało znana, krótko trwała.

Arystyp założyciel szkoły cyrenajskiej. Ta szkoła przyjęła źle zrozumianą zasadę Sokratesa, że filozofia powinna być zastosowana do praktycznego celu człowieka, a zatem do szczęścia. Lecz zamiast prowadzić człowieka do szczęścia przez wypełnienie powinności, zatarła ideę obowiązku lecz pomięszała ją z ideą rozkoszy. Celem człowieka jest rozkosz zmysłowa z umysłową. Cnota ma o tyle wartości o ile sprawia rozkosz.

Plato. Deus, idea, et anima: mundi są trójcą Platona. Wiemy co jest Bóg. Ten jest dobrym i chce żeby wszystko do niego było podobnem - przeto też tak urządza materyę (nie stwarza) która była w nieładzie. Będąc myślącym dobrym i pięknym chce aby intelligencya dobro i piękno mogła być udziałem tej materyi. Sceptycyzm byłby udziałem inteligencji ludzkiej, gdyby człowiek nie mógł dojść (affirmation) prawdy absolutnej, któraby się opierała na czemś koniecznem (necessaire) i niezmiennem, inaczej bowiem ciągle wahać się będzie w swych pojęciach. Naprzód uderzają nasze intelligencyę zmysły: te zaś nic nie mieszczą nic koniecznego ani w sobie samych, ani w rzeczy która na nie działa - są nadto zmienne stosownie do okoliczności indywiduów. Idąc dalej, uogólniamy wrażenia odebrane z doświadczenia i tworzymy w umyśle notionem generalem nie zaś individualem. Lecz i te notiones jako powstałe ze zmysłów, uczestniczą w [illegible]

λογος jest ratio, ~~quod sola ideas cognoscit~~ o którą się idea jeszcze nie odbiła, ale na którem się może odbić lumen idear æternar, które ~~[illegible]~~ skoro się odbiją, powstaje dopiero pojęcie w człowieku.

Bóg będąc z siebie dobrym, pięknym i prawdą,

Capacitas recipiendi certas proprietates jest materyą według Plat. Więc istniała capacitas recipiendi extensionem, duritiem, gravitatem etc.

Życie według Platona jest działaniem 3ch początków, z których jeden intelligencyjny mieści się w głowie - drugi gniewliwy w piersiach, trzeci namiętny na dole brzucha. Przez metempsychozę ludzi porównał z bydlętami. W Polityce trzy stany ludzi chciał aby były: rządców (intellig.) obrońców (żołnierzy, coby piersiami zasłaniali kraj) i roboczą klassę, (coby żywiła poprzednie)

Arystoteles

Kartezyusz

najgłówniejszą ideą jest Boga - jaki początek tego pojęcia i cechy? Na to rozwiązanie uważa że idee są jako pewne sposoby myślenia i istnienia się sobie równające modificationes intellectus 2° jako przedstawiające przedmioty. ale te idee które przedstawiają przedmioty nie są sobie równe jest substantia A modus - (np. Spinoza) Substantia jest pełniejszą -

wielkiej idei doskonałości musi się wielkiej przyczyny - (de Ente infinito et finito) Umysł nasz skończony nie może wznieść się ad infinitatem cognoscendam -

Idea Boga jest nieskończona jest w nas włożona - dowodzi że samby nie mógł wpoznać że jest niedoskonałym gdyby nie miał tego pojęcia przypatrywania włożonego Hobbes i Gassendi zaraz zaatakowali. Gassendi mówi że poznanie nieskończoności jest nie rozumem skończonym -

Myśl dopiero od Kartezyusza spotęgowaną została - Umysł to człowiek - Cogito ergo sum. U umysł filozofów Człowiek jest panem myśli - Hegel chciał przeciąć ten węzeł gordyjski powiedział że ani człowiek jest panem ani myśl i człowieka i powiedział że - Idea. - trzeba ostrożnie działać aby nie wpaść w Idealizm - lub z drugiej strony w Spinozizm jest materializm.

Fichte jest myśl subjekt rzeczą Obiekt - wskazał

Rozprawiał on o idei nieskończoności - de origine że ona może być wypływem idei jasnowej - idear v. z. Pokazywał tak mało zważał uwagi na to że subjekt niespodobał się filozofom - na oparciu swego rozumowania na stanowisku nieskończonym skutkiem jego nauczanie chciał stworzyć początek pojęć innym -

Arystoteles ~~perception notions~~ uważał ~~pojęcia~~ stróżey nie tylko (jako produkta przedmiotów, lecz że te
tiones przedstawiają przedmiot. czyli tak się notiones do przedmiotów, jak ~~effectus~~
skutek do przyczyny, i obraz do przedmiotu wyobrażonego. To się nie zdawało dostatecznem i dokładnem Tenowowi; ponieważ obraz przedstawia tylko powierzchowność
jest tylko pozorem; chciał on nadać sensacyi (~~pojęciu przez zmysły~~) trwalszą i albo
lutniejszą moc, chciał aby ~~ona~~ ~~natura~~ duszą ~~ta~~ ~~ta~~ otrzymywała z samej substancyi
rzeczy, ~~rzeby~~ wnikała wewnątrze tychże rzeczy. Czyli zmysły są bramą przez
które nie ~~ona~~ przedmioty wchodzą do duszy, ale dusza sama wnika w nie. i to
się zowie apparitio cataleptica ~~seu~~ comprehensiva. To pojęcia (apparitiones) ~~są prawdziwe~~
~~bierze~~ aby były objective 1° aby były objecta realiter existentia, (rzeczy
różne od fantazmów, które są płodem imaginacyi) 2° aby okazywały przedmiotu naturę
czyli aby wszelkie własności tego przedmiotu odbity się w duszy. 3° aby nie mogły
być przez inny przedmiot sprawione. Oznaczył ~~prawda~~ Tenon na czem się zasadza
prawdziwość pojęcia, ale jak się dowiedzieć iż umysłowi rzeczywiście
wedle tych warunków przedstawiają się przedmioty i on je pojmuje? Tem
nikczy. Siły z tem pojęciem wiążą się z zezwoleniem, będącem aktem wolnej woli
tworzy świadomość, cognitionem (poznanie). Cognitio opiera na niezbitych do
wodach tworzy wiedzę (scientia) a jeżeli się nie opiera na takich dowodach
~~to~~ sprawuje opinię, która bierze za jedno i miesza to co jest poznanem, z tem
czego niema. Ponieważ zaś tak perceptio, ~~jak cognitio, a następnie i scientia~~
nie mają ~~tegoż~~ reguł pewnych do oznaczenia czy ~~jest~~ w prawdziwym z przedmiotami stosu
~~ne~~, i czy je prawdziwie przedstawia, i gdy się wiąży z ~~wol~~ zezwoleniem, które
jest dowolnym aktem woli, ~~zatem~~ stanowi cognitionem, a następnie scientiam
więc też prawdziwość pojęć zależy od tego zezwolenia, żadnym regułom nie podle
gającego, któreby się kierowało w ~~poznawaniu~~ ~~czy~~ prawdziwości sensacyi; ~~ale~~
zatem wątpliwa ~~ta~~ ~~stricto~~ jest tylko względną rzeczą, dowolną. Jednak Kant przypu
cza pewne pojęcia, które ~~pod~~ymuszają na nas ~~przy~~zwolenie - następnie szuka między poję
ciami takiego, któreby posiadało ten warunek, i znajduje je w ~~widzeniu~~ oczywistości (evi
dentia) która za jedno bierze atem co nazywany sensum intimum, i która dla niego
jest supremum criterium veritatis. Bierze także za przewodnika zdrowy rozum, który
się w czasie gruntuje na dokładnem poznaniu rzeczy, i na stanie duszy, ale ta nie podle
ga zepsuciu. Więc do czego wyżej powiedzieli - skąd poznać iż rozum rzeczywiście poz
naje naturę rzeczy? Przeciwko sceptykom przypuszcza notiones communes, ~~uznaje~~ nie
omylną przyzwolenie. - ~~Błąd wiąże wiedzą~~ ~~nie bierz~~ ~~Dwa rodzaje pojęć~~ Nihil è in
intellectu quod non prius fuerit in sensu, skąd się ~~ma~~ pojęć wrodzonych, tylko naturalną
~~które się~~ i sztuczne. Bierze zmysły ~~stanowią~~ ~~przyczynę~~ ~~które~~ bez żadnej pracy ~~poznajemy~~ i odpowia
dają rzeczom rzeczywistym - drugie zmysłami sztucznemi, są te, których sami dochodzimy,
a odpowiadają tylko rzeczom abstrakcyjnym, jak pojęcia rodzaje (genera)

Kartezy Malebranche chciał on wzmocnić zasady Kartezyusza
tarte - filozof - jest odbiciem System S. Augustina Teorya visionis in Deo
Idea jest przedmiot bezpośredni umysłu - Medytacye poznać lub
Malebr. porównać 4 sposoby poznania 1. Znamy umysłem jest nie jak
Boga - jest intuicyą - Boga nie widzimy w obrazach ani płoszczy ale objawia się
umysłowi - jest wszechwiedzą nie potrzeba uciec bogu -
Rzeczy jest ich wyobrażenie nie jest samo rzeczy ale co jest od nich różne
3 jest sens wewnętrzny jest duszą - Zmysły znamy jest wiadomości
Analogię - potem byt bytość - bytów wszystkie idei są rozmaite
umysłu - są przedmiotem naszej myśli. Otóż czyste idei są rzeczywiste
czy stworzeniami - Te pojęcia nabywamy gdy myślimy jest nie uwzględnia
ale czy mają odrębnie realne istnienie Fichte zaprzecza - Jego Idea
Odrzuca fantazmata jedynie - ani stworzenie idei nieskończonej
z stworzonych - Idea tylko że ostatniej jest prawem przyczy
Idea się zmiana rozumie dochodzi szczęście do całego systematu
visionis in Deo Berger zbił go -

Kabała w tydoo tajemne podanie (tajemna nauka) zamykała się w Księdze Sefirah (stworzenie) napisanej przez Rabbi Abrahama Kohen Irid, napisał w XV w. Bramę niebieską.

13 Czerwca 1860 Ferd. Bronisław Trepowski

przedsięwziął przeformować wiedzę filozoficzną, i tak mówi: filozofia, którąmy mieli dotąd nie była to prawdziwie filozofią bez ciągłości filozofii (Hegel też mówi, że po potopie koniec filozofii i od niego nastał postęp filozofii) Ostatnia filozofia dzisiejsza, zwłaszcza Hegla jakkolwiek wyższa jest od innych, w tem jednak niższa iż zapomina byte materyi. Filozofia zwiąga się do ducha i materyi. Każda rzecz ma materyę i ducha zawarta w prawach, któremi natura się zwiąga, stanowi istotę rzeczy.

X filozofia zapchodząca z obu ciągła czyli z realności będzie prawdziwa filozofia.

Filozofie dotąd będące wiązały się po jednej klasy, t. j. albo widziały tylko ducha, albo tylko materyę. 1e było czysta empirya, drugie czysta spekulacya, a zatem ani jedno ani drugie prawdziwa filozofia. Dopiero poznanie które się zwróci do obu będzie prawdziwie filozofią przeczyszczoną.

~~Filozofię~~

Rzecz nie jest dowiedziona

Proclus 18 napisał dowodzi że świat nie może być

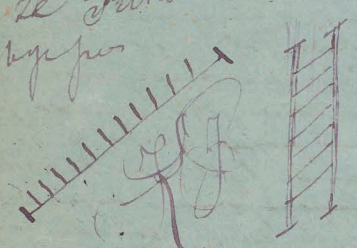

Nasze Ja jest już materyą jest nie materyalne. Świat ma obie te strony. Nasze ja cielesne jest w bezpośrednim stosunku z światem materyalnym a ja duchowe z światem duchowym. Jeżeli chcemy przeto poznać całość powinno zapytać ja które jest materyą i duchem, czyli jaźnią, a która poznaje świat zmysłowy przez zmysły a nadzmysłowy przez umysł ale która jest ani zmysł, ani umysł ~~nakładkas przez umysł~~ Ten mówi: czy zmysł, ale (umysł) (sic) je, więc jestem. Umysł: poznaje, więc jestem. Umysł: myśli, więc jestem. Empirya uczyła nas o tem, co daje zmysł, spekulacya co daje umysł, a filozofia prawdziwa co daje zmysł i umysł.

Filozofia prawdziwa będzie to co objawia to co widzi umysł. Rozum jest siła przez którą poznaje umysł a towarzyszy mu pamięć. Rozum widzi tylko różnice bezwzględna. Umysł dociska prawdziwe ukazywania względna jedność. a umysł łączy te dwa pojęcia ukazuje filozofia różno-jedność.

(2) różno-jedność wypada jaźń z przeciwieństwa pojęć zmysłu i umysłu.

Świat jest wielka jedność. Źródłem równości jest duch. Pewne prawa natury, formy myśli, nadają się przez natoyą jest twierdzeniem, duch przeczeniem. Idea filozofii jest kojarzem. Niemy zniszczyli subjektywizm z indywidualizmem. Pojedyńczość nasza nie jest ani przedmiotem ani podmiotem tylko zawiązkiem czyli miotem który jest w nas (jaźnia) i zatra nas (nadmateryą) przeczyć bo jedna czyli za i przed twierdzenie przeczenie kojarzy duch. ~~ale~~ te dwie rzeczy trzeba kojarzyć. Na trzy momenta myśli ludzkiej (3) Twierdzenie wiara jest przeczenie nauka. Religia będąca formą wiary jest niedostateczna przez się. Zaś nauka formą wiedzy. To co kojarzy wiarę z religią i naukę z wiedzą jest filozofią. a wiar filozof może tylko Boga poznać.

(3) Twierdzić musimy bo jest to nas (jaźnia) i zatra nas (nadmateryą) przeczyć bo jedna czyli za i przed twierdzenie przeczenie kojarzy duch. ~~ale~~ te dwie rzeczy trzeba kojarzyć. Na trzy momenta myśli ludzkiej (3) Twierdzenie wiara jest przeczenie nauka. Religia będąca formą wiary jest niedostateczna przez się. Zaś nauka formą wiedzy. To co kojarzy wiarę z religią i naukę z wiedzą jest filozofią. a wiar filozof może tylko Boga poznać.

Religia jest chrztem ś. przez który człowiek się rodzi do prawdy a filozofia bierzmowaniem naszego myśle. Myśl ~~obja~~ przeprowadzamy myśl przez kategorye (przesądy, wiedzy, poznanie) prawdobłamy wiedzobł. i poznaniobłamy)

Myśl kojarza kategorye

Wszelka nauka od bierze w pierwiastkach

Pierwiastek rzeczy stworzonych jest Bóg który nie jest ani duchem ani materyą, ale wszystkiem — Poznajemy go ani duchem ani ciałem ale umysłem. Bóg jest otoczony ścianami wpuk a przez ~~[illegible]~~ cały rząd stworzeń, w ostatecznym rozwoju istot wyłania się człowiek w człowieka

Człowiek jest podobny swego pierwiast. ~~Bóg~~ pierwotnego człow. jest bóstwem skarbowanem.

Prawda wiedza i kunsz są trójcą. Bóg w człowieku jest Bogiem Ojcem, w prawdzie świata Bogiem Synem, a w człowieku duchem. Bóg jest człowiekiem natura istnieje człowiek istnostnieniem.

Ten system jest w Logice, która od Hegla rozwinięta została jako umiejętność czystej idei, a która jest objawieniem prawd bożych — Ostatnio filozofia do teologii tak mówi: Kościół Katolicki ~~[illegible]~~ jest jako twierdzeniem ateizm przeczeniem, kojarzenie będzie w przyszłym kościele Katolicko-filozoficznym.

F. Kozłowski Dr. Ob. Bra Prof. w Fryburgu — 2 tomy filozofiko Tret. broni religii — i w I tomie obja Tret.

Aug. Cieszkowski Modlitwa Pańska filozoficzne dzieło. Pisał po niemiecku ima taska, u niemców na dzieło o kredycie i cyrkulacyi pieniężnej przetłomaczone na francuzki. W Modlitwie Pańskiej mówi że filozofia niemiecka była ostatnim okresem nowego okresa ludzkości. Że była przeszła a przyjdzie twierdzacza F. Bogaństwo będą stworzeniem Kapitem przez bo materyalnym (bo ducha) — Kapitem — Trzecia epoka będzie kojarzeniem

Kierunkiem epoki 1ej był byt materyalny 2ej (mieszanej nowej) przeczenie czyli myślenie. 3ej powód potarty kojarzy — myśl i działanie.

Wola ludzka w 1ej była w fatalności w 2ej w świadomości (filozofii) w 3ej w stanie się twórczą. Filozofia zniknie zastąpioną zostanie religią. Bóg stanie się Bogiem ~~[illegible]~~ człowiek i nieczywistości, ~~[illegible]~~ dawniej był Bogiem myśli

Bytności Boga matematycznie dowieść można A —

Etiamsi dari argumentum ontologicum non habet valorem — tamen ratione indivisibilem attinet concedo sed sibi ens nego

Spinoza wnętrzo na forje Kopyto definiował — z tartrzyma świat ale inaczej ją rozumiał Cujus conceptus ~~quod~~ indigit analysis alterius rei a qua formari debet.

Chciał udowodnić że ma substantia ab alia — pseudo produci — productum ut e substantia per modum intelligit modificatione substantia Leibnitz zbijał Spinozę — ten utrzymywał znowu że ma jest monad a oprócz nią monady pewnego Bóg przypisał attributa przypisał infinito cognitio et extensio en perfe subs. ergo entia — Quatenus cogitant res extensa — corpus — Ad naturam substantiae non cogitat existentia finito sunt esse et cogitare unum idemque mente — Wolność rozumu — praeter Deum nulla datur substantia — Spinoza potius definitio

Boulenvieren Refutatio error — Benedicti Spinozae Breudeburgii atheos Curvatio Arat — ut unum in — esse Deum

Natura naturans Deus Spinoza — omnia natura naturata

Corthold de Zb impostorik magnus Herbert Hobbes effi

Poires fundamento Spinoza eversa

Luctus de Concordia rationis et fidei — Litmis Refutatio

Spinosa Kergis Cartesianorum Spinoza anhelatus dobre dzieła

Dwaje mędrcy mówią nie przeto

5 Maja 1862

Jacobi ad Mendelsohn Herder

Clarissimi —

Spinoza

W. Mazapiński

Zapertowe

Dowzpoda i pured. Locka studiuj, zmysły—

Hoene Wron

Logica

przedmiot i Rod

Z Hegla filozofia

Hud.

M. F Fudeberg

Teozofia w Hegla opinii zbija pan Kremer wyst. Heglowi — pobłażał się w nauce Logiki — tom 2

Celem filozofii Kremera jest prostować metodę Hegla od niedostatecznej potrzebności

Koszlarsk.

W W

Kor

~~Horr~~

~~Koszlarsk~~
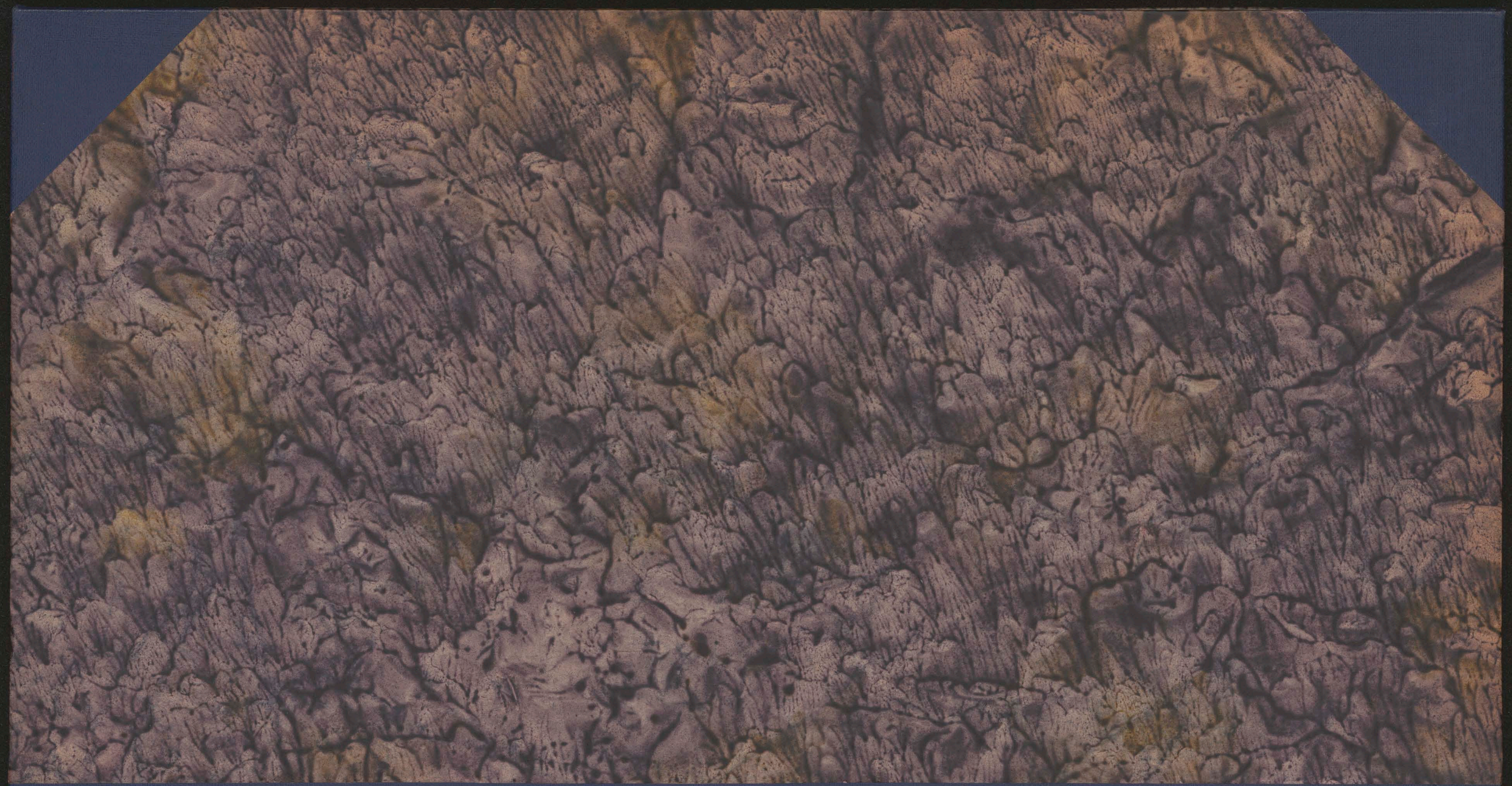
Schleiermachera zastosowa rozeznawalizma do teologii
Dziekiej